

628.

DISKO MIEHEYDEN NÄYTTÄMÖNÄ

Petteri Lappi

Pro Gradu -tutkielma/
Yhteiskuntapolitiikka
Syksy 1997
Yhteiskuntatieteiden ja
Filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Petteri Lappi: Disko mieheyden näyttämönä
Yhteiskuntapolitiikan pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopis-
to. 139 sivua, 1 liite. Syksy 1997.

Tutkimus tarkastelee diskomieheyttä. Tutkin miten miehet esittävät mieheyttä diskoksi sanotulla areenalla. Diskossa on myöskin eri areenoita ja ne ovat maskuliinisuuden, mutta yleisemminkin sukupuolisen esittämisen areenoita, näyttämöitä. Tarkastelenkin miten maskuliinisuus ilmenee näillä näyttämöillä ja tarkastelu-kohteena on alkoholin käyttö, miesten keskinäinen kanssakäyminen, tanssiminen ja naisten kohtaaminen. Tutkimusta varten on haastateltu kymmentä miestä sekä tehty vuoden aikana osallistuvaa havainnointia neljässä Jyväskyläläisessä diskossa.

Tanssilattia on naisten valtakuntaa, mutta miehetkin tanssivat ja tanssi on maskuliinisuuden esittämistä. Miehet saattavat tanssia voimakkaan maskuliinisesti tai huomaamattomasti. Tanssi ei ole miehille tanssisuorituksen tavoittelua, vaan enemmänkin yhteisyyden hakemista. Nopeita tansseja miehet tanssivat erilaisissa ryhmissä hakeutuen naisten kanssa tekemisiin. Hitaat tanssit ovat miehille lähestymisen väline.

Alkoholin käytössä vaikuttavat vahvasti perinteiset mallit, mutta perimmäisenä tarkoituksena on seurallisuus ja painopiste on siirtynyt yhteisyyden tavoitteluun ja tavoitteena on kontrolloitu vapautuminen. Humalassa tunarointi ei kuitenkaan hävetä, päinvastoin sitä voidaan kuvailla kerskailevaan sävyyn.

Miehet viettävät diskoiltaa kavereiden kanssa, mutta heidän yhteisyys rakoilee illan aikana. Miehet liikkuvat diskossa itsenäisesti ja palaavat välillä tukikohtaan. Muiden miesten kanssa kommunikointi on niukkaa. Naisista kilpaillaan muiden miesten kanssa. Miesten lähestymistavat ovat aktiivisia ja passiivisia. He lähestyvät naista joko tanssilattialla tai keskustelevat naisten kanssa salin puolella.

Asiasanat: maskuliinisuus, näyttämö, tanssi, alkoholi, seksuaalisuus ja rituaalit.

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	1
2. TUTKIMUSTEHTÄVÄ	3
3. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT	
3.1. Tutkimuksen eteneminen.....	6
3.2. Haastattelun kulku.....	7
3.3. Osallistuvaa havainnointia.....	10
3.4. Aineiston käsittelymenetelmät.....	12
3.5. Aineiston esittely.....	13
4. ILTAAN VALMISTAUTUMISEN RITUAALIT	
4.1. Miehen diskoruumiillisuus.....	16
4.2. Ulkonäön huoltoa.....	18
4.3. Vaatteet miehen tekevät.....	22
4.4. Liikkeelle lähtöjä.....	29
5. DISKONÄYTTÄMÖ JA -ESIINTYJÄT	
5.1. Diskonäyttämö.....	34
5.2. Diskon esiintyjät.....	36
5.3. Diskonäyttämön erityisyys.....	38
6. PULLOTETTUA ITSELUOTTAMUSTA - ALKOHOLILLA ITSEVARMUUTTA	
6.1. Pullon korkkaus - illanvieton pohjustusta.....	42
6.2. Kaljaa koneeseen - polttoainetta illanviettoon.....	44
6.3. Miesten humalaista yhdessäoloa.....	51
6.4. Mies, nainen ja alkoholi.....	55

7. MIESTEN KESKEN

7.1. Alkuillan kaveruutta.....	61
7.2. Levottomat jalat - Ryhmä liikkeessä.....	63
7.3. Yksinäiset sudet.....	68
7.4. Muut miehet - välttämätön paha.....	71
7.5. Miesten aggressiot.....	72
7.6. Ilta päättyy - kaveruus punnitaan.....	75

8. PARKETTIEN PARTAVEITSET VAI SUOMALAISET TRAVOLTAT

8.1. Tanssimaan, tanssimaan.....	79
8.2. Miesten tanssityylit ja -asennot.....	81
8.3. Tanssi yksin ja -ryhmässä.....	88
8.4. Naisen kanssa tanssimassa.....	92

9. MIEHEYS KOETTEELLA - KOHTAAMISIA NAISTEN KANSSA

9.1. Diskomiehen arkiset naissuhteet.....	99
9.2. Nainen miehisen katseen kohteena.....	101
9.3. Nainen kiikarissa - miehiset strategiat.....	103
9.4. Erityisiä naistapauksia - viettelyksiä ja tyrmäyksiä..	109
9.5. Ilta päättyy - minne diskon jälkeen.....	112

10. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

10.1. Yhteenveto.....	115
10.2. Mieheyden rituaaleja.....	117
10.3. Itsereflektiivinen diskomies.....	120
10.4. Diskojen miehet "naiseuden naamiaisissa".....	122

HAASTATTELURUNKO.....	127
------------------------------	------------

LÄHTEET.....	131
---------------------	------------

1. JOHDANTO

Disko yhdistetään useimmiten Saturday night fever elokuvan kaltaisiin paikkoihin. Valot vilkkuvat, levymusiikki soi ja ihmiset tanssivat toisistaan erillään. Diskotilassa on kimalusta ja säihkettä ja ihmiset näyttävät tyylikkäiltä ja narsistisilta. Diskon imagoon yhdistetäänkin usein sanat eleganssi ja glamouri (Walsh 1993, 113).

Tämän päivän diskot eivät enää vastaa täysin 80-lukulaista kuvaa. Nykyisin on jo vaikea määritellä mikä on disko ja mikä ei ole. Koska ei ole keksitty parempaakaan sanaa, täytyy edelleen käyttää nimitystä disko ravintoloista, jotka täyttävät diskolta vaadittavat perusehdot. Diskotila on suunniteltu siten, että sitä ei ole tarkoitettu elävälle musiikille, vaan sen korvaa levyjen soittamiseen tarkoitettu tiskijukan "koppi". Musiikki on niin sanottua "nuorisomusiikkia" eli rock- ja popmusiikin eri - tyyllisuuntiin pohjautuvaa rytmikästä tanssimusiikkia.

Hellman on tehnyt jaon A- ja B-diskojen välille. A-diskoissa korostuu tekniikka ja kansainvälinen muotiteollisuus. B-diskot ovat enemmän erilaisen kulttuurin ja musiikin kohtaustaikkoja. Tyypit edustavat erilaisia alakulttuureja. (Hellman 1985, 27-28.) Minunkin täytyi tässä tutkielmassa tehdä jonkinlainen jako diskojen välillä ja keskityin niinsanottuihin "yleisdiskoihin". Näissä on vaikutteita sekä A- että B-diskoista. "Yleisdiskoissa" voi kohdata pukuun pukeutuneen ja repaleisissa farkuissa kulkevan rokkarin. Jätin tutkimukseni ulkopuolelle yökerhot, teknoravintolat ja erilaiset rock-klubit.

Diskot ovat vakiinnuttaneet asemansa ja saaneet aikaan rakennemuutoksen viihderavintoloiden piirissä. Ne vastaavat rockin kasvattaman sukupolven nostamaan paineeseen. Elävä musiikki on kallista eikä aina vastaa sitä tasoa, joka voidaan saavuttaa helposti levymusiikilla (Hellman 1985, 27).

Miten diskojen yleistyminen on vaikuttanut sukupuolten väliseen kanssakäymiseen? Tarkastelen tässä tutkielmassa diskoa heteromiesten näkökulmasta, ja minua kiinnostaa millaista on olla miehenä diskossa. Perinteisessä tanssiravintolassa tanssitaan

paritansseja ja tapana on ollut, että mies hakee tanssimaan, tanssitaan pari kappaletta ja mennään takaisin pöytään (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 223-225). Sekä miehellä että naisella on siis ollut selkeä rooli, ja tanssilattia on toiminut tutustumisen välineenä.

Mutta millainen on tilanne nykyisessä diskossa? Tanssilattia on edelleenkin ravintolan keskipiste, mutta tanssin luonne on muuttunut. Tanssi on ensinnäkin individualisoitunut ja usein tanssimassa on enemmän naisia kuin miehiä. Naiset ovat vallanneet tanssilattian, ja miehiä näkee seisomassa siellä täällä salin puolella. Naiset tanssivat miehiä ahkerammin, sillä tanssi on luonnollinen osa naisen ruumiillisuutta (Nykyri 1995, 40). Miehille tanssi ei ole niin tärkeää kuin naisille, ja koska miehillä ei näytä olevan valmista toimintamallia, miehen täytyy kehittää toimintatavat tilannekohtaisesti.

Disko vaatii käyttäytymistä, joka Goffmannin sanojen mukaan tuo näyttämölle yksilösuorituksen, joka vastaa tilanteen vaatimuksia ja katsojien odotuksia. Samalla suoritusta verrataan muihin osanottajiin ei vain naisiin, vaan myös miehiin, sillä käyttäytymisen tulee täyttää mieheyden kriteerit (Goffman 1971, 91-92). Mieheys ei kuitenkaan ole välttämättä enää selvärajainen, vaan jokainen mies joutuu yksilöllisesti vastaamaan mieheyden uusiin vaatimuksiin ja itse luomaan periaatteet joita noudattaa.

Tarkoitukseni on tässä tutkielmassa tutkia haastattelemalla ja havainnoimalla maskuliinisuutta diskossa. Tarkastelen iltaan valmistautumista, alkoholin käyttöä, miesten keskinäistä kanssakäymistä, tanssia ja naisten kohtaamista. Käyn illan läpi alusta asti haastattelemalla ja seuraamalla tapahtumia diskossa. Tavoitteeni on esittää johdonmukainen ja jäsennelty kuvaus miesten diskoillan etenemisestä ja edellä mainittujen teemojen pohjalta teen johtopäätöksiä, millaisia maskuliinisuuksia löytyy diskonäyttämöltä.

2. TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Mies joutuu koko ajan miettimään miten osoittaa miehisyytensä. Diskossa on paljon asioita, joissa mies joko jättämällä tekemättä tai tekemällä tietyllä tavalla kokee tekevänsä niinkuin miehen kuuluu. Hän on silloin oikea mies.

Hänninen näkeekin, että maskuliinisuus on kaikkea muuta kuin luonnostaan lankeavaa, vaikka se sellaisena usein esitetäänkin. Mieheys tuotetaan kulttuurisesti ja sosiaalisesti, ja sitä koskevat käsitykset muodostavat koko ajan muuttuvan uskomus- ja velvoitejärjestelmän, johon vetoamalla maskuliiniseksi nimeäminen ja siitä poikkeaminen tapahtuu. Maskuliiniset rakennelmat eivät säilytä vakuuttavuuttaan itsestään, vaan ne on pystytettävä joka päivä uudestaan, ja niitä on varjeltava ulkoisten ja sisäisten voimien horjuttavilta vaikutuksilta. (Hänninen 1996, 96-97.)

Kuinka maskuliinisuus tunnistetaan? Postmoderniin käsitykseen kuuluu, että todellisuutta merkityksen ulkopuolisena ei ole saavutettavissa, vaan todellinen on aina merkityksellistämisen läpi tuotettu. Kun varmuutta ei voida enää hakea kuvitellusta puhtaasta todellisuudesta, on ryhdyttävä kiinnittämään huomiota niihin esittämisen prosesseihin ja käytäntöihin, joissa asiat tulevat ymmärryksellemme olemassa oleviksi. (Karvonen 1991, 25.)

Postmodernin kielikäsitteiden mukaan todellisuuteen sinänsä ei ole pääsyä, vaan meidän on aina tyytyminen todellisuuteen sellaisena kuin se meille tulkitsemisen ja ymmärtämisen prosessien tuottamana ilmenee. Ymmärtämistä hallitsevat puolestaan sosiaalista alkuperää olevat ymmärtämisen rakenteet, jotka määräävät millaisina asiat meille konstituoituvat. Esityksen ja todellisuuden välisen suhteen sijaan keskeiseksi tulee eri esitysten välinen suhde. Jos mikään diskurssi ei voi nojata merkityksen ulkopuoliseen perustaan, tulee totuudesta ja todellisuudesta sosiaalisesta perspektiivistä riippuvia ja yhteiskunnallisessa kamppailussa määritettyjä asioita (Karvonen 1991, 28).

Jos mieheyttä ajatellaan ideologiana, ideologia voidaan käsittää yhteiskunnan representaatioksi itsestään ja itselleen. Ideologiassa yhteiskunta esittää itsessä vallitsevien yhteiskuntasuhteitten tuottamalla kategorioilla ja näin se uusintaa vallitsevaa järjestystä esittämällä luonnollisena ja itsestään selvänä sen mikä nyt vallitsee. Althusserin mukaan ideologia on olemassa vain subjektien herkeämättömän tuottamisen kautta ja toisaalta kaiken ideologian tehtävänä on juuri perustaa (konstituoida) noita konkreettisia yksilöitä subjekteina. Ideologia ja vallitseva järjestys tulee uusinnetuksi yksilöiden jatkuvassa toinen toistensa tunnistamisessa ideologisten kategorioiden mukaisesti (Karvonen 1991, 28).

Harjoitamme herkeämättä ideologisen tunnistamisen rituaaleja. Harjoitamme siis toinen toisemme mieheksi tai naiseksi tunnistamista ja näin sovellamme jatkuvasti itseemme ja toisiin ideologisten kategorioiden määrittämiä. Itse representaatio tässä merkitsee oman minän mukauttamista ideologian vaatimusten mukaiseksi ja kategorioiden ilmentämistä oman itsemme kautta kehon eleiden, asentojen, puhumisen ja tunneilmaisun kautta (Karvonen 1991, 28-29).

Kaikkeen toimintaan liittyy valinta tehdä asia maskuliinisella tai feminiisellä tavalla. Jokaisen miehen ja naisen "ammattitaitoon" kuuluu kyky toteuttaa mahdollisimman hyvin maskuliinisuutta ja feminiinisyttä. Maskuliinisuuden tekemisen vakuuttavuus tarkoittaa sitä, että kaikkien esille tulevien yksityiskohtien on tuettava mieheyden esitystä. Kohta kohdalta rakentuu aukoton todistusten ketju siitä, että tässä on jokaista ihohuokosta myöten miesten mies (Karvonen 1991, 29).

Maskuliinisuuden ideologialla on kaksi perustaa. Maskuliinisuutta on ajateltu biologisesti. Maskuliinisuuden on katsottu syntyvän anatomiasta, geneeistä tai aivolohkojen toiminnasta. Toisaalta maskuliinisuutta on pidetty feminiisyyden vastakohtana. Maskuliinisuus on yhdistetty universaalisuuteen, järkeen, aktiivisuuteen, itsehillintään, järjestykseen ja normaaliuteen, kun taas feminiinisyteen on katsottu kuuluvan sellaisia määreitä kuin rajallisuus, emotionaalisuus, passiivisuus ja kaoottisuus (Lehtonen 1995, 25-26).

Maskulinismin ideologiassa maskuliinisuus ja feminiinisyys ovat ikään kuin konkreettisia olioita, joilla sanotaan olevan selkeät ominaisuutensa. Tämän ideologian ydintä on maskuliinisuuden ja feminiinisuuden asettaminen toistensa vastakohdiksi. Näin molemmat määrittyvät toisen kautta, olemalla sitä mitä toinen ei ole. Kaikkien muiden ideologioiden tavoin myös maskulinismin ideologia on olemassa ja vaikuttaa ajattelussamme (Lehtonen 1995, 26).

Kulttuurimme kuvat maskuliinisuudesta keskittyvät sankarin, metsästäjän, kamppailijan ja valloittajan hahmojen ympärille. Rationaalisuus ja itsehillintä ovat maskuliinisen hallinnan ydintä. Niiden turvin miehet voivat suhtautua elämäänsä ikään kuin se olisi kokonaan hallittavissa ja muodostaisi selkeän kokonaisuuden; aivan kuin miehet voisivat alistaa sen kauttaaltaan oman tahtonsa alaisuuteen. Maskuliinisuuden ideaalissa korostuvat rationaalinen ajattelu ja järjestynyt toiminta. Oikeat miehet ovat vapaita tunteista ja feminiinisistä ailahteiluista. He ovat tasapainoisia, itsevarmoja ja riippumattomia (Lehtonen 1995, 34-36).

Oikea maskuliinisuus on miehille tärkeää ja miehet pystyttävät jatkuvasti erilaisia maskuliinisuuden esityksiä. Nämä esitykset ovat tutkimukseni kohteena ja tutkin miten miehet esittävät mieheyttä diskoksi kutsutulla areenalla, johon kuuluvat tanssilattia ja sali. Sali sisältää lisäksi erityisiä alueita ja näitä ovat pöydät, baaritiski ja käytävät. Nämä ovat maskuliinisuuden, mutta yleisemminkin sukupuolisen esittämisen areenoita, näyttämöitä. Tarkastelenkin miten maskuliinisuus ilmenee näillä näyttämöillä tanssiessa, alkoholin käytössä, suhtautumisessa naiseen ja naiseuteen ja miesten keskinäisessä kanssakäymisessä. Nimitän maskuliinisuuden esityksiä diskomieheydeksi ja pyrin löytämään niitä maskuliinisuuksia, joita miehet diskossa edustavat. Tarkoitukseni onkin tutkimuksessani selvittää mitä yhteistä disko-miehillä on ja toisaalta millä tavalla he ovat erilaisia. Tutkin maskuliinisuutta diskoillan eri vaiheissa aina valmistautumisesta kotiin paluuseen saakka.

3. TUTKIMUSMENETELMÄT JA -AINEISTO

3.1. Tutkimuksen eteneminen

Tutkielmani muistuttaa Tuija Nykyrin pro gradu -tutkielmaa siinä mielessä, että tutkin diskoa sukupuolen esittämisen areenana (Nykyri 1995). Käytän kahta tutkimusaineiston keräystekniikkaa: haastattelua ja havainnointia, kuten etnografisessa tutkimuksessa on tapana (Syrjäläinen 1994, 79). Etnografia perustuu pitkäaikaiseen oleskeluun tutkittavassa ryhmässä tai yhteisössä. Etnografisessa tutkimuksessa tutkijan onkin tultava osaksi tutkimaansa tilannetta voidakseen tuntea samoin kuin tilanteessa olevat ihmiset. Näin hän pystyy ymmärtämään kulttuuria ja sen jäsenten välistä vuorovaikutusta (Syrjäläinen 1994, 83-85).

Havainnointi ja haastattelu vuorottelivat ajallisesti. Ensin tein havaintoja ja etsin miehiä haastateltavaksi. Tein haastattelut ja palasin jälleen tekemään havaintoja. Aineistot tukivat toisiaan siten, että havaintoaineistoa käyttäen haastattelin miehiä ja haastattelujen avulla saamaani tietoa käytin hyväkseni havainnoinnissa.

Lähdin diskoon tekemään havaintoja. Olin käynyt diskoissa jo aikaisemminkin ja minulla oli jonkinlainen käsitys siitä, mitä miehet tekevät diskossa. Tarkoitukseni oli silloin tarkkailla miehiä systemaattisemmin kuin aikaisemmin ja tavoittaa miesten diskossa olemisen olennaiset puolet. Minulla oli esioletus miesten toimintaperiaatteista ja erotin sen pohjalta erilaisia tyyppejä. Tyypittely muodostui sen mukaan, mikä minua henkilökohtaisesti alkoi kiinnostamaan miesten käyttäytymisessä. Tällöin minulla ei ollut vielä teoreettisia tietoja kovinkaan paljon eikä myöskään selkeää käsitystä tutkimukseni etenemisestä.

Ryhtyessäni tekemään eräänlaista esityypittelyä jaoin miehet passiivisiin ja aktiivisiin sen perusteella, 1) miten aloitteellisia he olivat sekä miesten että naisten kanssa ollessaan? 2) Miten paljon miehet juovat ja kuinka alkoholi vaikuttaa? Yritin löytää miehiä, jotka eivät juo käytännöllisesti katsoen ollen-

kaan ja niitä jotka juovat aina paljon ja loput olisivat tältä väliltä. 3) Miten on sijoittunut tilaan? Esimerkiksi istuuko yleensä pöydässä, baaritiskin ääressä tai seisooko käytävillä. 4) Miten paljon liikkuu tilassa? Toiset viettävät iltaa paikoillaan ja jotkut liikkuvat paljon eri areenoilla. 5) Onko yksin vai seurassa? 6) Miten paljon viettää aikaa naisten kanssa? 7) Miten aktiivinen tanssija mies on ja kuinka käyttäytyy tanssilattialla?

3.2. Haastattelun kulku

Etnografisen tutkimuksen perimmäinen tavoite on inhimillisen ymmärryksen lisääminen ja kielellisessä vuorovaikutuksessa hankittu tieto on oleellista. Haastattelu vaatii tutkijalta valmistautumista, jonka jälkeen tutkija etsii haastateltavat (Syrjäläinen 1994, 86). Tavoitteeni oli löytää tutkimukseni kannalta sopivia miehiä haastatteluun. Lähtökohtana käytin kirjallisuudessa esitettyä ajatusta, että aina korostetaan kuinka miehet toimivat ja naiset näyttävät joltain (Linker 1995, 232). Nykyri muiden muassa on käyttänyt tutkimuksessaan ulkonäköä tärkeänä valintaperusteena valitessaan naisia haastatteluun (Nykyri 1995, 5-6). Päätin valita miehet sen perusteella mitä miehet tekevät ja miten he käyttäytyvät.

Rinnan havainnoinnin kanssa tein haastattelurunkoa ja mallin sain Nykyriltä (Nykyri 1995, 129-130). Lisää kysymyksiä keksin liikkumalla diskoissa. Tarkkaillessani kiinnitin huomiota yksittäisiin asioihin, ja kirjasin niitä muistiin aina kotiin tultuani. Syrjälä korostaakin, että haastattelu tulisi aloittaa vasta riittävän pitkän havaintojakson jälkeen ja tämän jakson aikana tutkija laatii haastattelurungon (Syrjäläinen 1994, 86).

Huomasin etsiessäni haastateltavia, että miehistä ei pystynyt nopeasti päättelemään mitä he olivat tekemässä. Tarvitsin siis pitempiä aikoja tietoa heidän henkilökohtaisesta strategiastaan, eli minun täytyi saada heistä taustatietoja. Toinen vaikeus oli, että miehet eivät välttämättä halunneet keskustella vieraan miehen kanssa eikä lähestyminen käynyt helposti. Keskustelun

avaus onnistui niiden miesten kanssa, jotka pysyivät pitkään paikoillaan. Liikkuvien miesten "kiinnisaaminen" oli hankalaa.

Käytin hyväkseni luomiani verkostoja ja ongin tietoja kavereilta kyselemällä. Käytin niin sanottua lumipallotekniikkaa, eli uusia haastateltavia löytääkseni kyselin tuntisiko joku tietyn tyyppisen miehen (Grönfors 1982, 165). Minulla oli siis eräänlaisia avainhenkilöitä, joiden avulla pääsin kentälle (Grönfors 1982, 75). Tietysti itse ratkaisin kenet kelpuutin haastatteluun. Varsinaisia kieltäytymisiä ei tullut, mutta innostus haastatteluun vaihteli suuresti. Mutta olennaista oli, että etsintä tuotti tulosta nopeasti ja löysin mielestäni kattavan joukon diskomiehiä. Huomasin että vaikka olin tutustunut miehiin jo ennen haastattelua, vasta haastattelu toi esille mistä varsinaisesti oli kysymys. Luultavasti turhia haastatteluja olisi tullut useampiakin, jos olisin yrittänyt löytää haastateltavat umpimähkään.

Tein haastattelut noin kahden kuukauden aikana keväällä 1996 joko omassa tai haastateltavan kotona kahden kesken. Koska olin kiinnostunut mieheydestä, haastattelurunko noudatti peiteltyä tiettyä linjaa, sillä en sanonut tarkasti kenellekään mitä tosiasiassa tutkin. Halusin, että miehet puhuisivat mahdollisimman vapautuneesti kustakin aihealueesta enkä halunnut, että heillä oli valmista ennakkokäsitystä mihin he vastaavat. Näin kertomuksista tuli spontaania tilannekuvausta ja tunnelmien selittämistä. Käsittelemäni aihealueet olivat: iltaan valmistautuminen, alkoholin käyttö, kaveruussuhteet, tanssiminen ja suhteet naisiin.

Grönfors korostaa haastattelun otollisen ilmapiirin tärkeyttä (Grönfors 1982, 107). Alussa yritinkin saada innostuneen tunnelman ja joidenkin kanssa se onnistui erittäin hyvin. Annoin haastateltavalle vapauden puhua. Haastattelut muodostuivatkin joidenkin kanssa pitkiksi, ja pisin haastattelu oli melkein kolmetuntinen.

Koska olin tutustunut haastateltaviin etukäteen ja tunsin heidät jollakin tavalla, miehet puhuivat avoimesti asioistaan. Saattoi olla jopa hyötyä, että tunsin miehet. Ei ollut kommunikaatio-on-

gelmia, ymmärsimme toisiamme hyvin ja pystyimme jakamaan yhteisiä kokemuksia. Tuttavien käytöstä on erilaisia mielipiteitä (Grönfors 1982, 109). Näin sain kuitenkin mielestäni henkilökohtaisempaa tietoa, kuin haastatteleamalla täysin tuntematonta ihmistä. Välillä innostuin itsekin puhumaan omista kokemuksistani. Mutta täytyy muistaa, että haastattelijan tulisi pyrkiä olemaan kuuntelija (Grönfors 1982, 108), eikä roolikäyttäytyminen saa vaikuttaa haastateltavaan (Hirsjärvi & Hurme 1982, 75).

Haastattelu toi esille, että miesten puhetapa vastasi heidän aktiivisuuttaan diskossa. Jos esimerkiksi haastattelu sujui hitaasti ja täytyi kysellä paljon, haastateltava oli diskossakin odottavalla kannalla. Sanavalmis ja värikästä kieltä käyttävä oli aktiivinen. Teema-alueista oma ruumiillisuus, ulkonäkö ja tanssiminen eivät olleet kaikkein helpoimpia keskustelun aiheita; mutta alkoholin käyttö, kavereiden kanssa oleminen ja naisten iskeminen sai aikaan puhetulvia, ja minun täytyi välillä keskeyttää haastateltavan puhe. Rajoittaminen oli tarpeellista, jotta haastattelu pysyisi teemahaastattelurungon linjoilla ja ettei haastattelutilanteesta muodostuisi ajallisesti suhteettoman pitkä.

Miehet kertoivat eräänlaisia seikkailukertomuksia. He kertoivat erilaisista tapahtumista, kommelluksista, hyvistä ja huonoista muistoista huumorisävyssä melkein riippumatta siitä, mitä oli tapahtunut. Haastattelu osoitti, että miehet osaavat analysoida tekemisiään ja puhua niistä, kun päästään luottamukselliseen suhteeseen (Kortteinen 1992, 82-84). Saavutettuani haastateltavien luottamuksen monet heistä kertoivat itselle kipeistäkin asioista ja tuntemuksista. Jos en saavuttanut luottamusta, haastateltava pelkästään kuvaili tilanteita.

Kesän -96 aikana litteroin haastattelut sana sanalta. Näin jälkeempäin ajatellen työ kannatti, sillä olen tehnyt myöhemmin haastatteluteksteistä löytöjä. Syksyllä jäsensin haastatteluaineiston ja minulla oli käytössäni haastatteluaineistosta saamani tieto teema-alueittain.

3.3. Osallistuvaa havainnointia

Haastatteluista oppineena lähdin uudestaan havainnoimaan ja aktiivinen havainnointi kesti noin vuoden. Menetelmäni oli siis osallistuva havainnointi, jonka ihanteena on ymmärtää toimijoiden tarkoitukset, osallistua että olla ulkopuolinen tarkkailija (Hoikkala 1989, 17). Etnografisessa tutkimuksessa tutkija pyrkii tietoisesti vuorovaikutukseen tutkittavien kanssa (Syrjäläinen 1994, 78).

Aluksi menin diskoon hyvissä ajoin ilta kymmenen ja puolenyön välillä ennenkuin asiakkaat tulivat sisälle. Halusin tarkkailla tilanteen muotoutumista alkuillasta asti. Kun olin mielestäni nähnyt tarpeeksi, sulauduin sekaan tavallisena asiakkaana. En päättänyt etukäteen mitä tekisin, vaan annoin tapahtumien viedä mukanaan. Osallistuvassa havainnoinnissa vuorovaikutus tapahtuu varsin pitkälle kohteiden ehdoilla, ja tutkijan osallistuminen pitäisi vaikuttaa tapahtumien kulkuun mahdollisimman vähän tai ei lainkaan (Grönfors 1982, 93). Tapahtumien analysointi onnistuikin paremmin vasta jälkeinpäin. Kuten Kari Turunen sanoo, itsereflektio on lähes mahdoton tapahtuman kuluessa ja itsensä tarkastelun voi tehdä vasta jälkikäteen (Turunen 1987, 46).

Osallistuminen merkitsi, että diskossa ollessani pyrin oppimaan tutkimuksen kohteina olevien rutiinit ja sisäistämään tutkittavien ihmisten tavat osallistumisen kautta (Grönfors 1982, 95). Toisinaan kävin yksin, toisinaan taas kavereiden kanssa. Pyrin juttelemaan sekä miesten että naisten kanssa. Tutkimuksen kannalta on tärkeää, että tutkija ja tutkittava puhuvat samaa kieltä ja siksi tutkijan on ymmärrettävä piilomerkityksiäkin (Grönfors 1982, 99).

Tanssin erilaisissa ryhmissä ja erilaista musiikkia tarkkaillen miesten ja naisten ilmeitä, eleitä ja liikkeitä. Olin siis mukana tapahtumissa. Grönfors näkee, että tutkijalta voi vaatia sen verran, että hän oppii roolin sisällön ja pystyy toimimaan sen puitteissa (Grönfors 1982, 95). Mutta tutkijan on huomattava, ettei hän liiaksi eläydy tutkittavien elämään, jolloin tutkimustulokset voivat kärsiä (Grönfors 1982, 94). Itselleni

oli käydä juuri näin omaksuttuani tutkittavien kielenkäytön ja ajattelutavan huomaamattani.

En tietenkään ollut tavallinen asiakas vaan tutkija, joka pyrkii ymmärtämään mitä ihmiset tekevät. Kluckhohnin mukaan osallistuva havainnointi on tietoista ja systemaattista osallistumista. Erona muiden tekemiin havaintoihin osallistuva sosiaalitieteilijä käyttää aineistoaan tehdäkseen abstraktisia tai teoreettisia johtopäätöksiä (Grönfors 1982, 92). Tein johdonmukaisesti havaintoja, ja kirjasin niitä ylös pääasiassa kotiin palattuani.

Saatoin jonain iltana keskittyä tarkkailemaan yhtä asiaa, kun taas jonain toisena iltana en kiinnittänyt huomiotani mihinkään erityiseen. Osallistuvan havainnoinnin olennaisena piirteenä on intensiivinen vuorovaikutus suhde, mutta käsitys, että tilanteet ovat aina aktiivisen toiminnan aikaa on virheellinen (Grönfors 1982, 93). Esimerkiksi paikallaan seisova mies saattaa antaa vaikutelman, ettei hän tee mitään, mutta se voi olla hänen strategiansa iskeä nainen. Toisaalta havainto saattoi tulla itsestään esille, vaikka itse en ajatellut tutkimustani sillä hetkellä. Kerrankin olin yksin ja eräs nainen tuli juttelemaan, kun hänen mielestään miehet suhtautuvat jotenkin kummallisesti yksinäisiin naisiin. Sinä iltana tarkkailikin sellaisia miehiä, jotka jututtivat yksinäisiä naisia.

Suunnitelmalliset havainnoinnit tein teemalueiden mukaisesti. Tarkkailin alkoholin käyttöä. Miten paljon miehet juovat, miten kavereiden kanssa ollaan juopuneina, miten naisten kanssa ja miten käy miehelle humalan eri vaiheissa. Miesten keskinäisessä kanssakäymisessä kiinnitin huomiota kaveruussuhteisiin, muiden miesten kohtaamiseen, mahdolliseen aggressiivisuuteen ja yksinäisiin miehiin. Tanssissa minua kiinnosti miten paljon miehet tanssivat illan eri vaiheissa, millaisissa ryhmissä, mitä miehet tekevät tanssin aikana ja miten miehet ovat naisen kanssa tanssimassa. Naisten kohtaamisessa merkillepantavaa oli kuunnella miesten puheita naisista eli miten miehet näkivät diskon naiset. Tarkkailin miten mies lähestyy naista ja mitä tapahtuu naisen käyttäytyessä arvaamattomasti.

3.4. Aineistojen käsittelymenetelmät

Jari Ehnroothin mielestä kvalitatiivisessa kulttuurisosiologiassa aineisto on merkityksistä raskas, ja vaatii paljon tulkintatyötä ennen kuin se kääntyy jäsentävien käsitteiden kielelle. Vastassa voi olla laadullisen aineiston runsauden sarvi. Tarvi- taan vahvan oivalluksen lisäksi hyvä menetelmä (Ehnrooth 1990, 30-31).

Teemahaastattelujeni aineiston abstraktien tapahtumarakenteiden ja toimintaroolien reaalistumien kuvaus antaa pohjaa kertomusten sisältämien merkitysjärjestelmien systemaattiselle temaattiselle analyysille. Näihin päästään käsiksi kiinnittämällä huomiota ajan ja tilan kuvaukseen sekä henkilöiden ja heidän toimintojen- sa laatuun. Henkilöt ovat paitsi tapahtumien kulkuun vaikuttavia aktantteja myös useiden erilaisten ominaisuuksien kantajia (Apo 1990, 69).

Etogeenisessä tutkimuksessa henkilö nähdään suunnittelevana, itseään valvovana, tavoitetietoisena ja keinoja hallitsevana olentona. Etogeenisessä lähestymistavassa oletetaan, että toi- minnat tapahtuvat merkitysjärjestelmissä, ja koko episodiin liittyvien toimintojen sarja on siis otettava huomioon. Tekoa ei voida ymmärtää tai selittää, jos se irrotetaan sosiaalisista yhteyksistään. Puhuttu kieli on tärkeä: sillä selitellään toi- mintoja. Selitykset voivat olla sosiaalisesti merkityksellisiä tai merkityssisältöisiä. Tällöin on mahdollista johtaa selitys- ten selityksiä (Cohen & Manion 1986, 228-229).

Etnografinen tutkimus on tulkintaa. Tulkinnalliset selitykset ovat kerronnallisia kuvauksia, joiden kautta sosiaalisten il- miöiden tarkoitukset ja merkitykset paljastuvat. Tulkinnan avulla nähdään selvimmin, mitä kaikkea saattaa kytkeytyä vas- taavanlaisiin tilanteisiin ja tulkinnat auttavat ymmärtämään, miten eri asiat ovat yhteydessä toisiinsa. Tulkinta on siten yritystä tehdä selväksi ja ymmärrettäväksi tutkimuksen kohdetta (Syrjäläinen 1994, 96).

Etnografisessa tutkimuksessa tutkija kokoaa havainnoinnin avulla ensikäden tietoa luonnollisissa olosuhteissa tapahtuvasta ilmi-

östä (Syrjäläinen 1994, 68). Havainnot eivät ole tuloksia, vaan havaintoja pidetään johtolankoina. Asioita ei oteta sellaisena kuin ne näyttävät (Alasuutari 1993, 60). Tarkoituksena on ymmärtää toimijoiden todellisuus (Alasuutari 1993, 72). Havaintojen kautta ei pyritä paljastamaan lopullisia totuuksia, vaan rakennetaan tulkinta, jossa tutkija yhdistää teoreettisen tietämyksensä, oman ja tutkittavien näkökulmat (Syrjäläinen 1994, 68).

Tutkija, joka omaksuu toimijoiden näkökulmat, jää helposti tutkittavien näkökulmien vangiksi, eikä hän kykene jäsentämään sitä, mihin toimijan tulkinta perustuu (Hoikkala 1989, 18). Lisäksi tutkijan tulee tutkimuksen kaikissa vaiheissa tiedostaa oma roolinsa. Tutkijan persoonallisuus, arvot ja historia suuntaavat tutkimuksen kulkua (Syrjäläinen 1994, 78). Aineistosta ei nouse itsestään mitään, vain tutkija nostaa siitä jotain (Hoikkala 1989, 18).

Haastattelu- ja havaintoaineiston vertaileminen voi tähdätä yhtäläisyyksien tai erilaisuuksien havaitsemiseen. Vertailuasetelma voidaan rakentaa aineiston sisään, mutta aina vertailuasetelmaa ei voi lyödä lukkoon suunnitteluvaiheessa, vaan vertailukohdeet täsmentyvät tutkimuksen kuluessa. Vertailu herkistää tutkijan huomaamaan aineistonsa eri piirteitä (Mäkelä 1990, 44-45).

3.5. Aineiston esittely

Haastatteluaineistossa käyttämäni miehet olivat jokseenkin hyväkuntoisia nuoria miehiä. Diskomiehelle tyypillistä näytti olevan, että kunnosta pidettiin jossain määrin huolta. Ulkonäöltään miehet vaihtelivat "naismagneetista" tavallisemman oloiseen mieheen ja käyttäytyminen taitavasta kielenkäyttäjistä ja esiintyjistä hiljaisempaan "takapenkkiläiseen". Kaikki asuivat kaupungissa, ja jokainen oli asunut useammalla paikkakunnalla.

Ikäjakauma

24 v.	2
26 v.	4
27 v.	2
29 v.	2

Koulutustausta

Ei tutkintoa	1
Opiskelija	5
Opistotaso	2
Akateeminen	2

Perhesuhteet

Naimisissa	2
Avosuhde	2
Tyttöystävä	3
Sinkku	3

Kukaan haastateltavista ei ollut alkuperäinen jyvaskyläläinen, vaikka teinkin tutkimukseni Jyväskylässä. Miehet ovat Kainuusta, Pohjois-Karjalasta, Savosta, Hämeestä ja Uudeltamaalta. He ovat kotoisin erikokoisilta paikkakunnilta maalaiskylästä Helsinkiin. Miesten harrastukset liittyvät vahvasti liikuntaan. He Harrastavat enemmän tai vähemmän säännöllisesti muun muassa jalkapalloa, punttien nostoa, erilaisia mailapelejä, lenkkeilyä, itsepuolustuslajeja, ja joukossa on myös jokunen aktiiviurheilijakin. Haastateltavista diskossa kävi vähintään kerran viikossa 4, muutaman kerran kuukaudessa 2, kerran kuukaudessa 3 ja muutaman kuukauden välein 1. Käyntitiheyteen vaikutti suuresti elämäntilanne. Jokainen oli opiskeluaikana käynyt huomattavasti enemmän diskoissa. Myös seurustelu vähensi käyntikertoja. Alkoholin käyttö jakaantui kutakuinkin tasaisesti erilaisten käyttömäärien ja -tapojen välillä. Runsaasti sanoi juovansa 3, kohtuullisesti 3, silloin tällöin 2 ja harvoin 2. Miesten peitenimet tässä tutkielmassa ovat Henkka, Kyösti, Leksa, Mara, Marko, Saku, Tapio, Teemu, Tuomo, Veikko.

Valitsin Jyväskylästä neljä diskoa, joissa käy noin 20-30 vuotiaita miehiä. Nämä diskot edustavat niinsanottuja "yleisdiskoja", jotka eivät ole erikoistuneet selvästi yhteen tyyliuuntaan.

Kaksi diskoista oli A-diskojen kaltaisia ja kummassakin soitettiin nopeaa pop- ja teknopohjaista tanssimusiikkia. Ykkösdisko oli suurin ja siellä oli kaksi baaritiskiä, ensimmäinen heti ovelta jatkuen salin puoleen väliin. Toinen baaritiski oli

päädystä. Pöydät oli sijoitettu reunustoille ja näin jäi selkeät kulkuväylät. Suhteellisen suuri tanssilattia oli sijoitettu salin puoleen väliin siten, että lattiaa reunusti kaksi seinää. Näkyvyys lattialle oli hyvä, sillä osa salista oli nostettu korokkeelle ja valaistus oli suhteellisen kirkas. Kyseisessä paikassa kävi yli 20-vuotiaita rennontyylikkäästi pukeutuvia ihmisiä.

Kakkosdisko oli hieman pienempi. Baaritiski oli keskellä salia ja ihmiset kerääntyivät sen ympärille. Pöydät olivat seinän vierustoilla ja näin kulkuväylillä oli tilaa liikkua. Tanssilattia oli nurkassa ja nostettu samalle tasolle ylemmän korokkeen kanssa. Näkyvyys oli huono myöskin vähäisen valaistuksen vuoksi. Musiikki ja asiakkaat olivat samankaltaisia kuin ykkösdiskossa eli noin 20-25 vuotiaita, ehkä ajoittain hiukan vanhempiakin.

Kaksi diskoista edusti A- ja B-diskojen välimuotoa. Kolmosdisko oli pieni ja ahdas. Baaritiski oli keskellä salia ja tanssilattia sen vieressä. Tanssilattialle oli hyvä näkyvyys joka puolelta ja lattian päädystä sali kaareutui tanssilattian ympärille ja pääty oli nostettu tanssilattiaa korkeammalle. Valaistus oli tanssilattialla kirkas ja muualla salissa hieman hämärämpi. Musiikki oli pop-, rock- ja iskelmätyylistä rytmikästä nopeaa tanssimusiikkia. Pukeutuminen vaikutti aika-ajoin siistimmältä kuin muissa paikoissa ja siellä näkikin eniten pikkutakkityyliä. Asiakkaiden ikä ikä oli 25-vuoden tuntumassa ja sitäkin vanhempia oli etenkin viikonloppuisin.

Nelosdisko oli vähän suurempi kuin kolmosdisko ja siellä baaritiski oli päädystä kaareutuen puolipyörän muotoon. Tanssilattia oli keskellä salia ja lattialle oli hyvä näkyvyys joka puolelta. Valaistus oli sen verran kirkas, että ihmiset näki selkeästi. Musiikki oli enimmäkseen rock painotteista, mutta siellä soitettiin samoja kappaleita kuin muissakin diskoissa. Pukeutuminen edusti rentoa farkkutyyliä. Asiakkaiden ikä oli yli 20-vuotta. Yhteistä näille kahdelle paikalle oli myös, että tilan ahtauden vuoksi niissä oli vähän pöytäpaikkoja.

4. DISKOILTAAN VALMISTAUTUMISEN RITUAALIT

Nyky-yhteiskunnassa arki ja juhla erotetaan toisistaan. Arki merkitsee työtä, toimeentulon hankkimista, raskasta puurtamista. Ei arki merkitse ei työtä eli vapaa-aikaa, mutta se ei ole vielä juhlaa, vaan juhla on jotain enemmän. Se on aktiivista irtautumista arjesta, siirtymistä toiseen todellisuuteen (Virtanen 1982, 84-85). Mihail Bahtinin mukaan juhla on väliaikainen siirtymä utopian maailmaan, jossa vapaudutaan kaikesta hyötyajattelusta ja käytännöllisyydestä (Aittokoski 1995, B1).

Disko on paikka, jonne mennään juhlimaan ja jossa otetaan välimatkaa arkielämään. Arjen vastakohtana Juhlaan yleensä kuuluu, että esiinnytään siistimpänä kuin tavallisesti. Olennaista on, että juhlaan täytyy valmistautua ja tämä valmistautuminen on samalla siirtymävaihe arjen ja juhlan välillä. Siirtymävaiheeseen kuuluu tuttuja ja turvallisia, mutta ennenkaikkea erityisiä rituaaleja, joilla irrottaudutaan arjesta ja siirrytään juhlan maailmaan (Virtanen 1982, 19).

Rituaaleissa on säännönmukaisuutta ja niillä on symbolinen luonne. Rituaalien avulla kykenee lähtemään siitä yhteisyydestä, jonka on jättämässä ja saamaan tietoa siitä, kuka on se minä, joka on liittymässä uuteen yhteisyyteen (Pedersen 1992, 308-309). Itse siirtymävaihe voidaan jakaa kolmeen erilliseen vaiheeseen. Ensimmäiseksi ruumiin valmistautumiseen, toiseksi ruumiin peittämiseen vaatteilla ja kolmanneksi henkiseen valmistautumiseen. Aluksi kuitenkin käsittelen miehen ruumiillisuutta, joka on perusta koko esitykselle.

4.1. Miehen diskoruumiillisuus

Diskossa ei voi olla huomaamatta ulkonäön merkitystä; se vain korostuu diskon melussa. Jokaisen diskossa kävijän on otettava tämä huomioon, sillä kaikki läsnäolijat joutuvat tarkastelun kohteeksi. Kukaan ei voi jättäytyä täysin ulkopuoliseksi. Diskossa kävijä muuttuu osaksi sen sosiaalista ilmapiiriä (Keinänen 1989, 58). Mies asettaa itsensä näyttämölle ja siitä on tiettyjä

seurauksia (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 39). Hän asettaa oman ruumiillisuutensa muiden arvioitavaksi eli yksilö asettuu toista vastaan, alistuen toisen etäännyttävälle ja kontrolloivalle katseelle (Linker 1995, 230). Mies saa palautetta jossain muodossa. Hänet voidaan yksinkertaisesti hyväksyä tai hylätä tai hän voi saada jopa sanallista palautetta.

Ruumiillisuus on olennainen osa ihmisen elämää. Merleau-Pontyn mukaan minä olen ruumiini. Sen kautta minä olen olemassa ja sen kautta minä koen maailman, siinä ja sen kautta minä elän. (Pasanen 1993, 84). Ruumis sitoo ja ankkuroi meidät maailmaan ja samalla avaa ja välittää maailman meille. Ruumis on myös tietty tyyli, olemisen tyyli (Kuhmonen 1994, 49). Oma ruumis näytetään toisille tietyllä tavalla, josta voi nähdä suhtautumisen omaan ruumiillisuuteen. Ruumiin kunnossa pitäminen jää yksilön omalle vastuulle. Koska ihanteena on kiinteä ruumis, yksilö näyttää samalla muille suhtautumisensa itsestään huolehtimiseen ja osoittaa omalla ruumiillaan millaisessa kunnossa hän on. Anne Sankarin mielestä länsimaisessa nyky-yhteiskunnassa kaikki ovat tietoisia ruumiillisen olomuodon kulttuurisesti latautuneesta merkityksestä. Se saa ruumiin hoitamisen tuntumaan paitsi hyväksyttävältä myös suotavalta, jopa velvollisuudelta (Sankari 1995, 7,10).

Mies on myös joutunut katseen kohteeksi. Naisen katsetta voidaan nykyisin pitää jopa itsestäänselvyytenä (Sankari 1995, 33). Vähäpukeiset lihaksikkaat miehet mainostavat kaikkea ja he ovat eroottisen katseen kohteita (Sankari 1995, 34). Viihdeteollisuus kokonaisuudessaan esittää koko maailmalle uutta mieheysihannetta (Badinter 1993, 185) ja ihmiset saavat mallit suoraan musiikkivideolta. Musiikin tähtikaartin ei ole vain tehtävänä luoda musiikkia, vaan myös yllä pitää tiettyä ilmapiiriä. He ovat kommunikaatiovälineitä, joita yleisö käyttää keskinäisessä kanssakäymisessään (Hellman 1985, 27). Tärkeintä on musiikin, vaateuksen yms. tuottamisen tapa. Disko on tavara, jonka piirteet ja osaset tuotetaan kaupallisesti ja markkinoidaan kuluttajille palveluksina (Alasuutari 1984, 322).

Kulttuuriteollisuus tuottaakin halun tietynlaiseen kauniiseen, vitaaliseen ja eroottiseen ruumiiseen (Jokinen 1989, 120). Fou-

cault näkeekin, että moderni biovalta näkee ruumiin hyödyllisyyden ja tuottavuuden perusteella. Se muokkaa ja rakentaa uudella tavalla toimivia ruumiita, niin tuottavia ja kuuliaisista ruumiita kuin seksuaalisia ruumiita. Ruumis yksilöllistyy vallan kohteena ja välineenä. Ruumis jäsentyy tutkivan katseen, tiedon ja keskustelun kohteena. Juuri modernien valta- ja tieto muodostumien konstituoima yksilöpsyky on kenttä, jolla kuri muuttuu itsekuriksi ja ruumiin tarkkailu itsetarkkailuksi (Helen 1990, 120-121).

Miehissä korostetaan fyysistä voimaa ja lihaksia (Dyer 1993, 29). Hännisen mielestä kun esitellään tietoisesti trimmattua vartaloa, kielletään samalla arvo toisenlaiselta, löysältä, miesvartalolta, tekemällä se epäilyttäväksi, vieläpä naurettavaksi. Näin myös ruumiin esillepanoissa pönkitetään tietynlaista ruumiillisuuden, miehekkyyden ja mieheyden ihannetta (Hänninen 1994, 108).

Myös miesruumis on - alasti tai puettuna - yksi niistä areenoista, jolla mieheydestä kamppaillaan. Ollakseen mies pitää myös näyttää sellaiselta, vaatteita myöten (Hänninen 1996, 97). Hänninen otaksuukin, että miehille naisen itsenäistynyt silmä saattaa tuntua lisärasitteelta ja miesten välinen kilpailu kovenee entisestään. Miehiä asetetaan yhä näkyvämmiin myös seksuaaliseen järjestykseen, jossa on eriarvoisia asemia. Kaiken muun ohella on oltava hauskanäköinen, miellyttävästi käyttäytyvä ja seksikäs (Hänninen 1996, 103). Ruumiillisuuden eli ulkonäön perusteella tehdään maskuliinisuushierarkioita, joiden perusteella miehet jaetaan eri luokkiin. Seuraavaksi onkin syytä selvittää miten miehet suhtautuvat uusiin vaatimuksiin ja mitä he tekevät oman ulkonäkönsä eteen ja mitä vaatteet merkitsevät miehille.

4.2. Ulkonäön huoltoa

Miehet tietävät ulkonäön merkityksen diskossa, mutta käytännössä miehet ottavat sen huomioon vaihtelevin tavoin.

Kyllä ulkonäkö ilmanmuuta. Jos ulkonäkö on jollaintaval-
la ihan vaatteet tai ulkonäkö on sopimaton, niin silloin
ei kannata mennä diskoon. (Mara)

Miehiä haastatellessa kävi ilmi, etteivät he puhuneet omasta
ulkonäöstään kovinkaan paljon, eikä siitä puhuminen ollut vält-
tämättä mieleistä. Miesten samastuminen omaan ulkonäköön onkin
kapeaa ja köyhää. He määrittävät ruumistaan ulkokohtaisesti,
ulkopuolelta opittujen tietojen kautta (Blinnikka & Uusitalo,
1988, 127). Siltalan mielestä miehen suhde ruumiillisuuteensa on
vahvasti peittelevän häpeän sävyttämää (Siltala 1994, 124).
Tämän perusteella voikin sanoa, ettei mies tunne omaa ruumis-
taan, eikä ole sinut ruumiinsa kanssa ja siksi siitä puhuminen
on hankalaa. Miesten on helpompi kuvailla itseään naisilta
saamillaan kommentteilla.

Kyllä joku on tullu joskus sanoo, että hän tykkää jos-
tain vaikka silmistä tai et sul on hyvännäköiset hiukset
tai jotain tollasta on tullu. (Henkka)

Miehet eivät käytä aikaa valmistautumiseen paljonkaan, vaan
siitä suoriudutaan hyvin nopeasti. Tärkeintä on hygieniasta
huolehtiminen; käydään suihkussa ja pestään hampaat.

Kun mä aattelen, että yksin niin emmä muuta kun käyn
suihkussa. Niin se käy. Ei siinä sen kummempaa. Parran
ajan kun on pakko. (Kyösti)

Miehen on mahdollista parantaa ulkonäköään, mutta siitä huoli-
matta mies suhtautuu itsensä ehostamiseen välinpitämättömästi.
Tässä on ristiriita sen kanssa, että pitäisi näyttää hyvältä,
mutta ulkonäön kohentamiseen ei silti panosteta juuri ollenkaan.
Miesten ajattelutapa onkin, ettei ulkonäön miettimiseen kannata
tuhlata energiaa, vaan riittää mitä itse todella on (Hänninen
1996, 89).

En sen kummemmin. Ehkä vähän siistimmin laittaa vaatetta
ja laittaa vähän dödöä kehiin ja saunassa käyn tai
ainaki suihkussa. Peiliä tarvitaan sanotaan näin, pei-

listä katotaan ja hampaat pestään ja niin ulkonäöstä huolehditaan. (Tapio)

Miehet tuntuvatkin kamppailevan sitä vastaan, että miehenkin pitäisi ehostaa itseään. Sitä ei oikein pidetä miehekkäänä. Joillakin näkee korvakorun tai kaulaketjun, mutta yleensä miesten suhtautuminen on vähättelevä.

Mulla ei oo koruja, ei edes kelloo, se hävis yhdellä diskoreissulla. Ei mitään koruja. Ei silleen muuta hirveetä lisäkoristautumista. (Tapio)

Miesten kannalta onkin tärkeää, että he itse pääsevät määrittelijöiksi ja vakuuttamaan myös muut etenkin silloin, kun kysymys on mieheydestä (Hänninen 1996, 106). Veijo Hietala heittääkin ajatuksen, että miehekkyyden on vain naamio, suojapuku, johon yksittäiset miehet joutuvat pukeutumaan saavuttaakseen sosiaalisen hyväksynnän (Hietala 1992, 48).

Myöskin oman ulkonäön kohentamiseen suhtautuminen on mahdollisesti yksi miehekkyyden naamio. Halutaan luoda vaikutelma, ettei aikaa käytetä, vaikka todellisuudessa asia olisi päinvastoin. Miesten asenne ulkonäön kohentamisesta puhumiseen voi olettaa olevan pelkästään miehinen diskurssi. Diskurssilla tässä tarkoitetaan Stuart Hallin mukaan merkityksiä tuottavaa ja uusintavaa puhe-, kirjoitus- ajattelutapaa, joka muovaa yksilön käsitystä todellisuudesta. Meitä ympäröivä maailma tulee ymmärrettäväksi ja ilmi diskurssissa. Ne koostuvat joukosta lausumia tai väittämiä, jotka niveltyvät yhteen diskursiiviseksi muodostumaksi. Tätä muodostumaa säätelevät sisäiset säännöt, jotka rajaavat, kuka ja mitä diskurssissa saa puhua, minkä ehtojen vallitessa ja mitkä olettamukset tulee täyttää (Jokinen 1996, 26). Toisaalta miehet pyrkivät käyttäytymään tämän ihanteen mukaisesti. Miehet eivät siis valehtelee tietoisesti, vaan puhetapa ilmaisee yleisesti hyväksytyt miehiset käyttäytymistavat.

Miehet puhuvat mieluiten treenaatusta kehosta ja sitä voidaan kuvaillakin. Lihaksisuus ei ole kuitenkaan luonnollista, sillä suuret lihakset ovat keinotekoiset. Lihakset tekevät miehestä miehen, sillä niillä voi erottautua naisellisesta ruumiista.

Miehet haluavat olla lihaksikkaita sen vuoksi, että ne ovat vallan merkki ja että niiden avulla voi hallita sekä muita miehiä että naisia (Dyer 1993, 29).

Ylisuuret lihakset voivatkin aiheuttaa muissa miehissä ärtymystä, ja miehet usein sanovatkin, että "millähän hormoneilla tuo nuokin on saanu". Klaus Theleweltin mukaan modernin länsimaisen miehen ruumis on tietoisesti ylläpidetty lihaspanssari ja pato sisältä nousevia tuntemuksia vastaan. Panssaroitu ruumis ei ilmennä ajatuksia, vaan tuottaa hierarkisoivan tavan ajatella: naisista, alemmista, heikommista on erottauduttava (Siltala 1994, 262).

Miehet käsittävätkin ulkonäön enemmän oman ruumiin kunnossa pitämisenä. Omaa ruumista voidaan treenata, ja koska miehet tietävät ulkonäön tärkeyden, jotkut tekevät kovastikin töitä sen eteen.

Kyllä mä harrastan kuntoilua. En nyt jokapäivä, mutta neljä viis kertaa viikossa. Siinä on yks tärkeä tekijä se, että haluaa näyttää joltaki, mutta yleisesti ottaen tottakai oma ulkonäkö on tärkeä, mutta mulla se on lähinnä kuntoilua se ulkonäöstä huolehtiminen. (Kyösti)

Useimmat diskossa käyvät miehet pyrkivät pitämään huolta kunnostaan edes jossakin määrin.

Se on jännä, että sitä kuntoilee nyt enemmän, kun on poikamiehenä, niinku pitää salilla käyvä ja vaikka tietää, että eihän se viinan juonti oo hyvä ulkonäölle ja terveydelle, mutta silti. Niin sitten näinä kunnan päivinä kun on, käyvään lenkillä ja kuntosalilla. Mut siinäki tietty järki, että ei liiallista, mutta pitää olla hoikassa ja tiikerimäisessä kunnossa. (Tapio)

Vaikka pitäisikin näyttää hyvältä, toiset miehet suhtautuvat kuntoiluun välinpitämättömästi. Kuntoillaan enemmänkin omaksi huviksi. Siinäkin on mukana Hännisen mainitsemaa miehen omaa määrittelyä miehisydestään ja samalla on halu olla riippumaton

ulkopuolisista määrittelijöistä. Tärkeämpää on, että vie osansa läpi niin hyvin kuin pystyy (Hänninen 1996, 89).

No se ei mulle oo koskaan ollu se kuntoilu silleen, että joskus oon kuntoillu enemmän ja joskus vähemmän, että en oo tietosesti jaksanu siitä, että joskus oon ollu parem-
massa kunnossa. En oo bodannu tai sillätavalla ulkonäön
takia. Tärkeempää on miten asiasa esittää. (Mara)

Omassa ruumiissa hiukset ovat se alue, johon miehetkin kiinnit-
tävät huomiota. Hiukset ovat tärkeä kohta miehellä, koska esi-
merkiksi hiusten pituudella voidaan osoittaa millaisesta miehey-
destä on kysymys. Pitkät hiukset edustavat boheemia tai kulttu-
rellia, kun taas lyhyet perinteistä ja konservatiivista mallia
(Argyle 1988, 248). Modernilla miehellä on tämän lisäksi useita
variaatioita hiusten muotoilemiseksi. Tärkeää kuitenkin on, että
osa miehistä huolehtii hiuksistaan tai haluaa antaa tietynlaisen
kuvan jättämällä huolehtimatta niistä.

Hiuksiin laitan geeliä ja tietysti silloin, kun on vasta
käyny parturissa, niin ei tartte niin kiinnittääkään
huomiota, mutta niihinki vaihtelevasti. Välillä tuntuu,
että niihin täytyy pumpata geeliä, että ne pysys jossain
asennossa, että mutta ei mitään liikaa niihinkään.
(Tapio) (Lyhyet hiukset)

Kun ollaan lähössä tanssipaikkaan, niin sitten vähän
yritän laittaa tukan jotenki putkelle tietysti, mutta mä
kampaan hiukset hyvin harvon. (Kyösti) (Pitkät hiukset)

Parta on myöskin hiusten kaltainen. Miehet viestittävät partansa
muodolla millaisia he ovat. Hyvin ajettu parta antaa huolelli-
sen, muotoiltu parta yksilöllisen, kevyt sänki huolettoman ja
rehottava parta suorastaan boheemin vaikutelman.

4.3. Vaatteet miehen tekevät

Ulkonäköön kuuluvat olennaisesti myös vaatteet. Vaatteiden
merkitys on kasvanut, sillä nopeutuneen elämänmenon ja myös

kokolailla kiihkeämpää potkua saaneiden kommunikaatiomuotojen takia pukeutuminen on muuttunut yhä tärkeämmäksi viestintäkeinoksi, jota luetaan nopeasti, arkailematta, raa'astikin (Ruotsi 1988, 16). Vaatteita hankitaan erilaisiin tarkoituksiin ja ihmiset pukevat tavallisesti eri vaatteet eri tilaisuuksiin (Argyle 1988, 236). Tilanpukeutumisella on pitkät perinteet, ja pukeutumalla mies osoittaa tietävänsä mistä tilaisuudesta on kyse (Ruotsi 1988, 12). Vaatteilla onkin sosiaalinen merkitys. Tilaisuuden osaanottajat haluavat osoittaa oikein pukeutumalla kuuluvansa kyseiseen ryhmään (Wilson 1985, 9).

Oikein pukeutumista voi nimittää muodikkaaksi ja miehet ottavatkin huomioon senhetkisen muodin. Muoti luo yhtenäisen mallin, jota on turvallista seurata huomaamattomana ja anonyyminä ja samalla tulla huomatuksi ja hyväksytyksi. Samanlaiset vaatteet ovat turvalliset ja erottautua voidaan vaikka erikoisemmalla paidalla. Simmelin mielestä muoti liittää yhteen tietyn piirin ja osoittaa sen yhteenkuuluvaisuuden, jolla se sulkee muut piirit ulkopuolelleen (Simmel 1986, 77). Tässä toteutuu muodin periaate. Voidaan erottautua jostakin ryhmästä ja samalla kuulua joukkoon ja löytää samanhenkisiä (Laiho & Leino 1988, 58-59). Jokaisessa diskossa edellytetään hieman erilaista pukeutumistyyliä, joten tälläkin perusteella voi etsiä itselleen sopivan diskon.

Willisin mukaan vaatteet ohjaavat toimintaa (Louhivuori 1995, 292). Diskossa voidaan olla periaatteessa vapaassa asussa. Varsinaisia pukeutumisen sääntöjä ei ole, mutta vallitsevat näkymättömät säännöt jokaisen on itse havaittava ja osattava pukeutua asianmukaisesti. Jos haluaa päästä edes sisälle täytyy noudattaa yleisiä pukeutumisen normeja. Alastomuus ei ole sopivaa, ja ränsistynyt ulkoasu ei myöskään sovi diskoympäristöön. Jotkut diskot eivät myöskään hyväksy urheilu- ja vapaa-ajanasuja tai jotain muuta erikoista pukeutumista. Mitä enemmän pukeutuminen poikkeaa yleissäännöistä, sitä enemmän sen viestiarvo korostuu (Ruotsi 1988, 19). Jokatapauksessa pukeutumiseen inhimillisen toiminnan muotona liittyy vahvasti itseilmaisuksillinen ulottuvuus (Uotila 1995, 33).

Miehet eivät käytä aikaa pukeutumiseen, vaan siitä pyritään selviytymään mahdollisimman nopeasti. Miesten välillä on kuitenkin eroja, sillä toiset näyttävät siistimmältä ja huolitellummalta, mutta aikaa ei kulu pukeutumiseen enempää kuin muillakaan miehillä. Miehet ovat omaksuneet tietyn tyylin, jota he noudattavat arkielämässä ja myös diskoon mennessään. Miehillä on aina tietyt vaatteet valmiina tiettyyn käyttötarkoitukseen.

Mulla on semmosia vakioasusteita, että jos pääsen vaikuttamaan siihen, niin sitten ne on semmosia mitä mulla ei oo ihan aina päällä tai sitten mitä sattuu olemaan päällä. (Veikko)

Miesten elämässä on joka tapauksessa vaatteita tärkeämpiä asioita. Ulkonäöstä ja vaatteista huolehtiminen kuuluu joutavan päiväisyyden maailmaan (Hänninen 1996, 101). Veikko kiteyttää miesten ajattelutavan.

Yleensä en kule ostoksilla ettimässä vaatteita, että hiki tulee pintaan. (Veikko)

Pasi Falkin mukaan näyttämölle astuessaan puetun ruumiin on lunastettava paikkansa muiden silmissä tietyn sosiaalisen aseman, sosiaalisen identiteetin ja lopuksi myös persoonallisuuden kantajana (Falk 1988, 156). Pukeutumistyyli on siis ratkaisevan tärkeitä, kun katsomme toista ihmistä diskoympäristössä. Vaate on selvä viesti, tällainen minä olen. Se on myös kannanotto, tätä mieltä olen minusta, muista ja tästä tilaisuudesta (Ruotsi 1988, 17).

Tyylikäs mies ei anna vaatteen hallita itseään, vaan hallitsee itse vaatettaan. Kun mies voi hyvin vaatteessaan, hän myös näyttää hyvältä. Mies on cool kun hänen tyyliinsä pitää. Vaatevailehtelu on vaikeaa ja klooneit paistavat läpi (Ruotsi 1988, 19-26). Mies pyrkii pukeutumaan diskon asettamien odostusten mukaisesti ja muoti ei täysin sanele tyyliä. Mies voi poimia muodin osasia kokonaisuutta täydentämään värittämään, korostamaan niitä osasia, jotka sopivat tyylin omaan linjaan (Ruotsi 1988, 25).

Miesten vaatteita katsellessa tulee kuitenkin vaikutelma, että pukeutuminen on hyvinkin yhdenmukaista. Miehet pukevat ylleen ennenkaikkea sukupuoliasun, ja ei-naisinen sukupuoliasu tekee miehistä toistensa näköisiä. Miehinen sukupuoli on tässä mielessä fyysisenä, kategorisena luokkana näkyvillä, vaatteisiin kudottuna (Hänninen 1996, 97). Vaatteilla on sukupuoli ja miehet tietävät millainen on miehen vaate tai ei ole (Hänninen 1996, 96-97). Miehet ovat tietoisia miehelle sopivista esineistä ja vaatteista ja he ovat tarkkoja mitä pidetään mukana ja miten. Jos nainen jättää miehelle jotakin naisellista, esimerkiksi käsilaukun, mies osoittaa käyttäytymisellään, ettei se ole hänen oma (Coleman 1990, 196).

Tarkastelen miesten pukeutumistyytlejä kahdella tavalla. Ensiksi miten tietoisia miehet ovat omasta pukeutumisestaan ja toiseksi miltä pukeutuminen näyttää. Miehet ovat tietoisia pukeutumisen tärkeydestä, mutta siitä huolimatta tietyt miehet ovat välinpitämättömiä mitä pukevat päälleen. Heitä ei yksinkertaisesti kiinnosta vaatteet.

Täsmälleen samoissa. Ei ole erikseen arki- ja juhlavaatteita. Kuljen niinku samanlaisissa vaatteissa kaikkialla. Kyllä se ulkonäön laitto on minuutissa ohi, että siihen ei oo paljon panostettu. (Saku)

Toiseksi on miehiä, jotka tietoisesti pukevat päälleen tietynlaiset vaatteet. Näillä miehillä on halu ilmaista itseään vaatteilla ja he ovat tietoisia valitsemastaan linjasta, vaikka se olisi kuinka resuinen.

Sitä voi olla ihan niinkin, että on samat vaatteet kun muullonkin. Ihan rähjäsissä farkuissa ja t-paidassa. Se riippuu ihan tilanteesta. Joskus mä haluun laittaa siististi, sitten mä laitan kauluspaijan ja suorat housut tai jotkut. (Kyösti)

Kolmannessa ryhmässä miehet ovat hyvin tietoisia omasta pukeutumisestaan ja laittavat eri vaatteet diskoon ja myöskin pukeutuvat siistimmin kuin tavallisesti. Heillä on erikseen arki- ja juhlavaatteet.

Kyllä ravintolaan pyrin laittamaan siistit, mutta ei liian prameeta, koska siinä taas ei oo mitään järkeä, ei mitään kravattihommaa. Mutta no kyllä se yleensä semmosta aika nuorekasta, että farkut tai puuvillahousut, jotain tämmötä poolopaitaa ja pikkutakki mulla on monesti siellä. (Tapio)

Miehiä diskossa katsellessa näyttää siltä, että on miehiä, jotka ovat pukeutuneet "tavallisiin vaatteisiin". He erottuvat muista osaamattomuudella. Nämä miehet ovat niinsanottua harmaata massaa. Joillakin vaatteet ovat tilanteeseen niin sopimattomat, että vaatteita voi luonnehtia mauttomiksi. Kengätkin ovat usein asuun täysin sopimattomat. Sensijaan toiset miehet osaavat pukeutua tyylikkäästi, vaikka päällä olisi resuiset farkut. Näistä miehistä näkee, että he osaavat yhdistellä vaatteita siten, että niissä on otettu huomioon tyyli- ja muotiseikat. Heillä on jalassaan modikkaat nahka- tai kangaskengät. Kolmanneksi on vielä miehiä, joilla on selvästi siistit vaatteet. Näillä miehillä on tyyppilliset miehen suorat housut ja kauluspaita ja jalassa on tietenkin nahkakengät. Siisti pukeutuminen ei kuitenkaan takaa tyylikkyyttä, sillä näissäkin vaatteissa on tyylieroja, jotka huomaa helposti. Jotkut miehet täydentävät asuaan pikkutakilla, vaikka muuten vaatteet voivat olla minkälaiset tahansa.

Miesten farkut tai suorat housut edustavat kahta perustyyliä, joihin pukeutuminen perustuu. Näitä voisikin nimittää miehen diskounivormuksi. Tällainen pukeutuminen on turvallista, sillä se ei poikkea muista. Tietysti on poikkeuksena hyvin modikkaasti pukeutuneita, sillä erikoisuus voi olla jopa eduksi, jotta erottuu massasta. Nykyajan muoti korostaakin yksilöllisyyttä ja erilaisuutta (Laiho & Leino 1988, 48) ja vaikka nyky miestä kehoitetaan pukeutumaan elämäntyyliinsä mukaan (Laiho & Leino 1988, 59), silti miehet pukeutuvat pääsääntöisesti jokseenkin samalla tavalla. Sillä halutaan luultavasti muistuttaa yhteenkuuluvuudesta, samanlaisuudesta: "olen yksi meistä" (Hänninen 1996, 19). Miehet eivät näytä kilpailevan keskenään vaatteilla, vaan enemmänkin henkilökohtaisilla ominaisuuksilla.

Miesten pukeutumistyylejä katsellessa voi tehdä johtopäätöksen, että, miesten pukeutumistyyli on tietynlaista maskuliinisuutta. Mies voi näyttää hienostuneelta ja varakkaalta mieheltä, farkkuja ja kauluspaitaa käyttävältä perusmieheltä ja erikoisiin asuihin pukeutuneelta mieheltä, joka tällä tavoin ilmaisee elämäntapaansa. Tyylinmukaisuus ei ole vain erottautumista kaikista naiseuksista, vaan myös muita tyylejä edustavista mieheyksistä (Hänninen 1996, 97-98).

Ei oikeestaan liity mihin ollaan menossa, vaan se liittyy jotenki, jos mä ihan vaan tavallisesti lähen baariin, mä pistän kyllä diskopaikkaanki farkut jalkaan ja vähän siistimmän paijan. Varmaan siinä haluaa antaa jonkun vaikutelman. (Kyösti)

Läheinen nainen voi kuitenkin vaikuttaa miehen pukeutumiseen. Siltalan mukaan miehen ja naisen välisessä suhteessa pelaa peilidynamiikka. Mies rakentaa itseään koko ajan ihannemiehen mukaiseksi ja naisen tehtäväksi jää tunnistaa tämä partnerissaan (Siltala 1994, 403).

Nyt kun tyttöystävän kanssa lähetään yhdessä niin laitan vähän hienommin kun mä tiijän, että siitä se on ihan hauskaa. (Kyösti)

Pukeutumisen täytyy edustaa oikeanlaista mieheyttä, eikä ole sopivaa erottua tavalla, joka ei sovi miehelle tai kyseiseen tilanteeseen. Miehet tarkkailevatkin muiden miesten pukeutumista lähinnä siten, että oma pukeutuminen on yleisen ilmeen mukainen, ettei itse poikkea kovin paljon muista.

Jos muut miehet on pukeutunu pukuun ja ite on farkuissa, se on ikävä, jos tuntee olevansa pukeutumiselta erilainen kuin muut. Sillon kiinnitän tai jos ite oon puku päällä ja muut on klähmäsissä farkuissa, niin semmonen häiritsee, se on huomiota herättävää. (Mara)

Miesten puku on standartoitu univormu ja säätyasu. Sen avulla mies voi pitää välimatkaa alempiin maskuliinisuuksiin (Hänninen 1996, 18). Siksi mies kokee tilanteen kiusallisena, jos itse on

pukeutunut päinvastoin. Kokopuku on virkapuku ja se on sopimaton diskoon, koska siellä suositaan persoonallista pukeutumista.

Puku myöskin kahlitsee ja kontrolloi. Se virallistaa, muodollistaa ja jäykistää miehen esiintymistä. Puku pakottaa miehen ruumiin jähmeisiin ja jäykkiin asentoihin, kovaan ja kireään rooliin (Hänninen 1996, 19). Diskoon kuuluva rennon olemuksen esittäminen on lähes mahdotonta ja vapaamuotoinen tanssikin voi näyttää koomiselta, jos pitää vielä yllä virallista käyttäytymistä. Koska puku vetää huomion pois ruumiista, se ei ole myöskään eroottinen (Hänninen 1996, 19). Diskoon kuuluu tietty erottisuus ja puvussa mies ei voi näyttää oman ruumiin eroottisia puolia.

Puku on miehen sosiaalisen statuksen, menestyksen ja vallan symboli, jolla mies kertoo kuuluvansa tärkeiden ja vaikutusvaltaisten, siis hallitsevien miesten joukkoon. (Hänninen 1996, 18). Muita miehiä tämä voi ärsyttää. Vallan ja statuksen osoittaminen ja eron tekeminen alempiin maskuliinisuuksiin ei yksinkertaisesti ole sopivaa. Se on eräänlaista koodeista piittaamattomuutta ja pyrkimystä ohittaa muut miehet esiintymällä arvokkaampana. Koodi organisoii merkit järjestelmiksi. Näitä järjestelmiä ohjaavat säännöt, joista kaikki tiettyä koodia käyttävän yhteisön jäsenet ovat yksimielisiä (Fiske 1992, 86).

Emmä kiinnitä huomiota miesten pukeutumiseen ollenkaan, mutta ehkä, jos on semmosia yliveto tapauksia silleen, että voi ihmetellä, että voi hyvä ihme. (Veikko)

Miehen vaatteisiin kiinnitetäänkin huomiota sitten vasta kun, jonkun pukeutuminen poikkeaa selvästi muista eli pukeutuminen on epäonnistunut.

Emmä oikeen tiijä. Liian hieno tuntuu ainaki vähän niinku sopimattomattomalta. Ehkä samoin, jos on jotenkin mauton. Se pitäis olla se pukeutuminen jotenki paikan mukaan. Ei välttämättä kaikilla samanlaista, mutta sanotaanko vaikka näin, että pitäis olla vähän niinku tyylylitajua. (Leksa)

Väärinpukeutuminen voi olla kohtalokasta, sillä henkilö voi leimautua jotenkin huonoksi (Sennet 1976, 170). Jos ei hallitse pukeutumisen koodeja, se voidaan tulkita henkilökohtaiseksi osaamattomuudeksi kaikilla muillakin osa-alueilla. Tällainen henkilö voi joutua kiusallisten katseiden kohteeksi ja jopa syrjityksi. Erään kerran kuulin naisen lausahtavan kovaan ääneen ja halveksivaan sävyyn: "Tarralengkkit ja t-paita".

Todellisia ylivetotapauksia ovat sellaisia, että vaatteet eivät sovellu ollenkaan kyseiseen paikkaan.

Kerran oli muutamat jampat maastopuvut päällä, pipot päässä, silloin vähän ihmettelin sitä sen ainoon kerran.
(Kyösti)

Tällaisessa tapauksessa on yleensä kyse polttareista tai jostain muusta vastaavasta tapahtumasta, jolloin tahallaan pukeudutaan huomiota herättäviin vaatteisiin. Tällöin voidaan puhua karnevaalista. Ylitetään rajoja ja Bahtinin mukaan karnevaali on vahva ylösalaisin kääntävä voima. Tilanne nähdään karnevaalin hullunkurisesta aspektista iloisessa suhteellisuudessaan (Jokinen & Veijola 1990, 18). Bahtin jatkaa vielä, että naurun ja karnevaalihengen periaate tuhoaa kapean vakavuuden (Lehtonen 1995, 177). Groteski on huvittavaa, eikä sitä voi ottaa tosisaan. Sille voi vain nauraa.

4.4 Liikkeellelähtöjä

Diskoiltaan valmistautumiseen kuuluu oikean mielialan hakeminen. Henkinen latautuminen on tärkeää, kun ollaan lähdössä juhlimaan. Jos ei ole oikeassa vireessä on turha lähteä minnekään, sillä juhlaan liittyy olennaisesti vapautuminen, rentoutuminen, nauru ja tilanteesta iloitseminen (Virtanen 1982, 86). Diskoon mennään yksinkertaisesti seurustelemaan ja pitämään hauskaa (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 282). Hauskanpittäminen ei onnistu, jos on väsynyt tai masentunut.

Jo muinaiset metsästäjät käyttivät rituaaleja ja maagisia menoja lietsossaan itsensä hurmukseen taatakseen metsästysonnen (Chil-

de 1966, 39-41). Samoin nykymies noudattaa rituaaleja saavuttaakseen oikean mielialan, "metsästäjän fiiliksen".

Viisaintahan se on, että se pitää jo lähtiessä psyykätä, että nyt irtoo. (Kyösti)

Kun mies tietää miten on päässyt aikaisemmin hyvään tunnelmaan, pyrkimyksenä on tehdä asiat samalla tavalla ja käyttää totuttuja tapoja. Kyse on ennakoitavuudesta ja rutiineista, vaikka liikkeelle olisikin lähtenyt spontaanisti. Mielikuvan sujuvasta vuorovaikutuksesta voi luoda omalla toiminnallaan. Ulkomaailma otetaan vastaan sopivasti annosteltuna, hallinnan tunnetta tuottavana leikkinä (Siltala 1994, 161, 171).

Tota kyl se on aika paljon aina samanlaista, että siinä vähän niinkun ne samat kuviot toistuu. (Henkka)

Käytäntö on opettanut millainen tapa päästä vireeseen sopii itse kullekin. Taustalla piilee maaginen uskomus, että onnistunut ilta muodostuu siitä, että tekee asiat oikein. Mikä on aikaisemmin onnistunut onnistuu uudestaan.

Henkisen valmistautumisen lähtökohtana voi pitää, että jotkut miehistä aloittavat illan suunnittelun hyvissä ajoin ja valmistautuminen alkaa jo päivällä. Tarkoituksena on järjestää asiat siten, että ei pääse tulemaan yllätyksiä. Siltalan mielestä pelkästään ulkoista turvallisuutta ja asioiden järjestämistä palveleva ajattelu ei luo leikkimielttä vaan voi olla jopa rasite (Siltala 1994, 175).

Kyllähän se oikeestaan lähtee jo päivällä silleen, että kun tietää mihin on menossa ja kenen kanssa, niin ostaa ainaki tarpeellisen määrän juomista. Siinä on semmosta pientä kihelmöintiä, jos tietää, että on joku erikoisempi juhlailta. Kyllähän sitä ainakin pyrkii lepäämään kunnolla ja syö hyvin, että jaksaa koko illan sitten. (Leksa)

Toinen tapa on, että jos iltaa ei suunnitella, jää valmistautumisen alkuvaihe kokonaan pois ja siirrytään suoraan seuraavaan

vaiheeseen, tavallisimmin pohjien ottamiseen. Tällä tavalla toiminta vaikuttaa spontaanilta.

Emmä käy välttämättä edes kotona. Ei mun tarvi ku mulla on kamat mukana, niin ei tuhraannu aikaa kotona käymiseen. Käytännössä oon aina valmis. Opiskeluaikanaki kävi, että lähetettiin liikuntatunnin jälkeen ottamaan ne yhet. Siinä sitten saatto innostua ottamaan enemmän ja siitä sitten diskoon. (Veikko)

Vaikka miehet aloittavat illan eri tavalla, siitä huolimatta tunnelmaa eli sopivaa vireystilaa haetaan yhtäläisin keinoin. Vireeseen pääseminen koostuu pääsääntöisesti neljästä eri tekijästä. Ensinnäkin alkoholi rikkoo arjen ja juhlan välisen rajan ja alkoholia käytetäänkin vauhdittamaan juhlatunnelmaan pääsyssä (Virtanen 1982, 84)

Kotona tai sitten kaverin luona nappaillaan pohjia, että otetaan yleensä, nappaillaan siinä pikkusen. (Marko)

Toiseksi kaverit ovat tärkeitä, sillä iloisen tunnelman edellytyksenä on oikea seura (Virtanen 1982, 86). Jos aloittaa yksin, on useinkin toiveena tavata kavereita myöhemmin tai pyrkimyksenä on tutustua uusiin ihmisiin (Mäenpää 1993, 47).

Joo ystäväpiiri on sillätavalla mukana. Ystävät ja ravintolassa käynti niin liittyy aika paljon yhteen. (Henkka).

Kolmanneksi puheella luodaan oikea ilmapiiri. Miehiselle puhetilanteelle onkin luonteenomaista keskustelijoiden yhteenkuuluvuudesta muistuttavan ilmapiiriin luominen. Tietty tilanne vaatii tietyn jutun, ja kun se toistetaan vastaavassa yhteydessä on kyse rituaalisesta puheesta ja se on yhtä tärkeää kuin juominen tai muu toiminta (Hänninen 1994, 132-134).

Miesten kesken yleensä puhutaan tota varsinkin, jos on niinku johonki iltaa viettämään, niin aika paljon puhutaan naisista ja tietenki, jos kavereita tapaa, niin muista yleisistä asioista. Mutta aika paljon naisiin

niinku kääntyy ja tota ehkä muistellaan entisiä reissuja ja hauskoja kokemuksia ja niin edespäin. (Mara)

Neljänneksi toiminnalla luodaan oikea "meininki". Toimintatapa on henkilökohtainen ja liittyy siihen, miten liikkuvainen ja aktiivinen mies on koko illan aikana. Rauhallisesti käyttäytyvät aloittavat rauhallisesti, ja aktiiviset pyrkivät luomaan liikkeellä olon tunnelman jo alkuillasta.

Tyypillisimmät tavat ovat ensinnäkin passiivisilla miehillä, että he aloittavat yksin kotona, koska aina ei ole kavereita lähdössä mukaan. Silloin pyritään itse luomaan hyvänolon tunnetta ja yritetään päästä joihinkin porukoihin myöhemmin. Toiseksi ollaan kavereiden kanssa alkuillasta ja yleensä koko ilta jatkuu samanlaisissa tunnelmissa, ehkä jopa ollaan samalla porukalla koko ilta. Näille miehille kaverit ovat tärkeitä.

Kotona tai sitten kaverin luona nappaillaan pohjia. Yksin yleensä kuuntelen semmosta kivaa keskustelua ohjelmaa ja juon siinä samalla olutta. (Marko)

Kyllä pohjien ottaminen on kaverien kanssa. Harvemmin tulee silleen yksin. Porukassa mennään minne sitten mennäänki, voi istua jossain hyvässä porukassa. (Henkka)

Aktiiviset miehet menevät johonkin vauhdikkaaseen paikkaan, jotta saadaan "meno päälle" ja ilta kuluu diskossa koko ajan liikkuen eri porukoissa tai vaihdellaan ravintoloita. Toiseksi pyritään antaa mennä -fiilikseen lähtemällä spontaanisti. Tällöin lähdetään liikkeelle ilman minkäänlaisia ennakkopaineita. Tapahtumat tuntuvat vyöryvän eteenpäin kuin itsestään.

Missä on huvikeskuksia, niin voi mennä vaikka linnanmäelle. Ihan missä vaan mukavaa on ja ihmisiä. Kyllä siinä jotain tunnelman hakemista on, että on hauskaa alusta asti. Rentoo meininkiä. (Veikko)

Että jos jonkun urheiluharrastuksen jälkeen lähteny jonneki publiin, niin sieltä on tullu lähettyä diskoon. Mutta sitten ku kavereitten kanssa on menty, niin on

sovittu, että mennään jonnekin, eikä oo alunperin määritelty sitä paikkaa, mihin ollaan menossa. Siitä ikäänkuin sitten ajaudutaan diskoon. (Mara)

Miehet käyvät usein ennen diskoa pubissa. Se on jonkinlainen välietappi, josta haetaan lisäpotkua illanviettoon. Pubissa otetaan lisää alkoholia ja nostatetaan tunnelmaa. Katsellaan naisia ja puhutaan naisista tai yritetään saada sieltä naisia matkaan. Pubia käytetään myös kokoontumispaikkana tai sieltä löytyy lisää kavereita mukaan ja nämä uudet ihmiset tuovat "uutta potkua". Pubia voikin pitää ponnahtuslautana. Ollaan jo ravintolailmastossa tuntemattomien ihmisten keskellä ja siellä kohotetaan tunnelma huippuunsa ja sitten rynnistetään diskoon.

Tilanteen mukaan. Jos on mennä pitkään, niin sitten on paras mennä suoraan sinne diskoon, mutta jos ollaan alkuillasta liikkeessä, niin sitten mennään jonkun pubin kautta, että se on ajasta kiinni. Pitää taktikoija, ettei tarvii jonottaa hirveenä. Useesti tulevaa kohdetta viritellään vähän jo pubissa, katellaan pää sykkyrällä jos näkys minkälaista. Niin ainaki semmosia katsekontaktia, kun useesti niitä pubeja on diskon alakerrassaki. (Veikko)

Diskoiltaan valmistautumista voikin sanoa valmistautumiseksi seikkailuun. Käydään rutiinit läpi ja päästään oikeaan tunnelmaan ja silloin on vastaanottavaisessa mielentilassa. Ollaan valmiita kohtaamaan arvaamottomia tilanteita ja valmiita tutustumaan avoimesti uusiin ihmisiin. Marshall Berman sanookin modernista elämästä, että elämme maailmassa, joka lupaa seikkailua (Jokinen & Veijola 1990, 142) ja diskoillan aikana seikkailu toteutuukin, kun ilta on viety "oikein" läpi. Miehet ovat matkalla johonkin, kuten Jack Keroauc asian ilmaisee, hankkimaan uusia kokemuksia ja elämyksiä (Keroauc 1980).

5. DISKONÄYTTÄMÖ JA ESIINTYJÄT

5.1. Diskonäyttämö

Diskotilanne muistuttaa läheisesti näyttämöä, sillä sen voi sanoa muistuttavan teatteria enemmän kuin monien muiden sosiaalisten tilanteiden (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 38). Diskoon tullaan nauttimaan ohjelmasta, jonka tuottamiseen itse osallistutaan (Virtanen 1982, 49). Näyttämö jaetaan erikseen etu- ja tausta-alueeseen. Käsitettä etualue käytetään viittaamaan näyttöksen esittämispäikkään. Yksilön etualueella esittämä näytös tulkitaan yritykseksi antaa näyttöä siitä, että hänen tuolla alueella harjoittamansa aktiviteetti täyttää tietyt tasovaatimukset (Goffman 1971, 119).

Tausta-alue määritellään paikaksi, joka on yhteydessä tiettyyn esitykseen ja jossa tuon esityksen herättämä vaikutelma tietoisesti saatetaan kyseenalaiseksi. Siellä pidetään erilaista välineistöä ja tarpeistoa, mutta siellä voi myös korjailla vaatetusta ja muita henkilökohtaisen julkisivun osia ja tarkistaa julkisivun moitteettomuus. Esittäjällä on myöskin tilaisuus käydä esityksensä läpi ja mahdollisesti vielä harjoitella, mutta keskeisintä on, että tausta-alueella voi rentoutua, jättää julkisivunsa, unohtaa vuorosanat ja karistaa yltään osahenkilön piirteet (Goffman 1971, 124).

Diskossa etualueita ovat tanssilattia ja baaritiski lähialueineen. Tausta-alueena voi pitää sivussa olevia pöytiä, käytäviä ja WC:tä. Näillä alueilla voi olla rennompi ja kohennella itseään. Esitysvalmius on kuitenkin aina säilytettävä, sillä jokapaikassa ollaan koko ajan näyttämöllä. WC on eri sukupuolten omaa aluetta ja siellä voidaan korjailla julkisivua huolellisemmin. Miesten WC on poikkeus, sillä diskossa naiset käyvät usein miesten puolella.

Tila on aktiivinen sosiaalisen todellisuuden jäsentäjä, joka tuottaa ja uusintaa merkityksiä, se tukee tai vaikeuttaa ja torjuu erilaisia tilan sosiaalisia käytäntöjä (Saarikangas 1996, 310). Diskotilan täytyy olla käyttötarkoitukseen sopiva ja

sisustuksen on oltava asianmukainen. Vaatimuksena on, että näkyvyys on hyvä, sillä diskon melussa katseen merkitys korostuu ja katse onkin tässä tilanteessa lyhin ja suorin, monessa mielessä puhtain vuorovaikutussuhde, mikä ihmisten välille muodostuu (Sironen 1987, 120). Tilassa liikkuminen täytyy olla myös vaivatonta, sillä diskossa liikutaan paljon. Pyrkimyksenä on saada katsojia ja löytää kumppaneita, toisinsanoen päästä kosketuksiin muiden ihmisten kanssa (Goffman 1971, 223). Lisäksi tanssilattian on oltava sopiva, jotta mahtuu tanssimaan eikä se saa haitata muuta liikkumista.

Se on semmonen ei liian valosa paikka. Pitää olla aika-lailla jokapaikasta jokapaikkaan näkyvyys, mutta voi olla omassaki loosissaan. Ois myös mahdollisimman hyvät näkymät tanssilattialle ja tanssilattian pitäis olla sopivan suuri, että porukka mahtuu tanssimaan. Ettei se oo semmonen tulitikkiuaskin kokonen, että kun siellä on muutama pari, niin sinne ei muita sitten sovikaan, että lentelee tarjoilijoitten päälle, kun Travoltaa vetelee siinä keskellä. (Veikko)

Miehet vaativat, että diskotilan on oltava perinteisen diskon näköinen tai sitten enemmänkin rokkipaikan oloinen. Perinteisiä diskoja yhdistää kansainvälinen malli ja erikoistuneet diskot edustavat eri alakulttuureja.

Semmonen ei liian valosa paikka ja kalustus semmonen pehmeä, mutta ei liian imartelevalta purppuran punasta, että siitä tulee jo muuta mieleen. (Veikko)

Mulle on melkeen sama minkänäkönen paikka on, kunhan siellä soi oikee rokki, eikä mikään tekno. (Kyösti)

Diskon tunnelma ei synny pelkästään hienosta julkisivusta, vaan diskon imagosta ja sen perusteella sinne tulleista ihmisistä. Diskotilalle onkin ominaista, että tilan fyysisen ulottuvuuden lisäksi tila muodostuu ja se muodostetaan sosiaalisten suhteiden kautta ja tila nimenomaan syntyy vasta sosiaalisten käytäntöjen kautta (Koskela 1994, 24). Miehet sanovatkin, että ihmiset ovat tärkein diskon valintaperuste.

Yhdessä paikassa kävin mielelläni. Se johtu siitä, että siellä oli muita semmosia ihmisiä, joista olin kiinnostunut, naisia lähinnä. Nimenomaan ihmiset vaikuttaa, että ketä siellä on joo, vaikka paikka ois miten kaunis ja hauska, mutta jos siellä on semmosia, joitten kanssa ei tuu toimeen, mitäs siellä sitten turhia. (Kyösti)

5.2. Diskon esiintyjät

Astuessaan diskoon yksilö liittyy muiden joukkoon ja hänellä on monia syitä pyrkiä säätelemään omaa käyttäytymistään (Goffman 1971, 25). Yksilö pyrkiikin esittäytymään mahdollisimman edullisessa valossa, ottaen huomioon sanallisen ja epäsuoran ilmaisun (Goffman 1971, 17). Tärkeitä ovat kohteliaisuussäännöt eli miten esittäjä kohtelee katsojakuntaa ollessaan sen kanssa tekemisissä. Toiseksi moitteettomuus kytkeytyy siihen tapaan, millä esittäjä käyttäytyy ollessaan katsojakunnan näköpiirissä tai kuulotäisyydellä, muttei silti välttämättä puheissa katsojien kanssa. Moitteettomuutta on kahdenlaista. Moraaliset vaatimukset kieltävät sekaantumasta haitallisesti muiden asioihin ja välinearvot edellyttävät omaisuuden kunnioittamista (Goffman 1971, 119).

Diskotilanteeseen liittyykin käyttäytymisen pysyviä malleja, joita pidetään oikeina ja sopivina riippumatta siitä vaihtuvasta ihmisjoukosta, joka näissä puitteissa toimii. Tietyissä käyttäytymiskehyksissä pidetään yleensä tietynlaista käyttäytymistä itsestään selvänä. Jotakin toimintaa voidaan juuri noissa puitteissa harjoittaa kyselemättä, samoin muilta läsnäolijoilta voidaan odottaa samaa tai vastavuoroista käyttäytymistä. Osallistujille voidaan esittää kelpoisuusehtoja (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 39).

Diskossa nimenomaan katsellaan ihmisiä, sillä sosiaalisen kontaktin yleisin muoto on katsoa ihmistä kaukaa ja arvioida toisen ihmisen piirteet (Morris 1988, 67). Yksi keskeisimmistä keinoista, joilla modernin yksilön tunnistaminen toimii on, että jokaista yksilöä pidetään ainutlaatuisena persoonallisuutena. Moderni ihminen on olemassa yksilöllisinä kombinaatioina erilai-

sista ominaisuuksista tai niistä arvoista, joita hänelle annetaan niillä mittareilla, joiden avulla yksilön sopivuutta, lahjakkuutta tai hankittuja ominaisuuksia arvioidaan (Alasuutari 1990, 106-108).

Diskossa hakeudutaan tekemisiin ihmisten kanssa ja syntynyt vuorovaikutussuhde kahden ihmisen välillä säätelee kummankin käyttäytymistä. Tässä tilanteessa esitykseksi voi sanoa niitä toimintoja, joilla pyritään vaikuttamaan johonkin muuhun osallistujaan (Goffman 1971, 26). Kanssakäyminen rakentuu näyttämökohtausten tavoin dramaattisesti paisutelluista toiminnoista ja vastatoiminnoista (Goffman 1971, 83).

Diskoon mennään pitämään hauskaa ja tapaamaan vastakkaista sukupuolta, mutta toiminta ei ole vakavaa, sillä huvitilaisuudelle ominaiseen tapaan diskossa toimintaa voidaan nimittää leikiksi. Muotonsa puolesta leikkiä voi nimittää vapaaksi toiminnaksi, jonka leikkivä käsittää tavallisen elämän ulkopuolella olevaksi, mutta joka siitä huolimatta voi saada valtoihinsa. Leikki tapahtuu tietyn ajan kuluessa ja tietyssä paikassa määrättyjen sääntöjen mukaan (Huizinga 1984, 23). Diskossa solmitut kontaktit tuntemattomien välillä eivät tuo mukanaan samanlaisia tämänhetken yli ulottuvia seurauksia kuin arkielämässä solmitut. Tämä helpottaa uusien tuttavuuksien syntymistä, koska niitä ei tarvitse ylläpitää myöhemmin (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 29).

Diskon tungoksessa kaikki ovat periaatteessa avoimia kohtaamaan toisensa millä hetkellä hyvänsä. Toisaalta yhtä sosiaalista kohtaamista on vaikea ylläpitää pitkää aikaa, sillä kontaktit ovat nopeita ja ohimeneviä, mutta niitä on enemmän kuin tavallisessa elämässä (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 215).

Tilanteeseen sopiikin Goffmanin käsitteistö. Esittäjät pyrkivät tavoitteseen, ja yleisö seuraa tarkasti esitystä, joka menee perille tai romahtaa. Esittäjät ja yleisö noudattavat rutiineja ja heidän osat vaihtuvat aika-ajoin. Esitys muodostuu vihjeistä, lavastuksista, näyttämöllisistä taidoista ja näyttämöstrategias-ta (Goffman 1971, 273). Tämän lisäksi ravintolan henkilökunta toimii ohjaajina, lavastajina ja apuhenkilökuntana salliakseen asiakkaiden esittää varsinaisia pääosia (Haavio-Mannila & Snic-

ker 1980, 38). Henkilökunnan osuus on myös tärkeä, sillä henkilökunta omalta osaltaan luo paikan tunnelman. Henkilökunnasta tärkein henkilö on tiskijukka ja hänen asema toiminnan ohjaamisessa on keskeinen. Ammattimaisella musiikin tuntemuksella voi diskosta tehdä tietyn tyyppisen ja illan kulku on tiskijukan käsissä (Alasuutari 1984, 322).

Sitten kyllä henkilökuntaki tekee paljon siinä. Ja että tarjoilu pelaa hyvin, että jos ei oo pöytiin tarjoilu, niin ainaki sitten, että baaritiskiltä saa hyvin. (Veikko)

Diskossa siis omia mahdollisuuksia testataan ja pyritään tuttavallisuuteen (Goffman 1971, 233). Lisäksi diskonäyttämö koostuu rakennuksesta ja siellä olevista ihmisistä. Kaikki muutkin ravintolat ovat samankaltaisia, joten on perusteltua tarkastella mikä tekee diskosta erityisen paikan eli miksi miehet menevät diskoon.

5.3. Diskonäyttämön erityisyys

Ravintololat ovat erilaisia ja niissä toimitaan sen mukaisesti, mikä on ravintolan toimintaperiaate. Tilan järjestelyillä on luotu puitteet tietynlaiselle käyttäytymiselle. Pelkistetysti voi sanoa, että pubissa seurustellaan ja puhuminen on keskeisellä sijalla. Diskossa sen sijaan tanssi on tärkeä toiminto, sillä tanssilattia on usein keskeisellä paikalla ja koska musiikki soi voimakkaasti, se muodostaa diskotilaan hallitsevan äänimaiseman (Pöyskö 1995, 101). Musiikki luo mielikuvia ja voimakas rytmi vaikuttaa ihmisen pulssiin. (Kotirinta 1996, B1).

Kaikki miehet mainitsevat, että musiikki ja tanssi ovat seuraavaksi tärkeimmät valintaperusteet ihmisten lisäksi. Musiikki on tärkeä valintaperuste, sillä tietynlainen musiikki vetoaa ihmisiin ja he valitsevat paikan musiikin mukaan. Rock musiikin erityyliä erilaistavat ja jakavat yleisöään (Hellman 1985, 28).

Kait se musiikki on aika suuri tekijä siinä, koska tietynlainen musiikki kerää tietynlaisia ihmisiä ja siinä on sitten semmonen hyvä kierre päällä. (Saku)

Musiikin merkitys korostuu, kun on saavutettu hyvä tunnelma, silloin ihmiset myös lähtevät tanssimaan. Tanssi on keskeinen toimintomuoto diskossa. Miehet katsovat tanssilattialla olevista ihmisistä millainen on paikan ilmapiiri.

Yleensä se on diskossa hyvä ilmapiiri, kun ihmiset hirveesti tanssii, on silleen riehakas meininki. Et silloin voi olla naistenki suhteen onnistuminen varmempaa. Että silloin on hyvä meininki, kun ihmiset paljon tanssii ja vaihtaa paria ja on semmonen rätväkkä meininki. (Mara)

Vastaavasti diskossa on huono tunnelma, jos ihmiset eivät liiku eivätkä tanssi ja ovat sulkeutuneet omiin porukoihin.

Silloin siellä on huono meininki, jos ihmiset istuu pöydissä ja muutenki silleen, että kyttää siinä. Ne on hyvin muodollisesti ja tarkkailee ympäristöö tai seurustelee semmosissa omissa ympyröissä ja käy sitten ehkä oman porukan kesken tanssimassa. (Mara)

Diskon erityispiirteeseen kuuluu miesten mielestä tunne liikkeestä, vapaudesta, jännityksestä ja intiimiistä tunnelmasta. Liikkeen vaikutelma tulee nopeasta musiikista ja tanssivista ihmisistä sekä ihmisten edestakaisin liikkumisesta ja jatkuvasta ihmisten kohtaamisista. Ihmisten vapauden kaipuu toteutuu hetkellisesti musiikin ja humalan huumassa, koska ei tarvitse sitoutua mihinkään. Jännitysnäytelmän tilanteesta tekee etsiminen, löytäminen ja löytämättä jääminen. Intiimitunnelma tulee ihmisten läheisyydestä ja helppoudesta kohdata heidät.

Semmosta jotain jännitystä sieltä löytyy. Se on niin oma maailmasa. No se on just ku siellä on jotenki vapaa ja siellä on niinku selkeet metsästyskuviot tai jotenki se tunnelma on vapaa. Ihmiset on siellä jotenki vapautuneita. (Tuomo)

Pubiin verrattuna diskossa se tunnelma on intiimimpi, että siellä se toteutuu paremmin ja sitä tunnelmaa ei tavota siellä puolella vielä. (Henkka)

Diskossa voidaan myös tietoisesti muunnella arkielämän rooleja ja fantasiaroolin esittäminen sopii diskon ilmapiiriin. Jotkut rauhalliset ihmiset muuttuvat diskon ilmapiirissä riehakkaiksi; tanssivat, hakevat kumppania ja esittävät erilaista kuin ovat arkielämässä. Disko kokoaakin ihmiset yhteen pois tavanomaisesta menosta ja se on kaupunkikulttuuriin sopiva irtiottokeskus (Virtanen 1982, 52,88).

Kyllä sitä on hakenu semmosta jännitystä ja jotakin niinku flirtti toiseen sukupuoleen. Sitä muuttuu semmoseksiksi flirttikoneeksi, että se selvästi niinku tieyssä vaiheessa tiettyyn rajaan saakka. Ei se oo pelkkä alkoholi, niinku muutenki koko tämä ilmapiiri. (Tuomo)

Tässä yhteydessä voi käyttää Maffesolin käsitettä uusheimoista, jotka syntyvät vapaa-ajan tilaisuuksiin. Uusheimot ovat pinnallisia, hetkellisiä ja epäjatkuvia. Ihmiset palaavat niiden päätyttyä takaisin neutraaliuden tilaan. Uusheimoisuus kiehtoo vain sen takia, että se lupaa tukea ainoastaan tilapäisiä tunneyhteisöjä, joiden hetkellisyys on välttämätön osa niiden viehätystä (Veijola 1995, 146). Tähän liittyy myös se, että voi olla olemassa kommunikaatiota, jonka ainoana päämääränä on koskettaa toista, olla vain yhteydessä, olla yhdessä osallisena laumallisuuden muodosta (Näre 1995, 299).

Tilanne on siis monessa mielessä erilainen kuin muissa ravintoloissa ja miesten odotukset liittyvät paikan erityispiirteisiin. Miehet odottavat, että diskossa alkoholin käyttö tekee illasta hauskan, kaverien kanssa viihdytään, tanssitaan ja että päästään tekemisiin naisten kanssa. Vastakkaisen sukupuolen tapaaminen korostuu, sillä on vähän julkisia yhteisöllisiä paikkoja, joissa voidaan tavata luontevasti (Eräsaari 1986, 428). Ennenkaikkea yhteiskunnassamme on vain rajoitetusti mahdollisuuksia ilmaista julkisesti tunteita ja disko voi tuottaa osallistujalle mielihyvää, jos ilta itsessään on ollut jännittävä ja täynnä tapahtumia. Tästä kaikesta voidaan käyttää Kimmo Jokisen käsitettä

jännityksen metsästys (Jokinen 1987, 40-41), sillä diskossa toteutuu nykyihmisen halu etsiä ja kokea voimakkaita tuntemuksia.

No yleensä mulla tossa ulkonakäymisessä on se pääasia siinä on se rentoutuminen ja hauskanpittäminen, niin ja juon mä olutta, että hakee semmosta fiilistä mikä irrottaa arjesta. (Henkka)

Kait se lähtee siitä, kun on tutussa seurassa, mutta tää on kauhee klisee, että saa olla oma itsensä. Saa olla semmonen kun on. Että jos vituttaa, niin sen saa näyttää ja jos on hauskaa, niin saa olla hölmökin ja sanoo hölmöjä asioita. Liikut tutussa piirissä, niin mikäs siinä sitten on. Se on semmosta jotain oman tilan löytämistä. (Saku)

Kokee että on jossain mielessä niinku mä koen sen tanssiessa sopivassa mielentilassa on tosi hauskaa tanssia ja mä tykkään tietynlaisesta musiikista ja kun tanssii sitä niin tulee ei nyt ihan transsi, mutta irrottautuu todellisuudesta. Se rytmi tekee sen tai joku. (Kyösti)

Diskosta haen nimenomaan naisen seuraa, että se tanssiminen ja se muu on mulle semmonen välttämätön paha. Että jos niitä naisia löytys sieltä pubista, niin mulle ei ole millään tavalla välttämätön se diskopaikka. Se on semmonen paikka, mistä löytyy naisia. (Mara)

Tarkastelen alkoholin käyttöä, miesten välisiä suhteita, tanssimista ja miesten ja naisten välejä seuraavissa kappaleissa tarkemmin.

6. PULLOTETTUA ITSELUOTTAMUSTA - ALKOHOLILLA ITSEVARMUUTTA

6.1. Pullon korkkaus - diskoillan pohjustusta

Diskossa käydään pääasiassa viikonloppuisin, mutta myös viikolla diskossa kävijöitä riittää. Yleensä diskossa käyntiin liittyvä alkoholin nauttiminen alkaa jo ennen diskoa eli otetaan pohjia. Alkoholi on ollut perinteisesti symboli, joka johdattaa juhlintaan ja irrottaa arjesta. Pullon korkkaus tai maljojen nosto on merkki siitä, että arki jää taakse ja päihtymyksen toinen todellisuus alkaa (Virtanen 1982, 19).

Se painottuu viikonloppuihin, mutta opiskeluaikana tuli keskellä viikkooki. Tuli maanantaista lauantaihin parhaimmillaan, mutta se oli semmonen lyhyt jakso. (Veikko)

Tärkeintä juhlimisessa on oikea ilmapiiri ja juhlan tuntu, jolloin voidaan ottaa enemmänkin. Juhla vahvistaa ihmisten yhteenkuuluvuutta ja yhteisyyden kokeminen on samojen tunteiden samanaikaista kokemista. Juhla itseasiassa päihdyttää samalla tavoin kuin alkoholi (Virtanen 1982, 85).

Se tahtoo olla, että mä kerralla tinttaan ja sitä alkaa ottaa jo iltapäivällä ja sitä sitten riehaantuu ottamaan ja sitä tulee siinä sitten aika paljonki ihan tukka takana. Yleensä siinä on joku syy, että on joku järjestänyt jotku juhlat ja on semmonen ilmapiiri, että siinä innostuu. (Kyösti)

Pullon ostaminen on jo virittymistä oikealle mielialalle, sillä tietoisuus humalan mielihyvän ja vapauden tunteesta luo päihtyneen (esi)tilan. Suunniteltu matka toiseen todellisuuteen synnyttää jo sinänsä mielihyvän sävyisiä odotuksia. Tulevaan juomistapahtumaan ja edessä olevaan päihtymykseen suhtaudutaan myötämielisen huvittuneesti (Knuutila 1984, 11). Vallitsee yhteinen tietoisuus, mitä tuleman pitää. Rituaalien tehtävänä onkin laukaista ja käynnistää yhteinen päihtyminen (Virtanen 1982, 20).

Siinä kavereitten luo tulee, niin heti siinä ottaa pullot esille ja siitä ottaa sitten sen ensimmäisen ja pyrkii kattomaan, että minkälainen humalantaso siellä on ja pyrkii mukaan tunnelmaan. (Leksa)

Periaatteessa miehillä on kaksi tapaa ottaa pohjia. Miehet joko suhtautuvat humalaan varovaisemmin tai sitten heillä on antaa mennä -periaate, jolloin juodaan sen kummemmin määriä laskematta.

En niin sanottavasti ota. En ota koskaan yksin pohjia. Muutama olut ehkä viiniä, mutta sanotaan, että jossain määrin humalaan asti mahdollisesti, yleensä jos kaveriporukalla lähetään. (Teemu)

Jos aattelee kymmenen vuoden tähtäimellä taaksepäin, niin aika reippaasti pohjia, aika tavalla monesti, aika reippaasti. (Mara)

Pohjia ottamalla säästää rahaa, mutta se on tärkeä myös tunnelman nostattajana ja nautitut määrät voivat olla suuriakin.

Nuorempana tuli otettua hyvinki paljon, että koskenkorva tai punakorkkinen. Niihän sitä sanottiin tästä vodkapullostasta, saatto humahtaa tai sitten joku viinipullo kaksiksi saatto mennä. Että oltiin hyvässä kunnossa, mutta siinä oli se etu, että ei tarvinnu paljon ravintolassa enää sitten juua tietääkseni. (Veikko)

Alkoholilla on keskeinen rooli yhteisyyden välineenä nuorten miesten irrottelussa (Näre 1995, 308). Ilman alkoholia tunnelma voi olla vaisu. Alkoholi auttaa vapautumaan.

Yleensä kaveriporukalla lähetään, että kaverit joo on sillälaililla että emmä itekseni arvais lähteekään. Alkoholia otetaan ja jos on hyvä fiilis sanotaanko semmonen seurallinen olo noin muutenkin, tota silloinhan se saattaa rentouttaa sitä tunnelmaa. (Teemu)

Humaltuminen yksin ei ole miellyttävää. Yksinäinen humala menee hukkaan, koska ei voi esiintyä kenelläkään (Mäkelä & Virtanen 1987). Humala ja huumori ovat erottamaton parivaljakko ja yksin ei ole hauskaa (Knuutila 1984, 9). Hauskanpitäminen yhdessä toisten kanssa on eräänlainen asennoituminen ja mielenviritys, joka johdattaa hauskan maailmaan. Suurenmoiseksi sen tekee yhteinen sopimus ja asenne (Jaatinen 1994, 121).

Jos ei itellä niin kauheesti tee mieli ryypätä, niin emmä sitten ota, jos ei kukaan muukaan ala. Ei se silleen oon mukavaa ja jätän toiseen kertaan. Ensinnäki yksin on tylsä olla humalassa ja toiseksi muilla ei oo kovin mukavaa, jos yks porukasta on humalassa ja muut on selvinpäin. (Kyösti)

6.2. Kaljaa koneeseen - Polttoainetta illan vauhdittajaksi

Joskus mä saatan mennä diskoon, että mä oo ottanu yhtään mitään, yhen kaljan tai jotain. Jos ei oo yhtään ottanu, niin sitten se on vähän semmonen varautunu olo. (Kyösti)

Yleensä otetaan ainakin yksi juoma, vaikka menisi selvinpäin diskoon. Lasi on myös rekvisiitta, ei tarvitse olla tyhjin käsin. Juomiseen yhdistyvä aktiivisempi tekeminen on liikkumista, kiertelyä, ihmisten tapaamista, toisiin tutustumista ja juominen sulautuu muuhun tekemiseen. Se on ikäänkuin asiaankuuluvaa ja harmoniassa muun tekemisen kanssa (Jaatinen 1994, 121).

No tiskille tietysti kaljaa tilaamaan. No se on aina ennenkun ruvetaan kiertelemään ja kaartelevaan ja katselevaan onko muita tuttuja ja jotain tämmöstä. Niin eiku tiskille kaljaa tilaamaan. Siellähän on niin oudon näkönen ilman lasia. (Saku)

Miehet sanovat juovansa diskossa pääasiassa mietoja alkoholi juomia kuten olutta. Väliin miehet ottavat "teräviä" kuten salmiakkikossua ja vodkaa. Lyhyet juomat menevät nopeammin päähän ja niitä otetaan vauhdittamaan illanviettoa.

Se on olutta tai sitten raaka votka, niin mitä nopeemmin päihtyy. Sekin on siinä syy, että ku mä liikun siellä niin paljon, niin ne lasit unohtuu jonneki aina. Se on sama, että sen saa kerralla napata. (Veikko)

Juomia tilataan enemmän tai vähemmän henkilöstä, tilanteesta ja mielialasta riippuen. Juomipaikka ja juomistilanteeseen liittyvät odotukset ovat merkittäviä juotuja määriä sääteleviä tekijöitä. (Simpura 1989, 55).

Ihan reippaasti. Sanotaanko, että jos ei oo naisseuraa ja on mälsä meininki juo sen takia, jos taas on niinku käy jäähyllä heittämässä tuopin. Että suruun tai iloon, että jokatapauksessa. (Mara)

Alkoholilla on diskossa niin keskeinen osa, että vähäinen kerta-juominen on harvinaisempaa. Ravintola mielletään Suomessa edelleen suuressa määrin nimenomaan alkoholin käyttöympäristöksi, jossa odotetaan nauttivan alkoholia yli minimimäärän (Simpura 1989, 55). On lupa käyttäytyä voimakkaasti päihtyneenä. Silloin on oikeus käsitellä arkoja asioita ja tehdä intiimejä kysymyksiä. Saa kertoa kaksimielisen jutun ja kokeilla halukkuutta sukupuolikontakteihin (Virtanen, 1982, 24). Humalahakuisuus on sovinnaisuuksien ylittämistä ja rutiinien murtamista ja siksi puhutaan sellaisistakin asioista, joista tavallisesti ei puhuta (Mäkelä & Virtanen 1987, 167).

Yleensä kaverit on sanonu ku muistiki on menny, että ihan elegantisti oon käyttäytyny, että en semmosiin törkeyksiin. Että se on tietyllä tavalla selkärangassa, että tietyllä tavalla käyttäytyy. Että ainoastaan semmonen imelä levy saattaa tulla päälle, mutta ei mitään semmosta sopimatonta. (Mara)

Kyllä mä puhun seksimmin puutaheinää humalassa. Kerrankin menin baaritiskille ihan tökkyrässä ja kosin sitä vieressä istuvaa naista ja se oli suostuvainen. Mutta se suostuki niin yllättäen, että minun piti lähteä vessaan karkuun. (Veikko)

Joskus mä alan puhua jotain ihan älyttömiä. Saatan puhua törkeitä ihan tämmösiä alapään tarinoita, enkä jälkeinpäin muista, että semmostaki puhelin. (Kyösti)

Perinteisen suomalaisen alkoholinkäytön kulttuurisena kiteytymänä voidaan pitää miesten keskinäistä juomarinkiä, jossa käyttäytymistä säätelevät normit. Illasta voi tulla hyvinkin kallis, sillä miehillä on tapana tarjota kaverille juomaa. Näin mies osoittaa toiselle, että hän on hyvä kaveri tai ainakin haluaa kaveriksi.

Kuka sitä tietää montako niitä menee. Se riippuu niistä pohjista ja siinä on seki, että niitä laseja on unohtunu sinne tänne ja siinä on saattanu mennä muutama tarjoaminenki, mutta kyllähän ne parhaimmillaan viittä sataa markkaa ilta oli. (Veikko)

On miehekästä juoda paljon, näyttämättä kuitenkaan liiaksi humalaansa. Seurassa ei juoda vähemmän kuin muut, mutta on sallittua juoda enemmän (Simpura & Partanen 1985, 215). Simpuran mukaan seuran koon kasvaessa kertakulutuskin kasvaa (Paakkanen 1994, 168). Kenenkään ei ole pakko juoda, mutta samaan tahtiin juominen pitää samaa huumori ja kuntotasoa yllä.

Jos kaveri on hirveessä seilissä, niin kyllä se taijan olla sitte minäki. Niin kyllä me on menty sitten samolla urilla. Ollaan oltu vähän niinku samolla raiteilla koko matka, että sitä ollaan kummatki aikamoisessa kännissä. Että kai meillä on ollu joku juoksukilpailu siinä juomisessa. (Veikko)

Miesten suhtautuminen alkoholiin on välineellinen. Viina on väline, joka kuuluu oleellisesti illanviettoon. Liika juominenkin on vain häiriö, kuin mikä muu haitta tahansa. Liikaa juomista voi luonnehtia onnettomuudeksi tai vahingoksi, sillä viina vie helposti mennessään (Mäkelä & Virtanen 1987, 169).

Vaikka tuo pelinhenki on tuo, että jokainen huolehtii itsestään, että oma moka, mutta se katotaan, että se on

vähän niinku onnettomuus ja sitten kaveria pitää auttaa.
(Tapio)

Käytänkin nimitystä optimitila kuvaamaan haluttua humalatilaa, jota tutkimukseni miehet tavoittelevat diskossa. Optimitila on siis onnistunut humala eli silloin itsekontrollia ei ole menetetty. Uhkana on ylijuoipumustila. Alkaa sammaltaa, tulee paha olo, masentuu, oksentaa, sammuu ja voi tulla riitoja ja rähinää (Mäkelä & Virtanen 1987, 166).

Liian kovaa humalaa vältetään. Tavoitteena on kontrolloitu vapautuminen (Mäkelä & Virtanen 1987, 169). Uudelle ravintolakäyttäytymiselle on tyypillistä, että pyritään hallitsemaan oma alkoholin käyttö ja tavoitteena voi pitää pysymistä "kohtuudessa" (Ahola 1989, 40-44). Tavoitellaan hillitöntä oloa, mutta samalla juomisen pitäisi olla kontrollissa. Tietysti on miehiä, jotka ei juo juuri ollenkaan, mutta he ovat tällaisessa ryhmässä marginaalisia. Humalatasoa on vaikea arvioida, sillä selvät sulautuvat humalaiseen ilmastoon.

Että on kohtuullinen käyttäytyminen ja kaikki toimii. Vaikka ois silleen vähän jo silmissä semmosta lasittunutta katsetta, niin sekään ei vielä haittaa, jos ei sössötä, kunhan homma toimii. Liikaa on sitten, kun alkaa kärsiä tavoitteet. (Tapio)

Oman juomisen tarkkailu on vaihtelevaa. Toiset eivät tarkkaile juomistaan ollenkaan. Nämä miehet olettavat heillä olevan sen verran kokemusta, että ilta menee niinkuin ennenkin, eikä heidän tarvitse kiinnittää juomiseen huomiota. Suhtautuminen juomisen tarkkailuun jakaakin miehet kahtia, sillä toinen tapa on päämäärä rationaalinen ja omaa juomista tarkkaillaan koko illan ajan.

Ku sen eka tuopin oon ottanu ja lähen sitten pihalle diskosta, niin sillä välillä ei tuu mietittyä, paitsi että jos ei oo rahaa yhtään. Siinäkään ei oo kapakassa ollessa mitään ongelmaa, että sitä voi ehkä seuraavana aamuna voivotella, että ois voinu vähän vähemmän. En mieti siellä kapakassa ollessa. (Veikko)

Tarkkailen kyllä, sitähan aina miettii, no ei koko ajan, mutta sillon kyllä ei oo tullu mietittyä, kun on tullu liikaa otettua, mut on ollu niinki, että melkeen joka tuopin jälkeen on miettiny, kärsiikö vielä ottaa. (Tapio)

Alkoholia saattaa kulua suunniteltua enemmän, kun ilta lähtee menemään hauskasti ja on menopäällä. Jos juo nopeasti on vaikea huomata miten paljon juo ja vaikutus tulee vasta jälkikäteen. Yleinen riehakkuus myöskin tempaisee helposti mukaansa ja halu saada tunnelmasta kaikki irti voi johtaa yritykseen alkoholin avulla lisätä voimakkaita tuntemuksia. Alkoholista halutaan myös "energiaa", että jaksaa juhlia täysillä.

Sen huomaa tavallisesti seuraavana päivänä. Kyllä joskus menee muistiki, että jos tuntuu, että on hyvä bailausmeininki ja näin, niin tulee otettua enemmänki. (Henkka)

Kun juominen on kontrollin rajoilla, humala on useimmiten jo melko voimakas ja parasta olisi, jos humalan pystyisi pitämään "optimi" tasolla.

Kyllähän niinku nousuhumalassa on se sitten. Jos sen sais jotenki optimoitua siihen. Sehän on tunne, että tässähän kaikki onnistuu, naiset lähtee mukaan kukaan vaan. (Tapio)

Ilta on parhaimmillaan, kun itsellä menee "lujaa" ja muutkin paikalla olijat juhliivat. Vallitsee yleinen humalanhurma, ja tietoinen ajattelu voi hämärtyä, vaikka yrittäisikin olla joksseenkin "skarppina". Tilanne voi hetkellisesti vaikuttaa normaalilta, koska oman ruumiin reaktioita ei pysty tarkkailemaan musiikin soidessa voimakkaasti ja muiden ollessa samanlaisessa kunnossa ei ole edes vertailukohtia.

Kun on hyvät pohjat ja ottaa vähän lisää, niin saa niinku semmosen menovaihteen päälle, käy tanssimassa ja silleen. Tämän lisäksi pitää vielä kavereitten kanssa lisätä niinku vettä myllyyn, puhellaan niinku mukavia

juttuja. Siellä paikassa pitää sitten olla semmonen rento meininki. (Leksa)

Kun on juotu liikaa, tilannetta yritetään vielä korjata. Humalaa tasoitetaan vedellä tai muilla virvokkeilla ja väsymykseen käytetään piristeitä, kuten nykyisin myynnissä olevia energiajuomia tai kahvia. Yritys paikata väsymystä alkoholilla voi johtaa liialliseen juopumiseen.

Jos tuo muisti heittää päältä tapahtuu yleensä, että alkaa väsyttää ja että alkaa vähitellen hakeutua pois niistä ravintoloista, mutta usein sitä onneksi tajuaa, kun on ottanu liikaa, niin ottaa jäävettä, sitten pari tuoppia, että virkistyy. (Tapio)

Liikaa on sitten kun häiritsee muita, kaatuu lattialle ja portsari heittää ulos.

No jos ei yrjöile ja housut pysyy jalassa, niin ei mun mielestä. No jos joutuu heittämään pois, niin portsari sen päättää millon on liikaa. Muuta kriteeriä ei oo mun mielestä. (Kyösti)

Humalaisen kaveriin suhtaudutaan lähinnä huvittuneesti. Humalan ja huumorin elämykset ovat yhteisiä loputtomine yksilöllisine variaatioineen ja koska humalan ja huumorin viritykset ovat lähellä toisiaan, tekee se oikeutta päihtyneen koomiselle esiintymiselle ja sille nauramiselle (Knuutila 1984, 9-10).

Jos se mies käyttäytyy muuten hyvin, niin ei se humala pilaa sitä. Vaikka siinä sönköttää, sehän vaan aiheuttaa hilpeyttä, semmosta hyväntahtosta hilpeyttä, että res-sukka miten sulle nuin kävi. (Tapio)

Muita miehiä ei sensijaan katsota kovinkaan suopeasti, jos ovat humalassa. Muut humalaiset ovat häiritseviä liian laajojen liikkeitten takia ja muut miehet voidaan kokea tungettelevina.

Oon aika paheksuvainen, että kaikenlaista tenunenää sitä onki. No mulla on semmonen ihanne, että se ei oo hyvä.
(Mara)

Alkoholia käytettäessä oma keho on miehille koneen kaltainen. Kun moottoriin kaataa oikeat polttoaineet, on voittamaton. Juomia otetaan tarpeellinen määrä, jotta pystytään lähestymään ihmisiä ja ennenkaikkea naisia. Viina toimii sosiaalisena voiteluaineena, sosiaalisen sujuvuuden lisäämiseen ilman, että arkitajunnan ja elämän keskeisiä sääntöjä rikottaisiin. Halutaan vapautua estoista ja pitää hauskaa (Mäkelä & Virtanen 1987, 168-169).

Kun puhutaan oikeasta tai luonnollisesta miehestä, tarkoitetaan usein miehen kehoa (Connell 1995, 45). Miehen keho voidaan nähdä jopa koneen kaltaisena. Keho toimii ja suorittaa tehtäviä ja se on kuin biologinen mekanismi, joka on geneettisesti ohjelmoitu toimintaan (Connell 1995, 48). Mies saattaa jopa kysyä, miksi keho ei toimi niinkuin pitäisi tai ei anna kaikkea irti, kuin puhuen koneesta (Easthope 1986, 52). Moderni ihminen on tekemisissä toistensa kanssa ruumiillisuuden kautta ja on merkityksellistä kuinka itse käsittää ruumiillisuuden (Seidler 1994, 17). Voi olettaa, että mies käsittää myös mielihyvän esineellisesti. Mielihyvä saadaan vain kehon välityksellä. Mies haluaa naisen kehon tyydyttääkseen halunsa.

Tietenkään monikaan mies ei ajattele näin mekaanisesti, mutta periaate on sama. Voittaja tarvitsee oikeat polttoaineet. Miesten lausahdukset kuten "kaljaa koneeseen" ilmentää tätä ajattelutapaa. Viina on väline kuin mikä muu tahansa ja ruumiillisuuden esittäminen humalassa ei ole miehille ongelma. Juomisen yllä leijuukin sankarillisuuden sädekehä, jota mitkään tunaroinnit ja toikkaroinnit eivät himmennä. Päinvastoin niitä voidaan kuvailla kerskailevaan sävyyn (Alasuutari 1985, 45). Alkoholin vaikutus ei ole näin yksiselitteisen suora, vaan miesten puhe ilmaisee toiveen, millainen vaikutuksen pitäisi olla. Tavoiteltu olotila ei aina toteudu.

Alkoholi antaa supermiehen voimat. Se vaikuttaa silleen, että velatki muuttuu saataviksi. Yleensä ottaen ei oo

tapahtunu sen kummempaa, että oon saattanu jonkun naisen vierestä herätä tai sitten oon heränny kotona. Yleesä kotiin oon päässy enkä muista mittään. Kavereilta kyse- len sitten ja ne vaan, että siellähän sinä pöyrit niinku ennenki. (Mara)

Alkoholilla on erilaisia merkityksiä. Edellä olevia voi luonnehtia instrumentaalisiksi. Alkoholilla on merkitystä nauttijan käsityksille omasta itsestään ja alkoholin käyttö voi luoda yhteenkuuluvuutta. Alkoholin käytöllä voidaan viitata muuhunkin kuin välittömästi läsnäolevaan sosiaaliseen todellisuuteen. Silloin alkoholi rakentaa ikäänkuin sillan juomistilanteessa välittömästi läsnäolevan todellisuuden ja toisen todellisuuden välille. Alkoholin käytöllä on vertauskuvallista merkitystä. Juominen on ilmaisuväline, jolla kuvataan myyttiä suomalaisen miehen humalasta. Tätä myyttiä pyrin käsittelemään Sulkusen ja Alasuutarin tutkimuksen avulla Suomalaisen miehen humalasta valkokankaalla.

6.3. Miesten humalaista yhdessäoloa

Falkin ja Sulkusen mukaan miesten juomaringissä vallitsee tyhjä solidaarisuus, jossa yhteistä on vain pullo ja miehinen sukupuoli (Alho 1992, 45). Miten tämä ilmenee käytännössä? Ensinnäkin miehille on tyypillistä, että kun he ottavat alkoholia ryhmässä, jokaiselle muodostuu uusi rooli ja vanhat jätetään taustalle. Uusi rooli perustuu juomistoimintoihin ja rituaaleihin (Falk & Sulkunen 1980, 263).

Diskossa roolit muotoutuvat humalatilän voimakkauuden mukaan. Eri humala-asteissa olevat ottavat erilaisen roolin. Humalaisimmat ryntäilevät kaikkialle ja selvemmät ovat rauhallisemmin paikoillaan. Lisäksi humalanlaatu vaikuttaa uuteen rooliin. Humala voi olla iloista tai masentunutta ja toisaalta on niisanottua rähinäviinaa. Kavereiden kanssa liikkeessä jokaiselle on muodostunut oma tapa käyttäytyä humalassa ja samaa tapaa toistetaan aina uudelleen.

Jos on tosi hyvä musiikki, niin siinä innostuu, mutta se humala kyllä auttaa sitä nirvanaan menoo. Mutta jos siellä vielä näkyy tanssimassa oikeen mukavan näkösiä tyttöjä, niin sittenhän se on aivan pakko mennä sinne sitten. Ei pitele mikään, se on ryykästävä sinne lavan puolelle. (Veikko)

Mä varmaan katon paikkaa, mihin on mukava istahtaa. Varmaan otan sen drinkin, koska ei oo pöytiin tarjoilua ja sen jälkeen etin sitä paikkaa, mihin istahtaa mahdollisimman nopeesti, löytää paikka seurustelulle sitten tai sellaselle. (Teemu)

Toiseksi viina solidaarisuusriittinä perustuu juomakumppanuuteen. Nuodatetaan rituaaleja, joilla saadaan ryhmä pysymään mukana (Falk & Sulkunen, 263).

Voihan se tietenkin vaikuttaa, jos kaikki muut ja joku ostaa mulle koko ajan olutta. (Kyösti)

Ryhmän avulla suojaudutaan ulkopuolisia vastaan, turvaudutaan juomaryhmän kollektiiviseen kykyyn torjua ulkopuoliset häiritsijät, jotta juominen voi jatkua (Falk & Sulkunen 1980, 263). Ulkopuoliset ovat häiritseviä, jos he eivät ole yhtä humalassa tai pyrkivät "löymään kapuloita rattaisiin" huomauttelemalla humalasta tai paheksuen sitä. Jopa selvien ihmisten läsnäolo voi olla häiritsevää. Juomatonta pidetään ilonpilaajana. Jos ei juo on vakoilija, tarkkailee vain miten muut munaavat ja on seurannepetturi (Kytöhonka 1988, 103). Humalainen ilmapiiri tekee olon rennoksi.

Tietenkin, jos on tämmönen ilonen retvee seurue, niin tulee otettua enempi. Jos muut ei ota, niin silloin yleensä on semmonen kelmee meininki, että kyllä ne muutkin yleensä ottaa. (Mara)

Juomarinki auttaa lisäksi oman normatiivisen kontrollin ja syyllisyyden torjumisessa (Falk & Sulkunen 1980, 263). Jos juomisen kokee jollakin tavalla paheksuttavana, muitten mukana

on helpompi ottaa enemmänkin. Muut tukevat omalla esimerkillään, eikä juominen tunnu enää niinkään huonolta ajatukselta.

Kyllä vaikuttaa ilman muuta. Jos muut ei ota, niin ei siinä sitten kovin herkästi viitti. Jos ne juo tosi reippaasti, niin helposti menee mukaan. (Tapio)

Kolmanneksi vallitsee välinpitämättömyys. Pelkistäen ei ole muuta solidaarisuutta kuin juomakumppanuus (Falk & Sulkunen 1980, 263). Diskossa ollaan kavereiden kanssa, mutta kovassa humalassa ei pystytä huolehtimaan kavereussiteistä. Alkoholi syrjäyttääkin tietoisien harkinnan. Ulkoisen ja sisäisen maailman välinen raja hämärtyy ja kokeminen muuttuu ailahtelevaksi ja tilanneohjautuvaksi (Virtanen 1982, 12).

Joskus on käyny kavereitten kanssa, niin että ollaan oltu kaikki niin hirveessä änkyrässä, että me on hajottu ku pieru saharaan. Porukka on ollu aivan tietämätön, että missä on. Että joskus on käyny näinki ja ollaan oltu vielä loppujen lopuksi seuraavassa paikassa samassa paikassa, eikä olla nähty, ku ollaan oltu niin humalassa. (Veikko)

Neljänneksi puhe on sisällötöntä avautumista. Ryhmässä ei haluta puhua omista asioista. Korkeintaan halutaan avautua kahden kesken.

Miesten kanssa se juttu muuttuu siellä diskopaikassa vielä astetta pinnallisemmaksi ja se on hyvin tilannekohtasta. Siinä katotaan naisia ja annetaan kommentteja ja se on kuitenkin julkinen paikka, et siellä se puhe ei oo sillä tavalla semmosta, että siellä kuitenkin pikkusen skarpataan. (Mara)

Kaveria ei ehditä vahtimaan, vaikka hän olisi miten kovassa humalassa. Kaverit kun eivät yleensä jää vahtimaan toisen tekemisiä.

No tämäki tietty kaveri on yleensä semmonen, että vaikka se huojuu siellä, niin se pysyy aika hyvin paikalla,

että sen voi lyyvä johonki jakkaralle ja siinäpä se istuu. (Veikko)

Enää mies ei välttämättä ole vastaanottavassa tilassa ja hänet jätetään yksin. Humala on huipentunut kosmiseen yksinäisyyteen, jossa mies on kahden oman itsensä ja maailman kanssa. Mies jää tutkailemaan elämän perimmäisiä arvoja ja kokemusta siitä, että näiden syvien totuuksien äärellä hän aina on lopulta yksin (Alasuutari 1985, 43). Tällöin humala päätyy yleensä sammumiseen.

No emmä tiijä. Olkoot mä annan sille sen henkilökohtasen rauhan ja annan sen olla omissa oloissaan. Emmä pysty sille mitään suuntaan enkä toiseen sen oloo muuttaa. No seki että miten hyvä tuttu se on. Ainaki mä haluan ajatella, niin että jos mulla joskus on tämmönen tilanne, niin emmä kaipaa ketään siihen mun kanssa keskustele. (Saku)

Ainoastaan pakkotilanteessa autetaan kaveri kotiin.

Jos on ihan tolkuttomassa kunnossa, niin pakkohan siinä sitten siinä sitten on uhrata ja vähän katella. Eihän sitä mielellään, mutta pakkohan se on. Että jos mä kerran oon naisia menny kättelemään, niin eihän se kaveria mukava oo siellä, mutta kaveria ei jätetä. Joskus kaverit on tehny saman palveluksen mulle, että pilannu oman iltansa ja huolehtinu minut kotiin. (Mara)

Niitä, jotka juovat säännöllisesti liikaa ei katsota hyvällä, sillä oma ilta menee aina pilalle. Tällaisia kavereita ei ehkä haluta matkaan ollenkaan.

Pilallehan se ilta menee ja jos semmosia kavereita ja onneksi kovin ei oo, niin semmosia alkaa välttelee. Aina menettää sitten oman illan, että omaan iltaan siellä pitää satsata. (Tapio)

Juomaseurueen miesten keskinäinen kaveruus on silti todellista, vaikka humalainen ryhmä näyttäytyykin edellä selostetulla taval-

la. Kaveruus on sisäistä tunnetta ja tietoa muiden läsnäolosta. Kaveruus ei välttämättä näy ulospäin, vaan jokainen tietää kuuluvansa ryhmään, johon voi tarpeentullen turvautua. Alasuutarin mielestä kaveruuden avoimelle ilmaisulle on olemassa kulttuurisia esteitä. Tunneilmaisun asteikkoa supistaa miesten yhteisesti jakama näkemys siitä, millainen mies on. Koska miehet eivät ilmaise ystävyys-tunteitaan suoraan, niiden merkityssisältöjen erittely edellyttää tietoa siitä, miten myönteiset tunteenilmaukset puetaan valekaapuun (Alasuutari 1985, 43).

6.4. Mies, nainen ja alkoholi

Nainen on yleensä aina symbolisesti mukana miesten juomisessa. Nainen on miehen ristiriitaisten tarpeiden kuvastin (Holmila & Määttänen 1981, 128). Tilannetta voi kuvata viinan ja naisen jännittyneeksi vastakohtaisuudeksi (Falk & Sulkunen 1980, 260). Ensinnäkin miesten juomiseen liittyy naisen ja viinan poissulkevuus. Nainen on yleensä suljettu juomaringin ulkopuolelle (Falk & Sulkunen 1980, 261). Tavallisin tapa on aloittaa juominen miesten kesken.

Kyllä tulee käytyä enemmän kavereitten kanssa, poikien kanssa, haluaa vapautua niinku. Jos on tyttökaverit mukana, niin sitten on semmosta rauhallisempaa. (Henkka)

Toiseksi on naisen ulkoisuus miehen humalaan. Nainen on miehen juomisen kontrolloija kahdessa merkityksessä. Nainen rajoittaa miehen juomista konkreettisesti ja estää miestä juomasta liikaa. Nainen edustaakin tässä arkielämän normaalisuutta, säädyllisyyttä ja kurinalaisuutta. Hänen läsnäolonsa artikuloi ryyppämisen ja arkielämän yhteiskunnallisen välistä vastakohtaisuutta (Falk & Sulkunen 1980, 262). Diskossa riehuminen ja ryyppäminen on kaukana arkipäiväisestä elämästä.

Naiset ei välttämättä tykkää siitä, että jotain särpii koko ajan. Ainoastaan seuralainen on huomauttanu, jos mennään yhtäaika. Niin ja kotona saa kuulla sitten narinaa, kun tuun kotiin. (Veikko)

Nainen rajoittaa juomista myöskin epäsuorasti, sillä liikaa humaltunutta naiset eivät välttämättä huoli mukaansa.

Kaikki tämmöset tekijät, joista tavallaan näkee, että oot humalassa. Se on sitten miinusta, sille naisen iskulle nimenomaan. (Tapio)

Sukupuolisena olentona nainen on läsnä juomistilanteessa anonyyminä ja kuviteltuna. Sukupuolisen kiinnostuksen kohteena olevista naishahmoista on abstrahoitu inhimilliset ja yhteiskunnalliset tekijät, jotka estävät heitä olemasta humalassa reaalisesti läsnä. Naisista on jäljellä vain ohut kuvitelma (Falk & Sulkunen 1980, 262). Nainen nähdään seksuaaliobjektina yleisen menon ja meinigin välineenä (Holmila & Määttänen 1981, 129). Alkoholi lisäksi syrjäyttää tietoista ajattelua ja kiihottaa tunne-elämää ja se nostaa eroottisuuden pinnalle (Virtanen 1982, 10).

Kavereitten kanssa siinä seisoskellaan ja puhutaan hävyttömiä, katellaan kohteita, objekteja. Siinä kavereitten kanssa pitää keskustella, mutta siinä on kokoajan katse syrjä silmällä niihin objekteihin. (Veikko)

Kolmanneksi on viinan ja naisen kompensatorisuus. Viinaa otetaan pettymykseen. Humala kehittyy sitä mukaa kuin naiset kieltäytyvät. Viina ja naiset ovat toistensa vaihtoehtoja (Falk & Sulkunen 1980, 261).

Sitten tulee otettua tietysti enemmän, jos se ei miellytä ja ei halua lähteä pois siitä paikasta ja tulee semmosia ihmisiä paikalle, jotka ei nyt jostain syystä kiinnosta ja jos se tunnelma on mälsä. (Marko)

Viina voi olla jopa parempi vaihtoehto kuin nainen, koska nautinnon lisäksi siihen liittyy vapaus. Jokatapauksessa mies juo huuhtoakseen pettymyksen pois ja korvatakseen sen voimantunnolla (Falk & Sulkunen 1980, 261).

Jos on semmonen hirveen hiivapimppa paikka, että kaikki istuu ku paska housussa, niin eihän siellä viitti ruveta etes juomaan, vaan vaihtaa paikkaa. (Leksa)

Humala lähentää tuntemattomia ihmisiä jo pelkän tietoisuuden avulla, että muutkin ovat humalassa. Humalaiset ovat vilkkaampia kuin selvät ihmiset ja muutenkin avoimempia muiden kohtaamiselle. Ihmiset ovat tungoksessa lähellä, keskustelun avauksia on enemmän kuin arkielämässä ja kohtaaminen etenee nopeammin läheiseksi.

Alkoholin vaikutus on melko suuri sekä miehillä että naisilla. Emmä tiijä se on semmonen elementti, joka auttaa ihmisiä vapautumaan. Alkoholi on siinä semmonen apuväline. Mä aattelin sen silleen, että miehen humala ei oo naisille miinusta. Ne on iteki rohkeempia tekemään aloitteita. Että jos molemmat on enemmän humalassa ja sen huomaa toisistaan, niin se on puolin ja toisin rennompaa. Ne kattoo sen jopa tietynlaisena etuna, että voi olla vapautunu, kun mies on humalassa. (Mara)

Muiden ihmisten kokemiseen alkoholi vaikuttaa suotuisasti. Muut näyttävät miellyttävimmiltä. Kasvot ja ilmeet saavat pehmeämpiä tai terävämpiä sävyjä.

Naisukupuolen kokemiseen silleen, että en ole koskaan mennyt sänkyyn ruman naisen kanssa, mutta monen vierestä on tullu herättyä. (Mara)

Kyllähän se hiipuu se toisen ulkonäkö, varsinkin naisten. Mulla ainaki alkaa hävitä se oma suhde niihin kauniisiin naisiin. Se väli niinku kapenee. (Tapio)

Samoin fyysinen läheisyys lisääntyy ja naista kosketellaan rohkeammin. Käytös voi olla myös sopimatonta, sillä humala vie mennessään harkintakyvyn. Kun humala on tarpeeksi kova, silloin sekoillaan, törmäillään ja yritetään iskeä partneria jopa väkisin (Virtanen 1982, 24).

Oon joskus käyttäytynyt tosi typerästi, kun on oikeen kovassa jurrissa, mutta mä onneks ite muista niitä. Joskus se on semmosta niinku kaveripiirissä, nyt se on kyllä ohi, mutta piti tehdä jotain hölmöä, että pysty seuraavana päivänä naureskelemaan porukalla, että mitä tuli tehtyä. Että puristin sitäki akkaa tisseistä suurinpiirtein sillä linjalla. Nykyään saatan kyllä ruveta halailemaan muita tai pussata poskelle. (Kyösti)

Humalainen ilmasto merkitsee käytännössä sitä, että myös naiset ovat humalassa. Toisaalta ei voi tietää kuka on mitenkään paljon humalassa, sillä humalainen ilmapiiri vaikuttaa kaikkien käyttäytymiseen.

Se viittais siihen, että nainenki on sitten kovassa humalassa, mutta ei pääse tekemään puhallustestejä. Mutta näyttöjä on, että naisetki voi joskus erehtyä. Niinku kova humala voi olla, että tuskin toista muistaa edes kasvoiltaan. (Tapio)

Miehet suhtautuvat naisen humalaan laskelmoiden ja ajattelevat, että naista on helpompi lähestyä.

Jos on muuten kiinnostunu, niin sitä aattelee, että tuoltahan vois irrota helpommin. En paheksu, että päinvastoin. (Mara)

Humalaisen naisen lähestymisen miehet kokevat joko miellyttävänä tai paheksuvat sitä. Oma humala ratkaisee miten miehet kokevat humalaisen naisen lähestymisen. Miesten mielestä on paras tilanne, jos nainen on samanlaisessa humalassa kuin itsekin.

Jos nainen on humalassa ja käyttäytyy silleen rempseesti ja mukavasti, niin mikäs sen mukavampaa on. Että siihen suhtautuu hyvin leppeesti. Jos se on räävittömässä humalassa, niin silloin se ei oo kiva. Varsinkin jos ei oo ite kovassa humalassa. Jos oon samassa kunnossa, niin sitten se menee. (Tapio)

Vaikka humalatila nuosisi voimakkaaksi, niin tässäkin tilanteessa voi vielä yrittää parhaansa, sillä "yrittänyttä ei laiteta" tai naiset vievät mennessään.

Sanotaanko näin, että kun sisukkaasti yrittää, niin saattaa vaikka onnistua. No ku mä yleensä aina oon ollu humalassa, että onnistunu on ihan kohtuullisen hyvin.
(Mara)

Että kun on ottanu pikkasen liikaa, minä vaan istua nopotan siinä sitten. Mä oon hyvin passiivinen siinä sitten. Saattaa tulla joku kissanainen ja viijä mennessään. Minä heikkoa apua ääniä huutelen vaan siinä silloin mä oon helppo uhri. (Veikko)

Perinteisesti Raskas juominen symboloi miehisyyttä eli mitä enemmän mies sietää alkoholia sitä miehisempi hän on. Juo kuin mies (Paakkanen 1994, 172). Voikin olettaa, että perinteisesti miehiseen kulttuuriin kuuluva humaltuminen ei ole naisille kynnyskysymys ja humala voidaan antaa anteeksi, jos mies on muuten mieleinen, sillä naisten mukana näkee hyvinkin humalaisia miehiä.

Sensijaan naisen humalaan suhtaututuminen on ristiriitaista. Naisten juominen kuuluu asiaan, eikä heidän humaltumistaan pidetä paheksuttavana. Syynä voi olla, että useimmiten seksuaalisuus on stereotypiana ominaisuus, joka yhä yleisesti liitetään alkoholia käyttävään naiseen. Hänet nähdään estottomaksi ja sukupuolisesti auliimmaksi (Paakkanen 1992, 239). Kyse on kuitenkin alkoholimoraalissa kulttuurisesti määritellystä naisuudesta. Naisen hyvä ja paha eli moraali liittyy myös hänen ruumiiseensa ja seksuaalisuuteensa. Alkoholi tuhoaa tähän liittyvää sosiaalista luontoa. Nähdään että nainen ei hallitse luontoaan, vaan ajautuu sen vietäväksi (Nätkin 1984, 210-212). Diskossa naisen juominen on siis hyväksyttävää, mutta juominen määrittää hänen naisuuttaan kokonaisvaltaisesti. Millaista naisuutta nainen esittää diskossa, sellainen maine säilyy diskon ulkopuolellekin.

Kun kuvailee miesten juomista, tulee helposti kuva, että miehet ottavat alkoholia holtittomasti. Silti juomisen perimmäinen tarkoitus on seurallisuus ja käyttäytyminen ei välttämättä ole tietoisista. Alkoholi heikentää tietoisien persoonallisuuden merkitystä ja oma erityisyytemme jää taustalle ja tajunnassamme ja käyttäytymisessämme etualalle nousevat kulttuurisesti tyypilliset yleiset piirteet. Perinteisen sukupuoliroolien mukainen käyttäytyminen korostuu päihtyneenä (Virtanen 1982, 12). Diskomiehen voi sanoa tasapainoilevan perinteisen alkoholinkäytön ja uudenaikaisen sosiaalisen osaamisen välillä. Sujuvuus ei onnistu välttämättä ilman alkoholia, ja liika juominen taas vie sujuvuuden kokonaan. Alkoholinkäytössä painopiste on kaikesta huolimatta vaihtunut voimanhankinnasta yhteisyyden tavoitteluun eli pyritään yhteisyyteen koko diskoyhteisön kanssa ja solmimaan kahdenkeskisiä suhteita (Virtanen 1982, 29).

7. MIESTEN KESKEN

Tarkastelen miesten keskinäistä kanssakäymistä kahdesta näkökulmasta. Miten miehet käyttäytyvät kavereiden ja miten muiden miesten kanssa. Lisäksi yritän selvittää, muuttuuko suhtautuminen illan aikana. Tarkoitukseni on siis selvittää millaista miesten kanssakäyminen on erilaisissa tilanteissa.

7.1. Alkuillan kaveruutta

Kaverit ovat miehen kehitykselle tärkeitä, sillä normaaliin dynamiikkaan kuuluu itsensä peilaaminen toisesta ja toisen näkeminen oman itsensä edistyneempänä asteena. Rakentumatta ensin mieheksi toisen avulla ei voi antautua tyydyttävään nais-suhteeseen eikä ottaa vastaan naisen ihailua. Mies tarvitsee kumpaakin. Hänen täytyy naisen katsomana kokea itsensä peilatuksi ja todeta oman itseytensä kuva miehen tarjoamasta ihanteesta (Siltala 1994, 321).

Myös aikuinen tarvitsee toisia oman voimansa lisänä ja mallina, oman itsensä jatkeena, siinä missä erillisinä olentoinakin. Myös aikuisen on voitava rakentua eteenpäin sulautumalla toisen hyvyyteen ja käyttämällä toista itsensä jatkeena. Sen lisäksi hän tarvitsee toisia itsestä erillisinä ja omatahtoisina, jotta löytäisi rajansa (Siltala 1994, 318).

Yleensä miehet sopivat kokoontumispaikan, minne jokainen tulee haluamaansa aikaan. Tavallisesti miehet ovat tehneet alkuvalmistelut kotona ja he ovat valmiita lähtemään minne tahansa. Illan isäntä luovuttaa asuntonsa muiden käyttöön ja isännällä ei ole muita velvollisuuksia. Jokainen huolehtii omista nautintoaineistaan. Toisaalta miehet saattavat kokoontua julkisellakin paikalla kuten biljardisalilla tai pubissa. Alussa on mukana vain parhaat kaverit, mutta kaverin mukana voi tulla uusiakin ihmisiä. Uusia kavereita ei tule usein diskosta. Diskon ihmiset ovat niinsanottuja "diskokavereita", joiden kanssa ei ole välttämättä muuta yhteistä kuin diskossakäynti.

Opiskelun kautta, että opiskelukavereita ja vanhoja ystäviä ja töistä, että tasasesti tullu eri vaiheessa sieltä, missä on kullonki ollu. Että se riippuu sitten siitä paikkakunnasta missä on. (Veikko)

Alkuillasta luodaan kavereiden kesken yhteishenkeä ja virittäydytään oikeaan tunnelmaan. Otetaan alkoholia ja pelataan pelejä. Kaikki eivät ole välttämättä keskittyneenä saman asian ympärille. Aika ajoittain muodostuu väliaikaisia pienryhmiä. Tärkeintä onkin, että kaverit ovat samassa huoneessa.

Kait se on semmosta yhteenkuuluvaisuuden lujittaminen tärkein syy, että samoilla kaveriporukoilla liikutaan. (Saku)

Niin siinä mietitään, että mitä tehhään. Että saunotaanko vai pelataanko korttia tai jotain pallopelejä. (Veikko)

Toisinaan miehet viettävät saunailtaa, sillä se on yhdistävä tekijä. Sauna ei aina ole miehille varsinainen juomisen aihe tai juomapaikka, vaan erilaisia toimintoja rajaava siirtymäriitti (Paakkanen 1989, 194). Saunominen ei ole välttämätöntä, vaan se on yksi tapa kokoontua.

Saunaillat ovat perinteisesti miesteniltoja. Miehet tekevätkin selvän eron, miten vietetään iltaa miesten tai naisten kanssa. Miesten kesken saunotaan ja puuhastellaan erilaisten asioiden parissa. Naisten kanssa lähinnä keskustellaan.

Naisystävä on joskus mukana. Erikseen on poikien kanssa vietetään iltaa. Kyllä enemmän tulee käytyä kavereitten kanssa. Haluaa vapautua niinku. (Henkka)

Miesten puheet ovat hieman erilaisia, kun naisia ei ole paikalla. Puhutaan enemmän harrastuksista, edellisistä diskoilloista ja naisista. Tuleva iltakin on puheissa mukana. Siirtymävaiheessa luodaan eräänlaista siltaa edellisistä diskoilloista tulevaan iltaan.

Semmosia huippuiltoja monesti muistellaan kavereitten kanssa. Sitten jälkepäin kerrotaan samat jutut uuestaan niinku, että sinä teit sitä ja tätä ja näin. Kaikki sitten naureskellaan, että olipas tuo. Kyllähän niitä mukavia reissuja tai sitten, jos joku reissu on menny ihan perseilleen, sekin saattaa jäähän mieleen. Silleen, että sitten voi niitten kenen kanssa sä oot ollu, niin voi kahenki vuojen päästä ihmetellä, että olihan sekin reissu. Sattu tätä ja tätä. (Kyösti)

Kun kerran poikaporukassa ollaan, niin kerrotaan viimeiset ihastukset. Niin ja voihan sitä miettiä tulevaa iltaa. (Saku)

Siltalan mukaan miehet saattavat tyytyä uskotun ystävän sijasta kaveripiirin yhteiseen puuhasteluun. Itseä määritellään tilanteesta toiseen peliroolien ja voimanmittelön kautta, mutta toisen pitkäjännitteinen huomioonottaminen ja itsen rakentaminen syvällisessä suhteessa toiseen on vierasta. Miehet ehkä oppivat eriytymään toisista naisia paremmin, mutta menettävät pakotetun itsenäisyyden myötä myös tärkeitä sosiaalisia selviytymiskeinoja. Miehet jäävät kamppailemaan abstraktien ihanteiden kanssa, joita omakohtaisesti koetut konkreettiset sovellutukset eivät muuta vähemmän ehdottomiksi (Siltala 1994, 330). Miehet pitävät kiinni omista tavoitteistaan ja tekevät yksilöllisiä ratkaisuja.

7.2. Levottomat jalat - ryhmä liikkeessä

Diskoon sisälletulo on jo tapahtuma, sillä heti sisälle tultuaan jokainen joutuu tarkastelun kohteeksi. Siksi on hyvä jo ovella aloittaa esitys ja parasta on antaa itsestä mahdollisimman hyvä vaikutelma. Perinteisesti sisälletulo on hillityä, sillä portsaari nähdään järjestysmiehenä, joka valitsee kenet päästää diskoon sisälle. Juhlatunnelmassa miehet pyrkivät rikkomaan arkielämän normeja. Miehet uhmaavat sääntöjä ja kokeilevat rajoja, kuinka pitkälle voi mennä. Sääntöjen rikkomista tärkeämpää on kuitenkin esiintyminen naisille. Säännöistä piittaamattomuus on esitys muiden esitysten joukossa ja miehet pyrkivät piittamattomuudella antamaan itsestään tietynlaisen maskuliinisen kuvan.

Monesti jos sitä kavereitten kanssa menee, sitä on sen verran rätväkkäässä humalatilassa, että sitä mennään jonneki aika remusasti ja hakeudutaan jonneki baaritis-kille tai pöytään. Ja alunperinkin luo jo silmäyksiä ympärille, onko siellä mitään meneillään. Jos siellä diskossa on oikein rätväkkä meininki, niin sinne sulautuu kun kala veteen. Että se on mukavaa, että se on tosiaan semmonen hulina meininki. (Mara)

Tästä eteenpäin ilta jatkuu erilaisilla tavoilla. Miehet levittäytyvät ympäri salia omien tarkoituksperiensä mukaisesti. Tavallisin tapa on asettua ensin ryhmänä hyvälle paikalle mistä on hyvä näkyvyys salin eri osiin ja myöskin itse on näkyvillä. Tehdään tilannekatsausta ja keskustellaan kavereiden kanssa erilaisista mahdollisuuksista.

Kyllähän ne on semmosessa tanssipaikassa tavallisia semmoset jutut, että katellaan vähän niitä naisia ja arvioijaan ja kommentoijaan miesten kesken sitä naisväestöön siellä. Tai ehkä jotain pillujuttuja voi joku hyvässä lykyssä kertoa, mutta voin mä puhua diskossa kavereitten kanssa ihan tavallisistaki asioista. (Kyösti)

Jotkut miehet tekevät irtiottoja heti sisälle tultuaan, mutta muutenkin ryhmän yhteisyys rakoilee. Jokaisella on omat intressinsä ja toimintatapansa. Osa menee tanssimaan, juomaa haetaan lisää aika-ajoin, tavataan muita kavereita ja pyritään kontaktiin naisten kanssa. Miesten ryhmä ei pysy koko iltaa kasassa ja ryhmää voikin kutsua **henkiseksi tukikohdaksi**. Tällä on viisi ominaisuutta. Ensinnäkin ryhmää voi kutsua henkiseksi, koska ryhmä ei ole välttämättä konkreettisesti näkyvillä.

Kyllähän siinä sitä on, että jos on vähänki isompi porukka, niin kyllähän se on ihan mahdotonta loppujen lopuksi sillai. Että siinä tuntuu olevan semmosta kaikki kyselee missä se ja se on ja kaikki hakee toisiaan. Meluun loppuu yhteisyys. Mitäs helvettiä siellä ku vieruskaverin korvaan kun huutaa, jos siellä yrittää keskustella, niin eihän siitä mitään tuu. Niillä on omat

menosa näköjään. Kun meet kavereitten kanssa ja lähet porukalla, niin paljonko sitten porukasta näet tai kuulet. (Saku)

Toiseksi tukikohta tarkoittaa sitä, että miehet tietävät paikan, johon voi aina palata. Miehet lähtevät ryhmästä ja palaavat siihen välillä.

Niin tavallaan siihen porukkaan palataan sitten aina. Että voi sanoo, että se porukka on tukikohta. (Tapio)

Kolmanneksi ryhmällä on omat juttunsa, joita ei kerrota ulkopuolisille. Näin pidetään yllä ryhmähenkeä ja ulkopuoliset loitolla.

Kavereiden kesken, tota kyllä se on semmonen tietty sisäänpäin oleva huumori tai näin. Että kyl se on niinkin, että kavereiden kesken eri jutut, kuin vieraiden miesten kesken. (Henkka)

Neljänneksi jokainen vastaa itsestään. Kukaan ei vahdi toisten tekemisiä ja joku saattaa lähteä diskosta mitään sanomatta. Kukaan ei ihmettele, mihin kaveri on hävinnyt.

Se riippuu omasta fiiliksestä. Jos sitä on tarpeeksi ite kännissä ja vauhti päällä, niin ei sitä välttämättä etes huomaa tai jos huomaa, niin ei jaksaa keskittyä siihen. Se tuntuu, että se oma prokkis siinä on tärkeempi. Mutta jos itellä ei oo mikään meno päällä, niin sitten se voi tuntua tärkeeltäki olla sen kaverin kanssa, jolla on mennä ihan käteen. (Kyösti)

Viidenneksi nainen rikkoo yhteisyyden lopullisesti. Mies voi palata naisenkin kanssa ryhmään, mutta yleensä mies lähtee naisen kanssa kahdestaan.

Siinä riippuu se ihan siitä, että joku porukasta alkaa jutella naisten kanssa. Se hajoo siihen. Ne naiset hajottaa tavallaan sen väen. Jos se saa, niin se jää teillesä. (Tapio)

Jos miehet ovat kahdestaan diskossa, silloin miehet saattavat olla yhdessä koko illan. Toisaalta tässäkin tapauksessa on havaittavissa ryhmän kaltaista käyttäytymistä. Nainen rikkoo miesten yhdessäolon ja joskus miehet lähtevät omille teilleen illan mittaan.

Kun mä ajattelen sitä, niin kun senki tietyn kaverin kanssa lähetään, niin siinäähän käy silleen, että heti kun päästään sisälle, niin kumpiki lähtee omille teilleensä, eikä me nähä sen koommin. (Mara)

Toisinaan miehet juhlivat myös keskenään ja silloin ryhmä on kasassa konkreettisesti ja miehet saattavat sulkea ympärillä olevat ihmiset ulkopuolelleen. Tällöin ulkopuolisten on vaikea päästä kontaktiin ryhmän jäsenten kanssa.

Voi niinki käyvä, että me sulkeudutaan muilta ja sitä ei varmasti edes ite huomaa, jos joku yrittää porukkaan. Niin se voi jäähä vähemmälle huomiolle ja sen tuntee, että toinen huomaa, ettei oo niin haluttu. (Kyösti)

Miesten ryhmää voi luonnehtia löyhäksi yhteisöksi, jossa on kuitenkin tiivis ryhmähenki. Miehet saavat ryhmältä hyvän tunnelman hauskanpitämiseen ja he voivat lähteä hyvässä vireessä omille teilleen. Toisaalta ryhmä on tuki. Mies tietää ettei hän ole yksin ja hän voi käydä aina välillä "tankkaamassa" yhteisestä hyvästä fiiliksestä oman vireen ylläpitämiseksi. Tämä tapahtuu käytännössä siten, että käydään aina välillä vaihtamassa kuulumisia. Kerrotaan omista sattumuksista ja kuunnellaan muiden tapahtumia. Voidaan ottaa myöskin yhteisiä maljoja tai käydä tanssimassa.

Ryhmästä irtaantuminen ja siihen palaaminen on Siltalan mukaan kuten elämä jatkuvaa rakentumista suhteessa toisiin - välillä sulaudutaan mielikuvatasolla yhteen voiman ja turvallisuuden saamiseksi, välillä taas seikkaillaan erillisinä olentoina. Joustava kyky olla erillisenä olentona suhteessa muihin on kehityksen tulos. Kylliksi kannatellun ihmisen ei tarvitse huolehtia minätuntonsa jatkuvuudesta vaan hän voi omistaa huomiota

muillekin. Itseys on eroamista yhdistymistä varten ja yhdistymistä eroamista varten (Siltala 1994, 318-319).

Ryhmähengen pitäminen korkealla on tärkeää ja osittain siihen perustuukin se, että yksilö voidaan "uhrata" yhteisen edun nimissä. Jos joku ei pysy menossa mukana, ei ole tarkoituksenmukaista pilata koko ryhmän iltaa, vaan jokaisen on selviydyttävä illasta omatoimisesti. Ainoastaan jos yrittää sinnikäästi pitää hauskaa, saa muilta energiaa, kun yrittää mennä muiden imussa ja imeä "bailausmeininkiä" itseensä. Muuten todennäköinen kohtalo on syrjäytyä kokonaan. Suomalainen mies on seurassakin oman taitonsa varassa (Siltala 1994, 138).

Minkäs siinä tekee. Ei siinä voi muuta, oma vika. Ehkä se on julmaa, mutta monesti siinä näin käy. Tietenki se on ikävää varsinkin, jos on porukalla lähetty ja joku porukasta masentuu tai muuten vain, niin se vetää koko jengin fiilistä alas. Ei siinä tarvii jäähä lohduttelee, että suosittelee että mee nukkumaan ja ota toisena iltana. (Tapio)

Usein miehiltä voi puuttua myös herkkyyttä huomata, jos kaverilla menee huonosti (Coleman 1990, 195-197).

En välttämättä etes huomaa, että ku mä liikun siellä aika paljon. (Veikko)

Miehiä ryhmänä kuvataan usein toiminnassa, miehet tekevät jotain. Miehillä on ominaista se, että kun muita miehiä on paikalla, kokoonnutaan tekemään tai pelaamaan. Miehillä on luontevaa osoittaa tunneilmaukset pelien välityksellä ja tunneilmaukset ovat samankaltaisia kuin pelikentillä. Se on turvallinen tapa osoittaa tunteita toiselle miehelle. Yhtä viatonta on läiskä selkään sellaista kaveria, joka on napannut parhaan naisen. Miesten keskeinen kosketus vaatii ulkopuolisen toiminnan kohteen (Siltala 1994, 362).

Miesten ryhmälle on ominaista kilpailuhenki, lähdetään otteluun, taisteluun, missä voidaan jakaa yhteiset kokemukset (Easthope 1986, 61-73). Ryhmän sisältä nousee selviytyjä, voittaja. Miehen

on osoitettava olevansa kaikkien pelikenttien sankari. Tärkeää on lähteminen, tekeminen ja voittaminen (Spangler 1992, 96).

Voi tuntua kaukaiselta verrata miesten diskossa olemista taistelutantereeseen tai pelikenttiin. Miehet vertaavat diskoon menoa ampumaradalle tai taistelukentälle menoon. Diskossa taistellaan omasta paikasta ja siellä olemisen on eräänlainen kamppailulaji, jossa täytyy selättää sekä miehet että naiset. Tietysti eri tavalla, mutta nimenomaan on osattava pelata peli oikein. On hallittava taktiikat, harhautukset ja taitava pelaaja selviytyy voittajana. Kielikuvat joita miehet käyttävät diskossa ollessaan on lainattu armeijasta ja pelikentiltä.

Mun mielestä se on semmosta tietynlaista taistoa. (Marko)

Yleensä miettii kuinka nopeesti se oma siirto pitää tavallaan tehdä, koska yleensä on käynyt niin, että jos on jäänyt pohtimaan, aikailemaan ja miettimään meenkö juttelemaan tuolle naiselle, niin siinä on kohta joku jätkä ja siinä mielessä ne on aina jokainen potentiaalisia uhkia. Mutta pitää olla nopee joo ja pitäis pystyä kattomaan keneen keskittyy. (Tapio)

7.3. Yksinäiset sudet

Yksin ei mennä mielellään diskoon, sillä yksin olemisen voidaan tulkita siten, ettei ole ystäviä. Se olisi merkki sosiaalisesta osaamattomuudesta. Muutenkin voi näyttää ulkopuoliselta ja tutustumista vaikeuttaa, jos itse tuntee olevansa ulkopuolinen (McRobbie 1984, 143).

Siinä on semmosta tietynlaista kälisyyttä jos sinne yksin menee. Niin on semmonen vähän niinku huonompi fiilis, et ei se oo kivaa, jos ei oo kavereita mukana. (Henkka)

Yleisin syy lähteä yksin on, että kavereita ei ole lähtenyt matkaan. Joskus miehet lähtevät yksin omasta halustaankin, sillä

yksin voi olla joissakin tilanteissa helpompi tutustua uusiin ihmisiin.

Oon mennyt ihan yksin, niin ainaki tapaa sitten kavereita, että semmosia kavereita joitten kanssa ei suunnittele, eikä mee yhdessä koskaan. On siinä yksin menossa siinäki jännitystä, että siellä tutustuu sitten ehkä vähän paremminki, että sitä oon joskus harrastanu enemmänkin. (Tapio)

Diskossa etsitäänkin ensimmäiseksi tuttuja ihmisiä, joiden kanssa voi jutella. Ryhmästä käsin on myös huomaamattomampaa tarkkailla tapahtumia.

Jos yksin menee, niin se tilanne on siinä mielessä erilainen, että kaveriporukassa on mukavampi olla josain kapakassa. Siinä on tavallaan muuki elementti, kun pelkästään se, että istuu baaritiskillä ja kyttäilee. (Mara)

Miehet kokevat että diskossa etsitään kumppania vastakkaisesta sukupuolesta. Ilmapiiri on eroottinen ja siksi miehet eivät halua tutustua muihin miehiin. Suomalaisen pojan sosialisatio mieheksi on jatkuvaa noitaoikeudenkäyntiä, jossa sosiaalinen kompetenssi uhataan riistää homoleimalla. Kulttuurinen pärjääminen on todistettava yhden luonnollisen ominaisuuden avulla, epämääräisellä arjalaisuudella, jota ei voi lopullisesti näyttää toteen (Siltala 1994, 326).

Jos yksin oon, niin yleensä en miehiin kapakassa tutustu. Naisiin pyrkii luomaan kontaktia. Minähän oon silleen torjuva mielellään, koska se on mulle semmonen kokemuksen opettama juttu ja jos kavereitten seurassa oon, niin semmosta tilannetta ei tuukaan, ainaki harvemmin. (Mara)

Miehen lähestyminen nähdään siten, että mies yrittää jotakin. Normit ovat selvät ja epänormaaliutta ei hyväksytä. Joidenkuiden on ominaisuuksistaan riippumatta pakko leimautua epäkelvoiksi epämiehiksi, jotta muut voisivat helpottuneina kokea kelvollisi-

suutensa heihin verrattuna, ainakin hetkellisesti (Siltala 1994, 326).

Kyllä mulle joskus on joku tullu juttelemaan mulle silleen, että se on selvästi homo. (Kyösti)

Jos tuttuja ei löydy, ollaan mieluummin yksin ja etsitään sopiva paikka useimmiten baaritiskiltä tai vaelletaan käytävillä.

Suuntaan baaritiskille semmoseen näkyvään paikkaan, mistä on hyvä näkyväisyys katella ja ottaa tilaa haltuun silleen. Juoman otan ja katon miten lähtee liikkeelle. Saatan lähtee sitten myöhemmin kiertämään. (Marko)

Toinen vaihtoehto on yrittää aktiivisesti iskeä naista, ja jos se ei onnistu vaihdetaan paikkaa.

Jos yksin oon liikkeellä, niin pyrin tutustumaan naisiin. Että jos ei rupee oikeen onnistumaan, niin mä häivyn koko paikasta. Mutta jos syntyy jotain vipinää jonku naisen tai useamman naisen kanssa, niin että siihen pyrin. (Mara)

Keskustelua kieltävää normia ei varsinaisesti ole olemassa ja monet miehet juttelevatkin keskenään. Miesten aktiivisuus suuntautuu kuitenkin enemmän naisiin ja siksi miehet eivät ole kiinnostuneita toisten miesten puheista. Mutta joka tapauksessa Yksinäisten miesten keskinäistä yhteistoimintaa estää negatiivinen suhtautuminen toisiinsa. Siltalan kirjoittaa, että jos oman tarvitsevuutensa ja tuntevuutensa kokee heikkoudeksi ja siirtää heikkouden toisiin mitätöitäväksi, itsestä häviää myös se osa, jonka kautta voisi kokea itsensä arvokkaaksi ja elämänsä merkitykselliseksi. Projektiivinen idenfikaatio on kaksiteräinen miekka, koska toisten mitätöiminen autioittaa ympäristön ihailtavista ja sisäistämisen arvoisista objekteista ja jättää siten oman minuuden ravinnotta. Ihmiset ympärillä näyttävät paitsi arvottomilta myös vihamielisiltä, kun mikään myönteinen tunne ei tasapainota heihin sijoitettua omaa tuhoavuutta (Siltala 1994, 317). Mies ei tarvitse muita. Hän on kuin yksinäinen ratsastaja.

7.4. Muut miehet - välttämätön paha

Muihin miehiin suhtautuminen on osin varauksellista. Miesten välistä kommunikointia voi luonnehtia niukaksi.

Tutustun uusiin ihmisiin, mutta enimmäkseen naisiin, että miestuttavuuksia ei oo varmaan tullu yhtään. Jos nyt joittenki miesten kanssa juttelen, että pari sanaa saatan heittää jonku tuntemattoman kanssa, jos on esimerkiksi kalja lentäny päälle tai kärjistettynä sanottuna ei mitään sen kummempaa. (Veikko)

Miehiin tutustuu kaverien välityksellä, sillä miehet eivät hakeudu keskustelu tilanteisiin tuntemattomien miesten kanssa. Sattumalta tulee tilanteita, joissa ollaan tekemisissä aivan vieraidenkin miesten kanssa. Miehet keskustelevat lähinnä Baaritiskin läheisyydessä.

Siinä kun on niitä ihmisiä ympärillä ja kun ite on vielä silleen ulospäinsuuntautunu, niin kyllä silloin tulee solmittua uusia tuttavuuksia. (Henkka)

Jos tiskillä istun ja oon yksin, niin saatan alottaa ihan juttelunki, että saatan heittää jotaki. Voi jutella miehilleki. (Tapio)

Jos joku mies aloittaa keskustelun, miehet katsovat tilanteen mukaan, kannattako siihen tuhlata aikaa.

Riippuu sen jutun tasosta, että jos se puhuu suhtkoht järkeviä, niin mikäs siinä, voihan sitä jutella, mutta jos sillä ei paljon välähtele ja humalatila on niin korkea, että ei ota selvää sen puheista, niin parempi että puhelee muualla. (Veikko)

Kaveruuden voi jopa ostaakin hetkellisesti, mutta vierasta miestä ei päästetä julkisivun taakse. Hänet pidetään ulkopuolella, vaikka hän saa olla mukana. Kaveruus päättyy illan loppuessa.

Yks kaveri tuli siihen meijän porukkaan ja tarjos kaikille viinatki, että se sulautu jengiin ihan täysillä.
(Tapio)

WC:ssä miehet eivät jää myöskään keskustelemaan keskenään, vaan puhe on muodollista ja liittyy tilanteeseen tai mies kommentoi salin tapahtumia. WC onkin pettymysten ja aggressioiden purkamispaikka. Useimmat diskojen WC:t on potkittu hajalle. Naiset kuitenkin valtaavat usein miesten WC:t, mikä voi vähentää aggressioita.

Miesten mielipide muista miehistä on, että muut miehet on vain pakko sietää, sillä jos diskossa ei olisi miehiä, ei siellä olisi naisiakaan ja mitäpä siellä sitten tekisi. Miehen lähestyessä ollaankin varautuneita aggressiiviseen käyttäytymiseen.

Mä oon huomannu, että semmoset miehet, jotka toisen miehen kanssa pyrkii juttusille, niin joko haastaa riitaa tai on sitten kiinnostunu jollain muulla tavalla. Että ei sillä tavalla kiinnosta ja sitten kavereitten kanssa juttelee, että ei muitten miesten kanssa. (Mara)

7.5. Miesten aggressiot

Vieraat miehet nähdään mahdollisina kilpailijoina ja se jo aiheuttaa kitkaa miesten välillä. Kavereiksi ryhtyneet nuoret miehet muodostavat veljellisiä porukoita, mutta entuudestaan toisilleen tuntemattomat nuorukaiset voivat tietyissä tilanteissa räjähtää väkivaltaisiksi (Sarmaja 1996, 27).

Kavereita en koe kilpailijoina, että muut miehet on kilpailijoita. En kuitenkaan pyri olemaan vihamielinen tai silleen, mutta me kalastellaan samoilla vesillä. Et jos niitä muita miehiä on hirmu paljon, niin se on epäedullinen tai jos niitä on vähän, niin se on hyvä. (Mara)

Jos ilta ei mene suunnitelmien mukaan, voi mieliala olla matalalla. Dalyn ja Wilsonin mukaan näppejään nuolemaan jääneet

naisettomat miehet ovat eri maiden tilastojen mukaan myös väkivaltaisimpia (Sarmaja 1996, 53).

Jos joskus on liikkeellä sillä mielellä, että siellä on sun unelmien nainen ja muut piirittää sitä, niin kyllähän se on aina paha kilpailija ja sehän pitäis mahdollisimman nopeesti likvidoida pois. (Saku)

Tunnelma on kireä, jos mies tuntee jäävänsä toiseksi eroottisilla markkinoilla. Mielipahaa aiheuttaa sekin, jos muilla miehillä näyttää onnistuvan paremmin. Paineita puretaan aluksi sanalliseksi piikittelyllä eli pyritään ovelilla sanankäänteillä saamaan toinen näyttämään hölmöltä. Käytetään hienovaraista epäsuoraa aggressiota. Mitä enemmän on sosiaalista älykkyyttä, sitä paremmin pystyy halutessaan turvautumaan kiertoteihin. Sosiaalisesti lahjakkaat ihmiset osaavat sekä sopeuttaa oman toimintansa erilaisiin tilanteisiin, että ennakoida muiden reaktioita. Tämä tekee heistä taitavia vehkeilijöitä. Miehet pyrkivät usein naamioimaan aggressiivisuutensa rationaaliseksi toiminnaksi eli saatetaan sanoa epäolennaisista asioista tyyliä (Kaukiainen 1996, 31).

Kerran oon ollu ton erään kaverin kanssa ravintolaillassa ja meillä molemmilla meni todella huonosti ja vaikka naiset tulee juttelee, niin me suunnilleen, että mitäs siihen tuut keljuilemaan eli siis käyttäydyttiin inhotavasti muita kohtaan yhdessä. (Tapio)

Sanalliseen loukkaukseen ei välttämättä pysty vastaamaan, jos ei ole puhujan lahjoja. Joku ei kestä ollenkaan piikittelyä, jos käsitellään arkoja asioita. Joka tapauksessa jatkuva aggressiivisuus kertoo psyykkisten keinojen vähyydestä. Tällainen mies uskoo toisten suhtautuvan häneen vihamielisesti ja tulkitsee vitsailun hyökkääväksi käyttäytymiseksi etenkin, jos miehellä on puutteelliset ongelmanratkaisutaidot (Kaukiainen 1996, 31). Seuraavaksi siirrytäänkin suoraan loukkaamiseen, jolloin luokattu joutuu valintatilanteeseen, mikä on seuraava siirto.

Kerran baaritiskillä olin, niin siinä oli sitten mies vieressä, joka oli lähössä pois, niin se sano että vitun

somali. Mä että tä mitä sä sanoit. Niin se siihen, että vittu tuo Somalihan puhuu suomee. (Veikko)

Miehen kunniaa on loukattu ja mies on silloin rohkea tekemään mitä vain (Sarmaja 1996, 49-50). Häpeän pelko ja pelkuriksi leimaantuminen aiheuttavat, että tilanne ajautuu avoimeen väkivaltaan. (Sarmaja 1996, 47).

Tilanteet joissa miehet ovat joutuneet itse tappeluun ovat alkaneet tönimisestä, sillä toisen reviirille tuleminen on jo loukkaus. Jos tönitään tahallaan, joutuu miehinen kunnia koetukselle ja siinä katsotaan ketä voi tönitä (Sarmaja 1996, 29,50).

Tanssilattialla saattaa olla kilpailua reviiristä ja joku siinä taistelee vähän enemmän tilaa itselleen ja partnerilleen, niin silloin saattaa rupee vähän keittelee. (Teemu)

Tappeluun on joutunut väärinkäsityksen takia, sillä silmäpeli, uskottomuus ja turpaanvetävä mustasukkaisuus muodostavat kokonaisuuden, jossa tunteet toimivat kuin kellonrattaat, toisaalta kuin ovelat siirrot shakkipelissä (Sarmaja 1996, 22).

Ne on ollu silleen vaan, että joku on tintannu vaan ja sitten tota onkin huomattu, että joku virhe tai väärinkäsitys. (Tapio)

Miesten agressiivisuuteen vaikuttaa naisten läsnäolo. Miehen täytyy osoittaa naisille olevansa pärjääjä ja miesten pärjäämisen halu perustuukin menestymiseen naismaailmassa. Agressiivisuudella miehet kuvittelevat saavansa naisten suosion ja miehet uskovatkin, että haluttavassa miehessä pitää olla hiven turpaanvetäjää. Toisaalta mies kantaa mukanaan liikkuvaa reviiriä, jonka sisällä olevia naisia joutuu puolustamaan toisten miesten mahdollisilta loukkauksilta. Sankari on se, joka tekee urotekoja eikä jää toisten jalkoihin. Pelkkä ilme, ele tai väärä sana oikeuttaa puolustautumaan. Miestä ei tönitä noin vain ohimennen, eikä sille soiteta suuta edes kokeeksi. Miehen on puolustettava kunniaansa (Sarmaja 1996, 29-50). Muiden miesten alentaminen käykin mieheltä sujuvasti, sillä nöyryyttämisen taidon hän on

oppinut elämänsä varrella tyyliin, että mielivallan alta pääset nousemalla itse sitä harjoittamaan (Siltala 1994, 97-108).

Corneau arvioi, että mitä särkyvämmäksi mies itsensä sisäisesti tuntee, sitä enemmän hän pyrkii rakentamaan itselleen ulkoista panssaria. Stoller ja Badinter päättelevät, että äitiyhteyden jatkuva houkutus pakottaa torjumaan riippuvuutta. Mannisen mukaan miehen on kehitettävä automaattinen torjuntamekanismi symbioosia vastaan. Äitiyhteydessä lepääminen uhkaa hukuttaa pojan erillisenä olentona. Tosimiehisuus on puolustautumista naismaisuuksia vastaan. Theweleitin mukaan nöyryytysrituaalit korvaavat miehillä ruumiintunnon. Ruumis totutetaan nauttimaan kivusta vastauksena läheisyyden ja ystävyyskaipuuseen. Näin saavutettu miehisuus toimii koneiston ehdollistettuna osana ja se on säilytettävissä yksinäisellä kamppailulla kipurajan tuntumassa. Mies elää sotatilassa, sillä hänellä on aina raja puolustettavanaan (Siltala 1994, 263-264).

7.5. Diskon jälkeen - kaveruus punnitaan

Illan päättyessä viimeiset kiertelevät vielä katselemassa, jos vielä löytäisivät kumppanin. Jos on kavereita paikalla, kokoonnutaan ja mietitään illan tapahtumia.

Se on aika paljon fiiliksestä kiinni, että jos on superfiielis ja se yhtäkkiä lässähtää, niin voi ajatella, että perkele, miten tämä meni näin. On käyny niinki, on niinkö humalassa vielä tota ollu siinä semmonen kälynen fiielis et tota ilta meni läskiksi. (Henkka)

Kaverit ovat voineet lähteä ulos aikaisemmin joko kotiin tai joku on onnistunut löytämään kumppanin. Viimeisen kohtalona on lähteä yksin diskosta.

Joo että kaikki tutut hävinny ja itekseen möllötät nurkassa, niin kyllä se on aika lähellä. Sitten vain hyppään pyörän satulaan ja ajan kotia. (Tuomo)

Jos juhla on jäänyt kesken tai halutaan keskustella illan tapahtumista, lähdetään vielä jatkoille.

Jatkot on semmosta ilosta juopottelua aamuun asti. Useimmiten silleen, että kenen kanssa oon mennytki sinne ravintolaan, niinku tietty kaveriporukka, joitten kanssa lähtee keskenään. Juot ja juttelet kavereittes kanssa yhteisistä asioista. (Kyösti)

Ovien sulkeuduttua kaduilla vaeltaa yksittäisiä miehiä eksyneenä omasta ryhmästään. Jotkut miehet vaeltavat useiden diskosten kautta, jotkut ovat lähteneet naisten perään ja jotkut ovat nakkioskilla. Olennaista miesten käyttäytymisessä on, että aamuyöstä miesten tyyli on harhailta hetkellisten mielijohteiden perässä. Ketään ei kannata etsiä, mutta jos kavereita vielä löytyy kerätään porukkaa jakamaan taksikyyti.

Siinä oon ootellu kavereita, niin on menty sitten samalla taksilla. Eihän ne kaikki enää siellä samassa paikassa oo ollu ja nakkioskiltaki otettu viimesiä matkaan. (Leksa)

Varsinainen keskustelu illan tapahtumista käydään seuraavana päivänä, kun on vähän levätty ja kaverit tavoitettu.

Kavereitten kanssa pohiskellaan sitten onnistumisia ja epäonnistumisia. Niin muitten kanssa ja kyllähän sitä iteki mieltii, että näin kävi, mutta en hirveesti niihin jää, että tulevaisuutta kohti pitää aina suunnistaa. No monesti tavataan ja pietään kritiikkipalavereita, mutta saattaa soitella kaverieitten kesken. Jos tietää että joku on menny jonneki, niin voi soitella ja kysellä, että mites kävi. Lähinnä sen tyyppistä, että vaihetaan kokemuksia. Kukin kertoo miten kävi. Ja jos ei oo mahdollisuutta tavata heti, niin kerrotaan sitten jutut seuraavalla kerralla. (Mara)

Edellisestä illasta puhutaan humoristiseen sävyyn oli käynyt miten tahansa. Tapahtumista tehdään hauskoja. Kyse on leikistä ja leikkiin täytyy suhtautua huumorimielellä. Leikinlaskulla

voidaan myös suojautua pettymyksiltä. Uskotellaan että ei ole kyse vakavasta toiminnasta. Leikistä ei ole myöskään syytä suuttua.

Etupäässä tapahtumien kuvailua, kokemusten vaihtoo ja nimenomaan yritetään korostaa niitten humoristisia puolia, että vähän virkistyy, kun on väsyny ja muuta.
(Tapio)

Omista henkilökohtaisista asioista ei puhuta kaikille. Jos on itselle tärkeitä ihmissuhde asioita, niistä puhutaan vain parhaalle ystävälle. Porukalle voidaan kehua rehvakkasti, vaikka ilta olisi mennyt todella huonosti.

Niin jälkipuinnit käydään siinä läpi. Vähän niinku kylvö ku on kerätty, niin sitten jyvät akanoista erotellaan. Saatetaan siinä mennä syvempiinki, että jos siinä on ollu joku semmonen naissuhde, niin sitten sen jatkuvuutta voijaan siinä mietiskellä porukallaki, mutta ei siinä kovin kaikkien kanssa. (Veikko)

Tapion kuvaus epäonnistuneesta illasta on hyvä kooste, miten ilta voi mennä pilalle.

Pahin mahdollinen on tietysti, että on tullu kavereitten kanssa riitaa tai on joutunu tappeluun ja sitten ei oo päässy naisten kanssa etes suutasa avaamaan. Tanssimaan mennessä on tullu vaan pakkeja. On vaan ajatellu, että kotiin on lähettävä ja vielä aamulla hirvee kankkunen. Takki revenny ja huuli auki. Se on ehottomasti hirvein mahdollinen ilta. On huono jos hävittää tavaraa ja se on ikävää, jos tulee loukattua kavereita tai sitten jotenki mokaa. (Tapio)

Miesten keskeinen ystävyys diskoillan aikana voidaan kiteyttää seuraavasti. Alkuillasta kaverit ovat erittäin tärkeitä, jotta koetaan hyväksytyksi tulemisen tunne ja saadaan itseluottamusta ravittua jo ennen iltaa. Kaverit antavat positiivista palautetta ja se saa tuntemaan, että olet hyvä kaveri. Mies peilaa toisen miehen kautta positiivisia tunne-elämyksiä (Siltala 1994, 321).

Miehet saavat yhteenkuuluvaisuuden tunteen tekemisen kautta ja parhaat kaverit ovatkin niitä, jotka pitävät samanlaisesta tekemisestä ja ajattelevat asioista samalla tavalla (Sherrod 1987, 217).

Illan aikana riittää, että on tietoisuus kavereiden läsnäolosta, ei tarvita jatkuvaa konkreettista yhdessä oloa. Tärkeintä on, että kaverit ovat mukana. Illan aikana niinsanottu "diskokaveisuus" ylittää muut mahdolliset suhteet. Kyseessä on hauskanpitämisen maksimointi eli ollaan niiden miesten kanssa, joiden toimintatavat vastaavat omaa käsitystä hauskanpitämisestä. Miehet noudattavat samaa logiikkaa kuin alkuillastakin. Ollaan niiden miesten kanssa, jotka pitävät samanlaisesta tekemisestä ja ryhmät vaihtuvat illan aikana. (Sherrod 1987, 217).

Seuraavana päivänä parhaat kaverit ovat taas erittäin tärkeitä. Ryhmälle voidaan kertoa oma sankarikertomus. Tilanne on rituaalimainen. Kerrotaan kertomus ja jos kertomus on otettu kiinnostuneena vastaan, se merkitsee hyväksymistä ja tämä vahvistaa miespiirin tuntemusta oikeasta mieheydestä. Kertomus kerrotaan taas kun ollaan lähdössä ulos ja se lujittaa uudelleen miesten käsitystä mieheydestä. Kertomus on pakko kertoa ja kertoa yhä uudelleen vastaavassa yhteydessä. Kysymys on rituaalisesta puheesta. Toiseen kertaan esittäminen ja maskuliinisuuden yhteisyyttä lujittavan koodaamisen mielessä seurallinen ja rituaalimainen juttelu on tärkeää (Hänninen 1994, 133). Tärkeintä on mieheyden ja miesten välisen yhteisyyden osoittaminen. Samalla muille miehille näytetään, että on mies. Falkin mukaan tämä välittää vallitsevan mieskulttuurin arvoja, normeja ja asenteita toistaen sukupuolten välisten suhteiden ja järjestyksen logiikkaa (Hänninen 1994, 129).

8. PARKETTIEN PARTAVEITSET VAI SUOMALAISET TRAVOLTAT

8.1. Tanssimaan, tanssimaan

Miehiä ei yleensä näe tanssilattialla alkuillasta. Miehet eivät halua esiintyä tyhjällä lattialla, koska heidän tanssitaito on usein heikonlainen. Odotellaan, että humalatila syvenee ja lavalla on enemmän ihmisiä. Tyypillisesti miehet seisovat tanssilattian reunustoilla ja katsovat kun naiset tanssivat.

Ei nyt ihan alussa. Ei nyt ihan ensimmäiseksi. Kyllä täytyy päästä tunnelmiin ensiksi, monesti on niin. Painottuu se enemmän loppuilltaa kohti, mutta ei se tietenkään aina mee samalla tavalla, mutta kyllä yleensä loppuilllasta. (Kyösti)

Voimakkaassa humalatilassa mieskin saattaa mennä tanssimaan, vaikka tanssilattialla olisi vain muutama ihminen. Humalan vaikutuksesta ei näe muiden katseita ja muutenkin estot vähenevät.

Kyllä se alkoholi vaikuttaa. Ei se tanssijalka vipata, jos ei oo kännissä, et kyllä se on mukana siinä, mutta seki riippuu fiiliksestä. Aina ei humalapäissään haluta tanssia, mutta toisinaan taas tulee tanssittua tosi paljon. (Henkka)

Mies tarvitsee kuitenkin ärsykkeen mennäkseen puolityhjälle tanssilattialle. Esimerkiksi jos tanssimassa on mielenkiintoinen nainen, mies voi innostua hetken mielijohteesta tanssimaan.

Joku nainen pitää sytkäyttää siinä. Vaikka siinä on vaan kaks naista, niin voin mennä. Mitä se haittaa, vaikka ei oookaa muita. Enhän minä sille yleisölle tanssi, itsellenihän minä vaan. Jos siitä ei lähteny kukaan, niin mä kyllä monesti sukasen siitä niin, että olut jää läikymään. Se tulee niin akkinäisestä mielijohteesta.

(Veikko)

Tanssialoitteen voi tehdä jokainen paikalla oleva henkilö, mutta tanssimaan voi mennä yksinkin. Diskossa tanssimaan lähteminen on helppoa, sillä jokainen voi mennä lavalle milloin haluaa ja välttämättä ei tarvita tanssipartneria. Silti miehet tavallisesti menevät tanssilattialle muiden mukana. Aloitteen tekijänä on useimmiten joku tanssi-intoinen mies tai nainen ja muut seuraavat perässä.

Tanssiin menoon liittyy se fiilis. Jos on hyvä fiilis, niin silloin mennään eikä meinata. Sekin riippuu kenen aloitteesta mennään. Kyllä se riippuu just siitä, että minkälainen olo on. Jos tuntee, että on hyvä fiilis, niin ei sillä oo väliä hakeeko ite vai lähteekö jonkun kanssa tanssimaan. (Henkka)

Joskus diskossa näkee miehen tanssimassa lähes koko illan. Tällaisia "tanssihirmuja" ei tapaa kovin usein. Tällaiselle miehelle tanssi on luonnollinen tapa kommunikoida muiden kanssa. Hän viihtyy tanssilattialla ja pitää tanssimisesta.

Joskus koko illan, mutta enimmäkseen painottuu sinne loppuiltaan. Mutta jos taas kolme neljä tuntia siellä hurauttelee, niin se on melkeen alusta loppuun sitten. Saattaa olla sitten, että en kovin paljookaa tanssi. Harvemmin on semmosia kertoja, että en tanssis. (Veikko)

Toisaalta on joukko miehiä, jotka eivät tanssi käytännöllisesti katsoen koskaan. Pääosa miehistä kuitenkin sijoittuu jonnekin näiden kahden ääripään välille, sillä disko on jokatapauksessa tanssipaiikka.

En ikinä tanssi tai sanotaan, että kerran vuodessa. Sitten täytyy tulla joku hyvä biisi tai sitten tulee joku hidas ja sinun ihanne nainen tulee hakemaan sinua kaheksan kertaa ja yheksännellä kerralla sinun on pakko suostua. (Saku)

Tanssilla on miehille kaksi merkitystä. Joko mies pitää itse tanssimisesta tai tanssi on väline, kun mies haluaa tutustua naiseen. Harvoin näkee miestä tanssimassa nauttien tanssin

liikkeestä, mutta miehetkin ovat löytämässä tanssilattian liikunnan ja ruumiinilmaisun välineenä.

Jossain ravintolassa siellä semmosta musiikkia mistä mä pidän, se luo sen ja mä lähen tanssimaan ja mä innostun siinä ja se voi olla tosi hauskaa, meno päällä. Ja mä kun innostun tanssimaan, niin mulla unohtuu miltä se näyttää, niinku mä vaan tanssin. Ei siinä aattele senkummempia. Siinä ku oot tarpeeks kauan jorannu, niin sullahan on naama punasena, hiukset ja paita märkänä. Sinä haiset pahalle, niin eihän se niinku silloin ei mitään naisia isketä. Kyllä se on vaan se tanssiminen hauskaa, että kyllä sen huomaa sekä miehistä että naisista. (Kyösti)

No tanssin sen takia, että sillätavalla pystyn luomaan kontaktia naiseen. Haen naisia tanssimaan tutustuakseni niihin tai jos nainen hakee tanssimaan, niin lähen jos haluan tutustua häneen. (Mara)

8.2. Miesten tanssityylit ja -asennot

Tanssi on ilmaisua katsojille. Tanssijalla on tietty näyttämö, tietyt katsojat ja tietyt tanssitoverit. Ne asettavat rajat tanssijan ilmaisulliselle toteuttamiselle. Tämän lisäksi tanssijalla on tietty suhde itseensä ja liikekieleen (Klemola 1991, 78-79). Jos tanssija katsoo yleisöä, se voi viedä huomion itse tanssista ja estää liikkeen spontaanin synnyn ja aiheuttaa jännitystä. Tanssija myöskin katsoo muita tanssijoita. Se auttaa tanssijoiden keskinäisten liikkeiden suhteiden arvioinnissa. Itsen näkeminen toisten silmin ei liity vain fyysiseen katseen, vaan ymmärtämiseen yleensä. Kun näen itseni toisen silmin, pyrin ymmärtämään, miten hän minut näkee (Klemola 1991, 85).

Diskossa tanssit ovat pääasiassa askelettomia avoimen otteen tansseja. Näitä tanssitaan soolo-, pari- ja ryhmätansseina. Useimmissa diskoissa soitetaan myös hitaita, jotka tanssitaan suljetun otteen paritanssina, mutta myöskin askelettomana (Haa-vio-Mannila & Snicker 1980, 33).

Diskotanssissa on erilaisia tyylejä, joilla ilmaistaan itseä. Miesten tanssia katsoessa on vaikea löytää tanssityylejä. Miehet itsekin sanovat, ettei heillä ole mitään varsinaista tyyliä, vaan oma tyyli on tullut kokemuksen kautta. Tanssia ei harjoitella erikseen.

En oo ottanu vaikutteita, että kyllä mulla on oma tyyli täysin. Mulla on semmonen hyvin sekalainen. Siinä on vaikka minkälaista tyyliä. Kyllä siinä semmosta omaa vauhikasta semmosta spontaania tilanteeseen liittyvää ja joskus niihin sanoihin, mitä siellä sanotaan. Että se saattaa olla mitä tahansa, mutta ei ihan, että jossain rajoissa. Jos on joku mukava tyttö, niin saattaa tulla semmosia puikahuksia siellä, mutta ei seuralaisen kanssa. Se saattaa kattoo, nyt se on tärähtäny. (Veikko)

Miehillä on pääsääntöisesti kaksi erilaista tapaa tanssia, jotka mukautuvat musiikin mukaan. Raskaampaa rokkia tanssiessa miehet ottavat mallia rock-konserteista, joista miehillä on kokemusta enemmän kuin tanssisaleista. Miehet tietävät mitä tehdä, joten heidän on helppo eläytyä musiikin vietäväksi. Tanssiessa näytetään erilaisia käsimerkkejä, hypitään ja matkitaan soittamista.

Frithin ja McRobbien mukaan hevirock on miesten seksuaalista uhoamista ja siksi miehet kokevat sen musiikin omakseen (Lähteenmaa 1989, 30). Knuuttila näkee hevirockin yhtenä miehen keinona löytää oma seksuaalisuus. Sankarit, aseet ja väkivallan kuvaukset toimivat symbolisina välineinä. Eläytymiskohteena on kitarasankari, joka on kuin ritari, jonka kitara vastaa miekkaa. Fantasiassa mies joutuu vaaraan, mutta ulkopuolisen auttajan antamien yliluonnollisten kykyjen avulla hän voittaa pedon ja saa palkinnon. Hägglundin mukaan lapsuuden äiti-lohikäärme on pelottavan voimakas ja se sitoo pojan tunteet itseensä. Oman seksuaalisuuden vapauttaminen onnistuu fallisella vastamagialla ja kun poika on päässyt irti äitisuhteestaan hän voi saada palkinnon, solmia tyydyttävän sukupuolisuhteen ja rakastua toiseen naiseen (Knuuttila 1989, 164). Tanssi näytteleekin osaa sukupuolisuuteen samastumisen prosessissa (Thomas 1993, 70).

Tanssiessa ei tule ajatelleeksi, että raskas rockmusiikki toimisi edellä mainitulla tavalla. Tanssiessa kokee vain senhetkistä musiikin ja liikkeen yhdistämisen hurmaa. Raskaan rokin soidessa kuitenkin huomaa, että tanssilattialla on miehinen uho. Eron havaitsee parhaiten, jos edellä on tullut jotain diskomusiikkia ja senjälkeen soitetaan rokkia. Tanssilattialle ilmestyy yhtäkkiä paljon miehiä ja itse ollessa lattialla voi nähdä kuinka miehet pitävät kontaktia toisiinsa eritavalla kuin muun musiikin soidessa. Miehet välittävät toisilleen käsimerkkejä ja jopa koskettelevat toisiaan, mutta miehisin tavoin: tönitään toisia ja läiskitään olalle.

Miehille ominainen voiman korostaminen toteutuu parhaiten metallimusiikissa. Useilla miehillä on tapana tanssia aggressiivisesti ja metallimusiikissa on juuri aggressiivista energiaa, sähköä ilmassa. Punk- ja heavyrockkiin liittyykin paljon voimaa ja tanssiessa voi päästää voimat irti eli irrotella sanan täydessä merkityksessä: saa riehua miehisellä tavalla. Pehmeämpää diskomusiikkia tanssiessa ei voi kokea samankaltaista voimantuntoa.

Myös aggressiivinen tekno on saanut miehet liikkeelle. Jotkut miehet yrittävät liikehtiä raskaan rokin antaman mallin mukaisesti käsimerkkejä näyttämällä ja varjosoittamisella. Teknomusiikkia ei voi kuitenkaan hyppiä samalla tavalla kuin raskasta rokkia, joten se ei voi korvata täysin perinteistä miehistä rockmusiikkia.

Teknon merkitystä on vaikea luonnehtia tässä yhteydessä, sillä tekno on oma alakulttuurinsa ja siinä mukana olevilla miehillä on erilainen suhtautuminen tanssilattiaan. Yleensä ravetapahtumissa koko paikka on tanssilattiaa ja siten nämä miehet ovat tottuneet olemaan tanssilattialla. Teknomusiikin tarkoitus ei olekaan korvata muuta musiikkia, vaan se on oma kulttuurinsa tanssityyleineen. Diskoissa kuitenkin näkee miesten yhdistelevän sekä diskotanssia että rocktyyliä teknomusiikin soidessa. Kyse saattaa olla miesten osaamattomuudesta. Miehet eivät tiedä miten teknoa pitäisi tanssia ja he tekevät sellaisia liikkeitä kuin osaavat.

Diskomusiikkia tanssiessa miehillä on vähäeleisempi tyyli juuri sentakia, että he eivät harjoittele tanssia eikä miehillä ole muuta kokemusta diskotansseista kuin mitä he saavat diskossa tanssiessaan. Naisten keskuudessa suosittuja lajeja ovat aerobic, voimistelu ja musiikin tahdissa liikkuminen. Tytöt tanssivat enemmän ja paremmin ja he aloittavat tanssimisen poikia nuorempina (Jokinen 1989, 132). Miehet sensijaan harrastavat urheilulajeja, joissa harjoitellaan ilmaisun pidättämistä. Esimerkiksi pallon käsittelyssä salataan sellaiset ilmaisut ja liikkeet, jotka voivat paljastaa aikeita vastapuolelle (Vainio 1988, 97). Miehet tanssivat vähemmän seksikkäällä tavalla kuin naiset ja heidän tanssinsa on usein enemmän yhteisyyttä hakevaa, joka mahdollistaa toiseen tutustumisen (McRobbie 1984, 144)

Teinipop ja siihen luettava diskomusiikki käsitetään tyttöjen musiikiksi (Lähteenmaa 1989, 31). Tanssiessa ollaan katseen kohteena ja se koetaan myös feminiinisenä (Dyer 1993, 4). Miehellä ei ole sijaa olla objekti. Ruumisyksilöstä tulee subjekti hänen samastuessaan toiseen eli naiseen, jonka ympärille symbolinen eli kaikki tanssimiseen liittyvä taito ja tietous on järjestynyt. Nainen antaa miesyksilön identiteetille ilmauksen ja ankkuroitumispisteen (Helen 1990, 31). Mies liittyy mukaan naisen tanssiin etenkin silloin, kun naisilla on tarkkaan harkitut tanssiaskleet ja enemmän rutiinia tanssimisesta (Walsh 1993, 114).

Vain naiset voivat olla selvästi eroottisen katseen kohteita. On tapauksia, joissa miehen ruumis on johdonmukaisesti asetettu näytteille ilman häpeää johdonmukaisella tavalla ja yksi näistä on John Travoltan esittäminen elokuvassa lauantai-illan huumaa (Neale 1993, 24). Tämä on antanut miehille esikuvan erilaisesta tavasta esittää itseään. Miehet uskaltavatkin jo pikkuhiljaa olemaan esillä tanssilattialla, eivätkä piilottele tungoksessa. Mieskin voi olla näyttämöllä katseiden kohteena ja tanssia.

Miesten tanssityylejä eritellessä on se vaikeus, että miten miesten tanssia tulisi tulkita. Diskoista tietysti löytyy tanssin ammattilaisiakin, mutta heitä näkee todella harvoin ja jätänkin ammattitanssijat kokonaan tarkasteluni ulkopuolelle ja keskityn niin sanottuihin "normaaleihin" miehiin. Normaaleihin

siinä mielessä, että miehet eivät yleensä harrasta tanssia, sitä ei koeta miehisenä.

Miesten tanssin tarkastelussa on tärkeämpää miten miehet liikkuvat lavalla kuin, että miten mies tanssii. Tanssityylejä etsiesäni kiinnitinkin huomioni siihen, että miehet enemmänkin pyrkivät liikehtimään lavalla tietyllä tavalla kuin keskittymään itse tanssisuoritukseen.

Tanssilavalle "eksyy" välillä "tosi miehiä", jotka pyrkivät korostamaan miehisyttään. Tunnettuahan on, että kovat kundit eivät tanssi, mutta kun he ovat lavalla, he runnovat kaikki alleen, eivätkä huomioi muita ihmisiä ollenkaan. Humala voi olla myös osasyynä tällaiseen eli aina ei ole kyse uhoamisesta.

Joskus kun innostuu, niin vaatiihan se tilaa enemmän sitten. Musiikki nimenomaan vaikuttaa. Tietysti jonkun verran alkoholiki. Sopivasti alkoholia ja hyvä musiikki, niin siitä tulee sopivasti riehakas olo ja niin saattaa vaatia paljonki tilaa, kun heiluu siellä. (Kyösti)

Toinen tyyli on tanssia naisten kanssa samassa rytmissä. Tällä tavalla haetaan yhteyttä naiseen tanssin avulla. Yhteisyyden hakeminen on tietoista, sillä tanssin avulla pyritään löytämään niinsanottu yhteinen sävel. Mies tarkkailee naisen tanssia, hänen eleitään ja liikkeitään tavoitteenaan päästä yhteisymmärrykseen naisen kanssa ruumiinliikkeiden avulla.

Se on lähinnä sitä, että matkii niitä naisia ja pyrkii sovittamaan liikkeit niitten mukaan. Tämmösiä erilaisia liikkeitä. (Tapio)

Kolmanneksi liikutaan paljon lattialla ja ollaan useiden ihmisten kanssa tekemisissä, etupäässä naisten kanssa. Tällainen tanssi on vaihtelevaa, sillä välillä pysähdytään katselemaan, mahdollisesti kävellään, otetaan askelia eri suuntiin ja sitten jälleen tanssitaan. Jos hallitsee elekielen käytön ja osaa lähestyä naista tanssin avulla, tanssilattialla on loputtomasti mahdollisuuksia. Naisia käy illan aikana paljon tanssimassa, vaihtuvuus on suuri.

Ei välttämättä vaadi paljon tilaa. Joskus kun oikein huirahtaa, niin sitä saattaa mennä lavaa päästä päähän. En töni muita. Sillon sulavasti sukeltelen, että liikun paljon lavalla, sitten taas normaalisti. Hirmu vaikee sanoo ku on niin monenlaista. En nyt yleensä hirveenä tartte sitä tilaa. Kyllä mä joskus koikkelehin tanssilattialla miten sattuu. Ei jää alle koskaan, että en töni, kyllä mä siitä pijän huolen. No siellähän kukasta kukkaan pompin just aika tiuhaan, mutta saattaahan ne jotkut naiset kattoo, että mitähän tuo tuolla oikeen pokoilee. (Veikko)

Neljäs tapa on tanssia itsekseen muita häiritsemättä. Nämä tanssijat ovat tavallisesti tulleet ryhmässä lavalle ja jäävät sivuun. Joillakin miehillä on aggressiivinen tyyli tunkea itseänsä esille ja rauhallisemmat jäävät taustalle.

Ei siinä kiinnitä huomiota ei missään nimessä. En mä nyt semmosta ei mulla oo aikaa tommosiin. En mä nyt käytä tilaa sen enempää kuin muutkaan. (Marko)

Tanssiminen on tietynlaisen maskuliinisuuden esittämistä. Tanssityyli siis mukautuu omien tulkintojen ja luonteenpiirteiden mukaan eli mies esittää tanssilavalla oman käsityksensä maskuliinisuudesta. Miehinen mies ei tanssi ollenkaan, sillä kovat kundit eivät tanssi. Jäämällä pois tanssilattialta mies osoittaa olevansa niin "kovis", ettei hänen tarvitse tanssia. Tanssilattialla olevista miehistä, runnomalla tanssivat ovat "machoja", jotka pyrkivät osoittamaan, ettei heitä tallota jalkoihin. Mies on se joka määrää mitä ja miten tehdään. Tanssilattiaa päästä päähän kulkeva mies on "seikkailija". Hän sukkeloi ihmisten keskellä etsien uusia mahdollisuuksia törmäten ennakoimattomiin tilanteisiin ja selviytyen joko voittajana tai häviäjänä. Hänelle ei ole tärkeää miten tanssilavalla käy, vaan tärkeää on itse tapahtumissa mukana oleminen - seikkailu on antoisaa. "Joustava" mies ottaa naisen huomioon, antaa naiselle tilaa ja tanssii vastavuoroisesti ja tasa-arvoisena, antaen arvostusta feminiinisyydelle. "Epävarma" maskuliinisuus näyttäytyy hillittynä liikehtimisensä ja tanssi on vähäeleistä. Tanssi on kaikinpuolin rauhallista ja muita tanssijoita ei häiritä ollenkaan.

Nämä ovat ideaalisia malleja, jotka eivät sellaisenaan välttämättä esiinny todellisuudessa. Joka tapauksessa nämä ideaalimalit voi paikallistaa tanssilattialla, mutta postmoderniin maailmaan kuuluva identiteettien vaihtelevuus toteutuu tanssilattialla, kun tehdään valintoja tietoisesti vaihdellen erilaisten maskuliinisten esityksien välillä. Sosiaalisesti taitava ja ruumiinsa hallitseva mies kykenee siis vaihtelemaan esitystään.

Polhemus esittää lisäksi, että tanssi kietoutuu monimutkaisella tavalla siihen kulttuuriin missä elämme. Tanssi esityksenä liittyy elämäntapaan ja on myöskin sukupuolisidonnaista. Sukupuoliroolit näkyvät tanssilattiallakin. Tanssityyli ilmaisee kuulumisen miesten tai naisten ryhmään. Siten tanssi on osa maskuliinista ja feminiinistä kulttuuria eli me miellämme, miten tanssia maskuliinisesti ja feminiinisesti. Voi vain arvailla, onko passiivisemmän osapuolen eli naisen tanssi edelleenkin kutsu miehelle ja sen takia miehet enemmänkin liikkuvat lavalla naisten liepeillä kuin keskittyvät tanssimaan. Tanssityyleissä on joitakin yhdenmukaisia piirteitä ja paikoitellen on vaikea rajata millaista on miesten ja naisten tanssi. Teknokulttuuri omalta osaltaan yhdenmukaistaa tanssityylit ja voikin olla vaikea tunnistaa hardcore-teknon soidessa, mikä on miehinen tai naisellinen tyyli, vähän niinkuin punkin kohdalla 1970-luvulla (Polhemus 1993, 13).

Tanssitaito vaihtelee miehillä, mutta yleensä miehet eivät osaa tanssia hyvin, niinpä huomiota herätetään muilla keinoilla. Miehet tekevät temppuja tai esiintyvät huomiota herättävällä tavalla esimerkiksi miehet pelleilevät tai esittävät hölmöä. Esiintyminen vaatii usein tilaa paljonkin kun miehet oikein innostuvat. Tanssitaidon puutteet korvataan kovalla yrittämislä ja hauskalla esiintymisellä ja esiinnyttään nimenomaan naisille.

Joskus on hyvinki vauhikasta joskus hyvinki minimaalista. Se riippuu ihan tilanteesta. Se voi vaatia tilaaki, jopa kuperkeikkoja saattaa heittää. Kyllä esimerkiksi tämmöne tilanne oli, että isommalla porukalla oltiin tanssimassa ja otettiin tämmönen, että pantiin kaljatuoppi ja siitä heiteltiin kuperkeikkoja ympäri vuoron-

perään. No silleen, että jos on hyvinki vauhikas meininki, niin saattaa olla vaikka minkälaista pyörähystä. Tottakai siinä vaikutetaan, että tässä on melko ratvakka jätkä. Voi löytyä vaikka minkälaista liikettä. Ilmanmuuta se on naisille esiintymistä. (Mara)

8.3. Yksin ja ryhmässä tanssilattialla

Diskossa äänenvoimakkuus on niin suuri, että sen todella tuntee. Varsinkin bassoäänet värisyttävät ruumiin sisäisiä onteloita. Musiikki on vahvasti fyysinen elämys ja se liuottaa kuulijan itseensä. Tanssilattialla ruumiinkuvan rajojen voi tilapäisesti antaa hävitä. Ääni- ja ihmismassassa yksilöiden rajat katoavat ja kaikki sulautuvat toisiinsa ja musiikkiin. Näin leikitellään yhteisyyden ja erillisyyden kokemuksella. Miltä tuntuu olla hyvin lähellä toista ihmistä, jopa yhtä tämän kanssa, ja mil-laista on olla itsenäinen ja erillinen? Musiikki vie kuulijansa tilaan, jossa minä, musiikki ja kaikki muut yhtyvät mielihyvän valtameren (Knuuttila 1989, 158).

Yksin tanssiminen on melko harvinaista miesten keskuudessa. Kuitenkin diskossa näkee aina jonkun miehenkin tanssimassa yksikseen. Tavallisesti ollessaan yksin tanssilattialla mies yrittää päästä naisten kanssa tekemisiin tai mies pitää jostain musiikista niin paljon, että tanssii vaikka yksin.

Saatan mennä yksinkin. Se on yks tyyli. Ei mitään väliä montako naista siinä on. Vaikka viis taikka yks. Ei haittaa, jos siinä on joku mieski. Jos on isompi porukka ja on naisia, sen vaan yritän kattoo, että en heti sen isännän naista, etten nyt väärään kohteeseen iskeenny. Mutta enimmäkseen siinä on ne naiset tai nainen. Oisko se kuitenkin nainen ja minä tai sitten useempi, minä ja naiset. (Veikko)

Joskus tanssin ihan yksin. Jossain ravintolassa siellä semmosta musiikkia mistä mä pidän, se luo sen ja mä lähen tanssimaan ja mä innostun siinä ja se voi olla tosi hauskaa, meno päällä. (Kyösti)

Miehille on luontevampaa mennä tanssimaan jonkun kanssa. Yksi vaihtoehto on mennä miehen kanssa kahdestaan. Se ei ole kaikkien mielestä sopivaa, mutta ei mahdotontakaan. Miehiä näkee useinkin kaksistaan tanssimassa. Useimmiten tanssia käytetään enemmänkin tekosyynä mennä lavalle, jonka jälkeen etsitään naisia. Miehet eivät tanssi kahdestaan sulkeutuneena muilta kuten naisparit. Miehen kanssa tanssiessa vältetään seksuaalista vaikutelmaa (Dyer 1993, 62). Miehet osoittavat selvästi tanssillaan, ettei heillä ole muuta yhteistä. Miehet ovat välinpitämättömiä toisiaan kohtaan, katselevat naisia tai he uhoavat miehiseen tyyliin, jolloin ei jää epäselvyyttä mitä miehiä he ovat. Goffman näkee, että miehet ja naiset ovat sukupuoliluokkia, jotka oppivat käyttäytymään ja tuntemaan tietyllä tavalla toimiessaan omaa sukupuolta olevien kanssa ja se on "oikeaa" käyttäytymistä (Goffman 1987, 53).

Sinne saattaa mennä jonku kaverin kanssa tanssimaan mukautettuna ja ujututtuu niitten naisten seuraan. Mutta mun mielestä, jos tanssis jonkun kaverin kanssa siinä, niin siihen tulis semmonen sävytys, että ois niinku G mielessä tanssimassa siinä, koska diskotanssihan on semmosta niinku seksuaalista, kun siinä lantiota nytkytellään. No siinä se asetelma on mun mielestä semmonen, että siinä kumpiki tanssii periaatteessa yksin. Mennään sinne ja kumpiki tökkii jonkun naisseurueen suuntaan ja ujututtuu siihen niinku, että meen tanssimaan ja yritän ujututtua jonkun naisporukan liiveihin. (Mara)

Miehet näkevät itsensä jonkinlaisina tukipilareina tanssilavalla. Naiset saattavat tanssia keskenään ja miehet muodostavat tanssilattialle yksittäisiä tukipisteitä. Vaikka tanssilattia onkin naisten valtakuntaa, koska he ovat parempia tanssijoita, miehet näkevät itsensä siitä huolimatta perinteisesti toimijoiksi ja naiset ovat passivisempia. Mies on subjekti, jonka kautta asiat määrittyvät, ja naiset ovat katsottavina jopa tehdessään aloitteellisia tanssiesityksiä miehelle. Ajatus katsomisesta valtana ja katseen kohteena olemisesta vallan puutteena on osin päällekkäinen aktiivisuuskysymyksen kanssa. Siten katsomista pidetään aktiivisena kun taas katsottavuutta passiivisena (Dyer 1993, 27). Irigarayn mukaan kulttuurissamme juuri katse on

hallitseva aisti (Copeland 1993, 139). Kysymys on mielen ja ruumiin kaksijakoisuudesta. Ajatus on looginen ja miehinen. Ruumis taas on irrationaalinen ja naisellinen (Sanchez-Colberg 1993, 154). Stereotyyppisesti usein tanssiessakin mielletään, että naisen tanssiva ruumis on esillä, katsottavana ja mies on toimija osapuoli (Thomas 1993, 86).

Periaatteessahan se on niin, että kun miehen kanssa mennään tanssilattialla, niin kumpiki tanssii yksin. Naiset saattaa tanssia keskenään, mutta miehet on tavallaan yksinäisiä tukipilareita, jotka on naisten liepeillä siellä. Tanssi on just niitten naisten takia, naiset saa lantiotaan ketkutella siellä. Onhan sitä kiva katella, eihän siinä mitään. (Mara)

Ryhmässä tanssiminen on helpompaa, kun ei tarvitse etsiä omaa paikkaa ja tanssitunnelman löytäminen käy helposti kavereiden innostaessa vieressä. Itse tanssiminenkin sujuu paremmin, koska ryhmään sulautuessa ei ole katseiden kohteena. Ryhmällä voi olla myöskin tiivis yhteishenki sulkien muut ulkopuolelle. Konkreettisesti tämä näkyy kun tanssijat kaulailevat toisiaan ympyrässä, mutta tavallisimmin ryhmän jäsenet tanssivat samalla tavalla osoittaen yhteisyyttään.

Tietenki se yhteisyyden tunne muitten kanssa. Jos on oikeen hyvää musiikkia, niin tanssitaan muitten kanssa yhdessä. Siinä on jotenki silleen niinku vapaampi tanssia, kun ei oo niin paljon paineita itellä ku siinä on niitä muitaki. Voi kaikessa rauhassa katella ympärilleen. (Leksa)

Ryhmässä tanssiessa on helppo pitää kontaktia muihin tanssijoihin. Katseella ja eleillä ilmaistaan tunteuksia.

Siinä semmosta kontaktia pijetään yllä katseella ja liikkeellä, niinku yhteisymmärrystä, että tämä on hyvää musiikkia ja tanssitaan niinku lujempaa. Se on niinku yhteistä hauskaa, jaetaan sen musiikin tuottama ilo. (Leksa)

Joskus miehet tanssivat keskenään. Miestenryhmällä ja sekaryhmällä on eroja, sillä miesten ryhmässä haetaan koko ryhmän yhteisyyttä tanssin avulla.

Useesti niin, että teen alotteen jollekin jätkälle, että lähetään tanssimaan, joskus jolleki tytölle, mutta joskus voi olla kolme, neljä, viiski miestä ja voijaan tanssia koko ilta keskenään. Kavereitten kanssa ollaan pyörity siinä ja tyrkitty toisiamme ja pietty hauskaa. Että siinä ei sitten oo välttämättä kenelläkään sitten haku päällä. (Kyösti)

Miesryhmä voi olla myös tanssiessa tukikohta. Miestenryhmä asettuu näkyvälle paikalle tanssilattialle ja yksittäinen mies tekee irtiottoja ja käy tanssimassa naisen kanssa.

Sitten jos on useempi hemmo, niin sitten ehkä mennään rinkulaa. Mutta mä saatan käyä purjehtimassa muualla ja sitten palata takas siihen. Että kun jonkun kanssa meen, niin saatan lähtee purjehtii siitä ja unohan, että kenen kanssa oon tullu. (Veikko)

Diskossa ollaan tapaamassa naisia ja tanssiryhmäänkin kuuluu useimmiten naisia. Hauskaa voidaan pitää ryhmässäkin, mutta ryhmästä otetaan yksi nainen, jota katsotaan eniten, tanssitaan sen suuntaan ja seurataan hänen liikkeitään. Mies yrittää saada naisen pois ryhmästä tanssimaan kahdenkesken.

Jos on useempia, niin sitä voi tanssia, jos on niinku semmonen ryhmä, jossa on naisia, niin silloin sitä tanssitaan siinä samassa porukassa ympyrässä tai tälle. Kyllähän siinä kaikille niille ihmisille, jotka on siinä ja jos on jonkun kanssa, niin siihen suuntaan tanssitaan enempi ja onhan se tietosta tietenki. (Mara)

Jos yritys epäonnistuu, ryhmän etu on, että sieltä löytyy uusia naisia. Edellinen voidaan unohtaa ja siirtyä eteenpäin.

Jos se lähtee viemään se partneri tiettyyn suuntaa, niin sitä mennään mukana. Kyllä mäkin niitä joskus houkutte-

len erilaisiin liikkeisiin semmoseen niinku samanrytmiiseen niinku peilikuvana tanssimiseen. Joskus kyllä se riippuu siitä kumppanista, miten halukas se on semmoseen liikehtimiseen. Joku kontakti pitää saaha, pitää niinku hakee onko se valmis semmoseen. Mutta jos se on tylsä tyyppi, niin enpä minä viitti kovin pitkään semmosen kanssa etes tanssia, että jos se on kovin jäykkä niinku, että se ei siinä pahemmin innostu, niin se saattaa kohta unohtua. (Veikko)

8.4. Naisen kanssa tanssimassa

Disco on voimistanut tanssin seksualisaatiota, mutta samalla se merkitsi käännettä yksintanssiin kuitenkin paritanssin puitteissa. Disco on nostanut esiin häpeilemättömän minuuden palvonnana, narsistisen upeilun. Tanssi on egon spektaakkeli, jossa liikkeiden näyttävyyden, ruumiin hallinta ja koko esityksen mielikuviteksellisuus ovat tärkeämpiä kuin läheinen kosketus tanssipariin (Eerikäinen 1994, 102). Diskotanssijat huijaavat ja liukuvat, he käyttävät kehon kaikkia eroottisia mahdollisuuksia (Frith 1988, 255).

Diskossa miehet pyrkivät naisten kanssa kontaktiin tanssin avulla. Tanssi on ihmiselle luontainen ilmaisuväline ja ennenkaikkea erinomainen seurustelumuoto, vaikka discotanssi onkin yksilöllistä (Villari 1979, 4). On kaksi tapaa miten naisen kanssa pääsee tanssimaan. Joko käy hakemassa naista tanssimaan salin puolelta tai menee tanssilattialle ja aloittaa tanssin naisen kanssa. Tanssiin liittyvät rituaalit, kuten tanssiin hakeminen tai partnerin kanssa tanssiminen eivät ole diskossa välttämättömiä ja miehetkin ovat oivaltaneet kuinka voi hakeutua naisten kanssa tanssimaan (Ward 1993, 24).

No tanssin sen takia, että sillä tavalla pystyn luomaan kontaktia johonkin naiseen. Haen naisia tanssimaan tutustuakseni niihin tai jos nainen hakee tanssimaan, niin lähen, jos haluan tutustua häneen. (Mara)

Yritän alkaa jotenki kaappaamaan sillä tanssilaki. Siinä käyvään hajareisin kohti taistoa sapelit ojossa. No kumä oon tämmönen kontakti-ihminen, niin kyllä mä kuitenkin haen sitä kontaktia, että en mä yksin viihy siellä lavalla. Suomalaisilla naisilla on semmonen tapa, että ne ei lähe millään tanssii, mutta mennään tyttökaverin kanssa. Sieltähän ne on haettava sitten sillä tavalla. Toivotaan vaan, että eivät siitä pahastu, mutta jos pahastuu, kylläpä ne sen ilmasee. Sitten vaan vaihtaa kohetta. (Veikko)

Naisen kanssa nopeita tanssiessa on neljä asento vaihtoehtoa. Tanssitaan kasvot samaan suuntaan ja haetaan rytmiä kehon avulla tai ollaan vastakkain ja peilataan katseella toisen tanssia. Kolmas tapa on pidellä käsistä kiinni ja toista voidaan liikutella oman mielen mukaan. Neljäs tapa on, että tanssitaan täysin erillään ilman minkäänlaista kontaktia (Dyer 1993, 52-53).

Miesten mielestä nopeat tanssit sujuva naisen kanssa hyvin kahdestaan. Tällöin saa naisen huomion keskittymään itseensä ja voi tarkkailla miten nainen suhtautuu. Diskotanssin askelettomuus on omiaan lisäämään tanssin ilmaisuvoimaa ja otteettomuus antaa mahdollisuuden tarkkailla ja arvioida kumppanin vartaloa ja lukea sen kieltä (Haavio-Mannila & Snicker 1980, 33). Heti ensimmäiseksi katsotaan mikä on tanssin "nimi" eli minkälaisesta lähtökohdasta tanssia lähdetään kehittämään. Tanssin eteneminen näyttää sitten löytykö yhteisymmärrystä.

Sopii nopeat. Ei siinä oon sinänsä ku tässä ajan kulussa on niinku paljo, että ne menee. Mutta aina parempi, että jos puhumalla saat jalat alta, mutta jos joutuu hetkuttelemaan, niin mikäpä siinä. (Mara)

Nopeita tansseja on kuitenkin hankalampi tanssia täysin tuntemattoman naisen kanssa. Diskotanssi on yksilöllistä ja oudon ihmisen kanssa on hankala olla luontevasti, kun ei edes tiedä miten pitäisi liikkua. Naisen edessä voi tuntea olevansa hölmö, jos ei pääse minkäänlaiseen yhteyteen.

Jos se on tuttu nainen, jonka kanssa tanssii, jota on päässy tökkimään, niin tottahan siinä on tietynlainen viritys sitten. Jos se on outo, niin siinä vähän tunnustelee, että missä mennään. Tanssi niinku muuki kommunikointi, niin siinä koko ajan haetaan missä mennään ja puolin ja toisin tarkkaillaan ja semmosta vuorovaikutusta. Se on vähän jäykempää, kun tunnustelee, mutta tiettenki jos tuntematon on rennolla päällä, niin sitä antaa vähän itelleenki vapaata. (Mara)

En mä pyyä tuntemattomia tanssimaan. Typerä pälistellä sitä toista siinä kauheessa metelissä ku sinä et voi mitään jutella siinä. Minusta se tanssiminen ei oo foorumi semmoselle. Siinä menee sitten se ite tanssiminen harakoille, jos siinä keskittyy tämmöseen. (Kyösti)

Musiikin melussa tanssijat viestittävät eleillä, ilmeillä ja liikkeillä. Tanssijat lukevat toistensa ruumiin kieltä (Thomas 1993, 76). Nainen voi tulla tanssimaan miehen eteen ja osoittaa, että mukana on eroottinen lataus. Toiset miehet kokevat tilanteen soidinmenojen kaltaisena ja he lähtevät tanssiin mukaan. Toisille miehille naisen tanssiesitys on pelleilyä ja he kieltäytyvät tanssista.

Sehän on leikkiä alusta asti. Missä sen niinku huomaa, että se ei ois leikkiä. Täysillä vaan mukana. Ei siinä auta mikään syötteihin on tartuttava. Yleesä sitä alkaa olla kuitenkin jo näihin kuvioihin silleen turtunu, että ei siinä kuvittele, että kaikki naiset, jotka osottaa kiinnostusta ois tosissaan. (Tapio)

Emmä kyllä lähe mukaan, jos joku tulee siihen niinku ketkuttelemaan, niin en mä niinku siihen mitään trapetsia ala virittämään. Musta tuntuu, että siinä niinku asettaa mahdollisesti ittesä naurunalaseks ja pistää niinku vähän liikaa alttiiksi, kun jos lähtee siihen hulluna mukaan. Yritän niinku matalalla profiililla, mutta en mä karkuunkaan lähe. Se on kuitenkin, että joku haluaa vaan testata, että onko hän viehättävä toisen mielestä. (Kyösti)

Naisista tehdään johtopäätöksiä tanssin avulla ja arvioidaan naisen seksuaalisuutta. Naisen seksuaalisuus liittyy ruumiiseen. Nykyisin mediassa korostetaan mielihyvää ja naisen ruumis esitetään mielihyvän lähteenä (McRobbie 1984, 138). Miehen katse tekee naisen ulkonäöstä objektin. Tanssissa on lisäksi juuri sopivat esteettiset muodot, jotta siinä voidaan nähdä seksuaalisesti tunnistettavia piirteitä. Naisen ruumis näyttölee osaa, josta muodostetaan mielikuvia, fantasioita ja se on halun lähde (Rimmer 1993, 207-209).

Kyllä niistä poikien keskuudessa tehdään vaikka mitä tulkintoja, että miten tanssii. Tavallaan sen seksuaalisuudesta voijaan tehdä päätelmiä. Jos tanssii rivosti, että koska voiko olla niin, että voiko semmonen olla pelkkä muikku sängyssä, on filosofoitu jo monta vuotta. Että kyllä mä väittäisin, että tanssityyli heijastelee sitä yleistä räväkkyttäkin. (Tapio)

Miehet ovat tanssilla leikkiessään puoliksi tosissaan. Miehet eivät jätä epäselväksi mitä haluavat. Leikkiin kuitenkin kuuluu, että flirttaillaan ilman selvää päämäärää. Kummallakin osapuolella on oikeus vetäytyä leikistä haluamallaan hetkellä, eikä silloin vaadita selityksiä. Miesten leikillä osoitetaan kiinnostusta naiselle.

Lisään tanssiin semmosta eroottista potkua. Että kyllä mä yritän esittää sen silleen, että toinen tajuaa, että nyt pantiin vähän vauhtia tähän hommaan. Sitä voi lisätä intensiteettiä ja mä oon samalla myös tosissaan. Se on tosi leikkiä. Kyllä näin on, että jos nainen jää koukuun, niin mikä parempi mulle sitten. (Tapio)

Hitaat tanssit ovat miesten mielestä ehdottoman tärkeitä, sillä silloin miehet pääsevät lähelle naista.

Se on hyvä, että on järjestetty tällöinen luonteva mahdollisuus lähestyä. Tällöinen foorumi missä voi niinku käyvä kysymässä, että lähetkö. Siinä mielessä minun mielestä ihan puoltaa paikkaasa. En tiijä miten kansainvälinen systeemi se on, vai onko se tehty jäyhän suomalaisen

luonnon niinku ehdoilla. Suomalaisille se varmaan sopii hyvin. (Kyösti)

Silläkään ei ole mitään väliä kumpi hakee. Tärkeintä on, että joku hakee.

Yleesä miehet, että yleesä ite. Kyllä naisetki hakee, mutta kyllä silleen on, että naisilla on perinteisesti semmonen passiivisempi rooli. Miesten kuuluu hakee. Kyllä naiset tekee alotteita, mutta naiset on passiivisempia ja perusoletus on, että mies hakee. (Mara)

Miesten mielestä voi hakea täysin tuntematontakin naista tanssimaan, sillä hitaita tanssiessa on hyvä tutustua.

Tykkäänhän minä hitaista. Ennen sillä oli hyvä merkitys, ku sai siinä vähän jutella ja ehkä jotain muuta hypisteltävää. On se lähestymistapa. Siinä pääsee vähän intiimimpään kontaktiin. Voin hakee täysin tuntemattoman, käy se hyvin silleenki. Ei oo pakko ensin tutustua, että siinä on ihan hyvä tutustua. Tietysti se voi parantaa sitä, että jos on käyny ensin nopeita sen kanssa. (Veikko)

Hitaita tanssiessa puhuminen on tavallista, etenkin jos nainen on tuntematon, mutta puhumista tärkeämpi hitaitten aikana on ruumiinkieli. Miehet tanssivat mielellään hitaita, koska nainen antaa samalla palautetta tuntemuksistaan.

Kyllä jonkun naisen kanssa saattaa olla hyvinki vilkas keskustelu, kun taas saattaa olla puhumatta. Jos nainen tarrautuu hyvin liki, se kertoo enemmän kun se puhe. Se saattaa puhella mitä tahansa. Jos se osottaa semmosella niinku, että pitää ja haluaa puristaa toista lujasti ja se on niin selvä viesti, että siinä ei enää tarvita puhetta. Se on niinku paljon selvempää tämmönen ruumiinkieli. Ne ilmentää tunteita paljon suuremmin, kun mikään puhe. (Mara)

Tanssiessa Siltalan mainitsema peilidynamiikka toimii konkreettisesti (Siltala 1994, 403). Mies hakee naisen hyväksyntää ja tilanteessa kohtaa periaatteessa kaksi itsenäistä yksilöä. Autonomia on nimenomaan kykyä antautua välillä osaksi toista ja välillä vetäytyä toisesta erilleen ja vastustaa tätä. Kokemus hyväksyvistä vastavuoroisuudesta mahdollistaa objektista luopumisen ja sen sisäistämisen olemassaolon tuntoa sääteleväksi rakenteeksi, kun taas yhteisymmärryksen puute pakottaa itsetunnon tavoitteluun sulautumalla yhteen arkaaisen objektin kanssa. Rakenteet muodostuvat eriytymättömässä kehyksessä, josta eteenpäin johtaa vastavuoroisen tunnistamisen ja tunnustamisen liike (Siltala 1994, 318).

Tanssi on flirttiä toiselle. Siinä kerrotaan elämäntarinoita, tuodaan asioita korostetusti esille ja piilotetaan toisia. Tanssissa liikutaan aggressiivisesti, pidättyvästi, sentimentaalisesti ja lämpimästi. Siinä etsitään sopivaa läheisyyttä ja etäisyyttä, piirretään reviiiriä. Se on samanlaisuuden politiikkaa, jossa etsitään ihmisiä, jotka pitävät samantyyppisestä musiikista ja jotka täyttävät tanssiessaan yhtä suuren tilan. Siinä voi testata oman seksuaalisen viehättävyytensä ja mielikuvansa toisesta/samanlaisesta (Jokinen & Kaskisaari 1991, 14).

Moderni minuus nimenomaan etsii toista sekä itsestään että sosiaalisista suhteistaan. Toisen roolin omaksuminen tapahtuu tulkitsevan ymmärtämisen prosessissa, eläytymisessä, tapahtumassa, jossa minä ja sinä tulemme meiksi yhdessä jaetun sisäisen kokemuksen merkityksellisessä hetkessä, joka toteutuu tanssiesiä. Intersubjektiiivisen ymmärryksen ja tulkinnan kehässä havainnoidaan toisen ulkoista käyttäytymistä ja kuvitellaan havaituisia merkeistä hänen sisäisiä elämämyksiään. Tanssi on miehen näkökulmasta edellä mainitun kaltainen tilanne, sillä toimijan subjekti vaatii minuutta ehdottomana kokonaisuutena siinä mielessä kuin minää edustaa mies koko ihmisyyden edustajana. Toista ei voi hyväksyä itselle samanarvoisena toimijaosapuolena. Siksi toiseus eli nainen on ehdollistettu minän objektina. Toinen on minulle olemassa siinä määrin kuin hänellä on minulle käyttöä (Ahponen 1993, 21-22).

Diskossa tanssiessa moderni mieheys ei välttämättä toteudu sellaisenaan. Postmoderni yksilö, tässä tapauksessa mies, on kuitenkin "moraalinen" subjekti siinä mielessä, ettei hän voi enää modernin poliittisen toimijan tavoin ehdollistaa ja sulkeistaa toiseutta (Ahponen 1993, 28), sillä nainen joskus määrittää kaikkea toimintaa tanssilavalla, myöskin seksuaalisuutta tehden miehestä objektin. Näin subjekti ja objekti vaihtavat aika ajoittain paikkaa ja nainen omalla toiminnallaan voi kääntää tilanteen pääläelleen. Tällöin kyse on samanlaisuuden kohtaamisesta. Useimmiten kuitenkin miehinen määrittely toiseudesta vielä toteutuu miehen ja naisen kohdatessa tanssilattialla. Jos mies onnistuu esimerkiksi halventamaan naisen seksuaalisuuden, mies hallitsee edelleenkin kohtaamista ja nainen pysyy objektina.

9. MIEHEYS KOETUKSELLA - KOHTAAMISIA NAISTEN KANSSA

9.1. Diskomiehen arkiset naisuhteet

Haastattelua tehdessäni pyrin selvittämään miksi miehet lähtevät tapaamaan naisia diskoon ja millainen on diskomiesten suhde naisiin yleisemminkin. Kuinka paljon miehet sitten ovat tekemisissä naisten kanssa? Miehet voidaan tämän perusteella jakaa kolmeen ryhmään: 1. ei ole naisystäviä ollenkaan, 2. on satunnaisia naisystäviä, 3. on vakituksia naisystäviä joiden luona vieraillaan. Vaikka joillakin on naisten keskuudessa hyviäkin kavereita, miehet sanoivat olevansa liian vähän naisten kanssa tekemisissä.

Tällä hetkellä kaveripiirissä on hirveen paljon miehiä, että enemmän miesten kanssa liikkuu. En oo paljon naisten kanssa. Liian vähän ehottomasti. (Tapio)

Miksi miehet tapaavat naisia liian vähän? Syyksi miehet kertovat esimerkiksi parhaillaan meneillään olevan seurustelusuhteen.

Kun seurustelusuhde on aika totaalista, että tärkein ihmissuhde on se tyttöystävä. Naisten kanssa on aina tietynlaista panosta. Miesten kanssa voi olla rennosti, mutta naisten kanssa on aina flirtti mielessä. Naisen kanssa se on aina virittyny, sillä että tässä on nainen ja mies tekemässä jotain. (Mara)

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että naiset olisivat pelkkiä kohteita, joilta aina odotetaan jotain.

Emmä niinku, että mä jaksan tuon naisen kanssa jutella, kun se on niin hyvä nainen. Ei pidä ajatella ihmisiä, että niillä vois aina saavuttaa jotain. (Saku)

Kyse on enemmänkin siitä, että naisten kanssa kaveruus on erilaista.

Eihän ne nyt tietenkään ihan samanlaisia ne jutut oo ku miesten kanssa. Semmosta kaveruutta on kuitenkin naisten kanssa. Ei nyt ihan samanlaista, onhan siinä sukupuolten välillä tiettyjä eroja. (Kyösti)

Naisten kanssa ei voi myöskään harrastaa samoja asioita ja heidän kanssaan pääasiassa keskustellaan.

Kyllähän miesten kanssa, että harvoin naisten kanssa tulee jalkapalloa. Niin se on sen tyyppistä tekemistä ettei välttämättä tule naisten kanssa. Kyllähän siinä on jotain erilaista, mut tota emmä tiijä miks ei vois olla samaa naisten kanssa, kun löytys ne sopivat naiset. Naisten kanssa se on kai lähinnä semmosta keskustelua. Tulee paljon vaan juteltua. (Saku)

Naisia kohdellaan eri tavalla ja heille myöskin puhutaan eri asioita.

Naisia kun kohtaa työn, opiskelun tai harrastusten puitteissa, niin naisia kohtelee eritavalla kun miehiä. Voi tehdä samoja asioita, mutta se virite on aina erilainen. (Mara)

No sanotaan nyt, että älyllinen aspekti on enemmän läsnä kun on naisseurassa. Sillon täytyy pikkusen pingottaa, tää on tunnustettava. Jalkapallosta ei viitti puhua, kun ei viitti kyllästyttää naisia puhumalla siitä. (Saku)

Miehet kokevat saavansa naisilta jotain, mikä miesten kesken jää puuttumaan. Miehet korostavatkin naisten erilaisuutta.

Kyllä mä viihdyn naisten kanssa. Naiset on niinku erilaisia ja naisten kanssa on mukava keskustella just sen takia, kun ne on niin erilaisia. Niillä on tarjottavana jotaki semmosta, mitä miesten kesken ehkä ei oo. Siihen tulee semmonen viritys, joka on niinku etten sanos parhaita asioita elämässä, koska siinä on semmonen erilainen vivahde. (Mara)

9.2. Nainen miehisen katseen kohteena

Diskossa ihmisten katselu on keskeinen toiminto ja siellä seurataan muiden esitystä. Voisikin sanoa, että suurin osa ajasta menee katseluun, sillä pääosa miehistä seisoskelee salin puolella. Naisia katsellaan ja tarkkaillaan eri syistä. Miesten katse harhailee, kun etsivät sopivaa naista.

Mikäs siinä. Emmä nää siinä mitään pahaa. Koko ajan semmosta pälyilevää, että koko ajan on niskat liikkeesä. Joskus varmaan saan jonkun krampinkin, kun pää kääntyilee. (Saku)

Kun mies löytää mielenkiintoisen naisen, mies saattaa tuijottaa liiankin innokkaasti. Tällä tavalla mies osoittaa valtaansa naista kohtaan. Ihmisjoukossa tuijotusta käytetäänkin valta-aseman vakuutteluun, sen perustamiseen, ylläpitämiseen ja haluttuun ottoon. Dyerin mielestä ei-verbaalinen kommunikointi on sekä osoitin miesten ja naisten välisistä suhteista että keino, jolla näitä suhteita ylläpidetään (Dyer 1993, 25-26).

Tykkään näitä kivan näkösiä tyttöjä katella. Joskus voi juuttua vähän liikaaki tuijottaa, niin voi tulla epämiellyttävä olo tälle naiselle. (Veikko)

Miehet seksualisoivat diskojen naiset. Miesten lähtökohtana on ajatus, että diskoon tullaan hakemaan seuraa. Diskon tunnelman miehet mieltävät eroottiseksi, koska siellä flirttaillaan paljon ja hakeudutaan tekemisiin vastakkaisen sukupuolen kanssa. Miehet kiinnittävät huomiota naisen olemukseen mitä nainen viestittää. Naisen käyttäytyminen ja pukeutuminen kertovat miehelle naisen sekuaalisuudesta.

No kyllä pikkusen tulee, koska ne kaikki ihmiset siellä, niinkö harva on niin alkoholisti, että ne on tullu sinne pelkästään viinaa juomaan, vaan ne siellä sen ihmissuhdejutun tai seksin vuoksiki. Ehkä vois sanoo näinki raakasti, että ainaki tutustumaan, joka ainaki mahdollistaisi joskus tai samana iltana. (Tapio)

Tuo käyttäytyminen on hirveen tärkeä asia siellä, et ku ottaa huomioon että verbaalinen kommunikaatio on aika vähästä, että se vaikutelma minkä saa toisen ihmisen käyttäytymisestä on tosi ratkaseva. Mut kyllä pukeutuminen kertoo paljon, että semmonen vaikka avonainen. Voi sanoa et niihin asioihin kiinnittää tosi paljon huomiota. (Henkka)

Miesten näkökulmasta seksuaalisuus liittyy olennaisella tavalla tanssilattiaan. Miehet katselevat naisia sekä tanssilattian reunalta että tanssilattialla ollessaan. Naisen keho on parhaiten näkyvillä tanssilattialla, sillä lattia on yleensä sijoitettu diskotilassa keskeiselle paikalle. Naisen tanssiliikkeet näyttävät miesten mielestä eroottiselta kaukaakin katsottuna. Tämän lisäksi miehet tulkitsevat naisen huomion osoitukset ja esitykset eroottisesti virittyneeksi.

No on siinä vaiheessa, musta tuntuu, että nimenomaan naisilla liittyy se tanssiminen siihen seksuaalisuuteen. Kun rupee naisen kanssa paljon tanssimaan, se niinku innostuu ja virittyy uudella tavalla. Että jos on semmonen riehakas meininki, niin naisetki on semmosessa aika sanosko seksuaalisesti virittyneessä tunnelmassa. Niin se näkyy ja se on aika selkeätä, että naiset vapautuu ehkä vähän. (Mara)

Miehet luokittelevat naiset haluttaviin ja ei haluttaviin. Miesten ajattelua hallitsee edelleenkin Madonna/huora vastakkainasettelu. Kiltit naiset ovat haluttavia pitkäaikaisena kumppanina ja miehet ottavat nämä naiset vakavasti. Sen sijaan "kevytkenkäisten" naisten kanssa pidetään vain hauskaa, he ovat tiettyä tarkoitusta varten.

Voi ehdottomasti löytyä vaikka elinkumppani. Mä uskon siihen, että ihmiset saattaa vilpittömästi etsiä semmosta hyvää turvallista ihmissuhdetta. Mutta ei tässä nykyhteiskunnassa tiedä sitten parempia paikkoja sille kohtaamiselle. Semmonen herttasen olonen, semmonen hymyilevä ja aito ihminen, hillityn siisti, naisellinen. (Teemu)

Tietenki mitä on hakemassa, sillä periaatteessa semmonen liberaali ymmärtävä nainen, niin se on paras. Tietenki jos ollaan vaan yhden illan suhdetta hakemassa, niin siinä on tietynlainen rempseys ja rentous. Kokemus on parasta, että ymmärtää, että on kyseessä tämmönen. Minusta on tärkeätä, että pelin henki on selvä. Illan lähetessä loppua alkaa olla tärkeätä saanti varmuus. (Tapio)

Näiden ääripäiden väliin sijoittuu erilaisia naisia, jotka eivät ole haluttavia, koska he eivät osallistu leikkiin. Diskoon kuuluu iloinen juhlatunnelma ja siksi tosikkomaiset naiset eivät ole kiinnostavia. Tosikko ei ole yhtä muiden kanssa ja hän osoittaa vetäytyvänsä eri tasolle kuin muut. Hän ei ole mukana riehakkaassa humalaisen arvottomassa tilassa ja hän ei hyväksy juhlan mukanaan tuomia sopimattomuuksia, kuten tässä hetkessä tapahtuvia nopeita suhteita. Hän osoittaa moraalista ylemmyyttä. Tällaisen ihmisen kanssa on mahdotonta rikkoa arjen rajoja ja juhlijan kannalta se ei ole miellyttävää.

No on kyllä joskus niin synkkiä, että ei voi ku ihmetellä, mitä nen yleesä etes lähtee ravintolaan sillä mielialalla, että en tykkää semmosesta. (Veikko)

Miehen katsetta voi pitää määrittelevänä. Määrittelevä miehinen katse projisoi fantasiansa naisen ulkomuotoon, joka on tyylitelty tuon fantasian mukaisesti. Perinteisessä ekshibitionistisessa roolissaan naiset ovat näytteillä ja heitä katsotaan. Heidän ulkonäkönsä on koodattu voimakasta, visuaalista ja eroottista vaikutusta silmälläpitäen. Näin heidän voidaan sanoa konnotoivan katsottavana olemista (Mulvey 1985, 9). Määttän mukaan miehet usein valitsevatkin kumppanin ulkonäön perusteella ja diskossa ulkonäön merkitys vain korostuu (Määttä 1995, 34).

9.3. Nainen kiikarissa - miehiset strategiat

Diskossa kumpikin sukupuoli esiintyy parhaansa mukaan. Miesten mielestä he itse yrittävät antaa itsestään machovaikutelmaa ja naiset pyrkivät olemaan seksikkäitä. Miehillä on ominaista, että

rintaa röyhistetään viehättävän naisen läsnäollessa. Keinot vaihtelevat, mutta toisten miesten kanssa kisaillaan siitä, kuka on paras kukko naisten keskuudessa. Toisille miehille mieheys todistetaan nyrkillä ja paikan auringossa saa mieskuntoisuutensa osoittanut. Fyysisiä puutteita korvataan rahalla (Larros 1997, 12, 30).

No miehillä se on semmonen kukkoiluesitys ja naisilla se on tietynlainen esitys, sillä naisethan yleensä pukeutuu tommosiin paikkoihin vähän silleen yliseksikkäästi. Se on kummallakin sukupuolella tietty esitys. Diskot on semmosia esiintymispaikkoja ja sen humalan varjolla ja sen voimalla tehdään semmosia vähän ylikorostettuja esityksiä kummankin sukupuolen taholta. (Mara)

Miehet voidaan karkeasti jakaa neljään ryhmään sen mukaan millainen strategia miehellä on naista lähestyessään. Ryhmittelyssä olen huomionut mitä miehet tekevät, kun he käytännössä lähestyvät naista. Havaitsin, että diskossa on kahdenlaisia aktiivisia ja passiivisia miehiä. Ensimmäiseksi on "aktiivinen saalistaja", joka tekee aloitteita ja etsii itselleen sukupuolikumppania. Nämä ovat todellisia illan uurastajia ja he saattavat tehdä lukemattomia aloitteita ja keskustella useidenkin naisten kanssa. Heille naisen löytyminen on niin tärkeää, että he "taistelevat" loppuun saakka.

Diskosta haen nimenomaan naisen seuraa. Se diskopaikka on semmonen paikka mistä löytyy naisia. Mitään semmosta prosenttijakaumaa en oo tehnyt, mutta täytyy sanoa, että diskot on parhaita paikkoja siinä mielessä. Muuten en ois niissä juurikaan vierailtu. (Mara)

Toinen tyyppi on "aktiivinen tunnustelija". Hän hakee aktiivisesti naisseuraa ja tekee aloitteita. Tämä mies hakee ainoastaan palautetta naiselta, eikä hän lähde satunnaisen naisen kanssa diskosta. Tämän tyyppisillä miehillä voi olla useitakin kontakteja naisiin illan aikana ja heillä ei ole pulaa mahdollisuuksista. Usein kieltäytymiseen on syynä vakituinen seurustelukumppani, mutta kaikki miehet eivät ole kiinnostuneita yhden illan suhteista muuten kuin poikkeustapauksissa.

Musta tuntuu, että sieltä hakee jonkinlaista positiivista vahvistusta itsellensä itsetunnolle tai jollekin semmosille asioille. Voi hakee jonkinlaista palautetta naisilta sanallista tai jossain muussa muodossa tulevaa positiivista palautetta. (Kyösti)

"Passiivisen iskijä" on miestyyppe, joka menee diskoon ja odottaa naisten lähestymistä. Useinkin nämä miehet ovat ulkonäöltään näyttäviä ja useat naiset lähestyvät näitä miehiä. Miellä on mahdollisuus valita parhaat päältä, mies vain odottelee ja naiset tekevät työn hänen puolestaan.

Mulla on aika passiivinen toimintatapa, että itte oon harvemmin se aktiivinen osapuoli. Siinä kyllä se enemmän on niin, että kattelun ja odottelen ja vois sanoo niinkin, että kättelee sopivia siinä ja on vähän odotteleva, että mitähän tässä tulee vielä. Ei mikään semmonen aggressiivinen toimintamalli. (Henkka)

Sensijaan tavallisin passiivinen mies ei oikein tiedä miten lähestyä naista. Hän odottaa, että tapahtuisi jokin ihme ja asiat sujuisivat itsestään. Näitä "odottelijoita" näyttäisi olevan useita, mutta havaintoa vaikeuttaa se, että ei voi seurata kaikkia koko iltaa ja ei voi tietää miten miesten tilanne muuttuu illan aikana.

Ei siinä sen kummempia strategioita ole. En mä nyt hirveen aktiivinen oo. Voisin olla aktiivisempi. Odotan kyllä naiselta aika paljon alotteellisuutta. Oottelen aika paljon ja istun siellä tiskillä. (Marko)

Selkeästi on kaksi areenaa, joissa pyritään lähestymään naista. Tanssilattialla pyritään eleillä ilmaisemaan itseä ja pääsemään yhteisymmärrykseen naisen kanssa.

Se ilta menee yleensä loppuun saakka siellä tanssilattialla. Kun mä tanssin siellä, niin mä hakeudun siellä semmosiin porukoihin, missä tanssii tytöt ja mitä sieltä jää käteen. Niin että mitä sieltä löytyy niitä mukavia, että sen mukaan. (Veikko)

Salin puolella keskustelulla on keskeinen sija ja siellä yrittään aloittaa keskustelu tavalla tai toisella. Ongelmana on ainoastaan, mistä tietää onko nainen kiinnostunut. Periaatteessa on kaksi lähestymistapaa. Ensimmäisessä katsellaan naisia ja yritetään päätellä naisen ilmeistä, eleistä ja katseesta onko nainen kiinnostunut ja hakeudutaan keskustelemaan, jos nainen vaikuttaa kiinnostuneelta. Toinen tapa taas on, että aloitetaan keskusteluja kaikkien läheisyydessä olevien naisten kanssa, ja yrityksen ja erehdyksen kautta löytyy nainen jos on löytyäkseen.

Miehellä ei kuitenkaan ole muuta mahdollisuutta kuin mennä suoraan keskustelemaan, sillä naiset odottavat useimmiten miehen aloitetta. Baaritiskit ovat paikkoja, joissa voi lähestyä toista reviiiriä loukkaamatta. Juoman tilaaminen kuuluu asiaan ja on luontevaa yrittää samalla keskustelunavausta. Olennaista on, että osaa lukea merkkejä milloin naista voi lähestyä. Tällöin tilanne usein sanelee lähestymistavan. Keskustelun voi aloittaa kaikkialla diskotilassa: käytävillä, pöydissä ja nykyisin jopa miesten WC:ssä käy naisia. Miehillä voi olla toisinaan vaikeuksia tulkita naisen tuntemuksia, sillä miehet eivät ole tottuneet tulkitsemaan toistensa tunteita. Miehet eivät esimerkiksi keskenään osoita kaikkia tunteita, ennenkaikkea niitä jotka eivät ole sopivia miesten välisessä kommunikaatiossa (Seidler 1994, 138-140).

Paras tapa on semmonen, että jostain baaritiskiltä tai pöydästä. Niinku menee samaan pöytään ja tulee niinku juttua tai sitten jossain siinä seisoskellessa jonku naisen kanssa. Tai sitten jos ei käy näin hyvin, niin sitten meen hakemaan jotain tanssimaan. Tanssiin haku on silleen hyvä tapa lähestyä. (Mara)

Luokitteluni mukaisesti aktiiviset miehet ottavat niinsanotusti aloitteen "omiin käsiinsä" keskustelussaan naisten kanssa. Nämä miehet puhuvat naisille paljon ja he ilmaisevat itseään avoimesti ja kertovat mielipiteitään naisesta. Passiiviset miehet keskustelevat naisten kanssa tilanteen mukaan ja keskustelun aiheet ovat asialinjalla. Yhteistä näille kummallekin miestyypille on, että he olettavat naisten uskovan heidän puheensa.

Kyllä se semmonen lirkuttelu iskee aina. Eikä siinä, että jos sanoo, että ihana ja on kauniit silmät, niin se on totta minun puolelta ja siksi justiinsa se naisesta tuntuukin niin liikauttavalta. (Mara)

No niin mä mielelläni toivosin. Mistäs sitä tietää mitä ne ajattelee, että tuo jätkä jauhaa paskaa tossa. Mutta niin kyllä mä oletan, koska mä otan niitten puheet aika tosissaan. Niin se on vähän ongelma, kun toiset ihmiset puhuu kännissä mitä sylki suuhun tuo toiset ei. (Saku)

Miehet jakavat naiset tuttuihin ja tuntemattomiin. Tuttujen naisten kanssa ollaan eniten tekemisissä, mutta miehet pyrkivät myöskin tutustumaan uusiin naisiin. Miesten suhtautumisessa tuttuihin ja tuntemattomiin naisiin on eroja. Toiset miehet eivät erottele naisia. He ovat tekemisissä samojen naisten kanssa sekä diskossa että diskon ulkopuolella. Jotkut miehet taas tekevät selvän eron diskon naisten ja muiden naisten kesken. Nämä miehet tapaavat naisia erikseen arkielämässä ja heillä on eri naiset diskossa.

Enemmän oon tekemisissä tuttujen naisten kanssa selvästikin. En mä oo tuntemattomia lähteny kysymään ikinä jatkoille. Täytyy olla jollakin tavalla tuttu edes jostakin yhteyksistä. (Tuomo)

Kaikkein parasta, että ois tuttu ravintolasta, mutta ei olis liian tuttu näistä arkielämän kuvioista. Semmosta mä ainaki pyytäsin kaikkein mieluiten. (Tapio)

Naisten aktiivisuuteen suhtautuminen on kaksijakoista. Toisaalta miehet pitävät naisen aktiivisuudesta, kun taas on miehiä, jotka haluavat haasteita. Jokatapauksessa naisten aloitteellisuus on lisääntynyt ja Haavio-Mannilan mukaan viimeaikojen käänneet naisten seksivallankumuoksessa ovat tapahtuneet juuri aloitteellisuudessa. Yhä useammin naiset ovat aloitteen tekijänä, kun iskevät miestä (Larros 1997, 10-12).

Kyllä mä koen sen positiivisesti, jos nainen näyttää mielenkiintonsa. Jos jostain kauempaa vinkkoo elekielel-

lä, niin minähän oon siellä alta aikayksikön. Joskus on menty ihan naisen pillin mukaan loppuilta. Kyllä ilmanmuuta siis uin kuin kala vedessä siellä, että ihan joutuu pitkäänki muuttamaan suunnitelmia. Tilanteen vaatimukset sanelee. (Tapio)

En tiijä onko se ihmisen luonteessa, että miehellä pitää olla semmosta naisen kanssa. Että kun nainen näyttää, että on kiinnostunu, mutta ei päästä tietyn kynnyksen yli. Sitä enemmän se mies innostuu siitä ja nainen päästää taas lähemmäs, mutta ei taas tietyn kynnyksen yli. Siitä innostuu vaan enemmän, voi että siinä on haastetta. Pitää jo kunnolla puskee päälle, mutta pitää tarkkailla miten paljon se ovea raottaa. Siitä ei ota mitään selvää. (Veikko)

Kun nainen tekee aloitteen, muodostuu samalla odotuksia muunkin suhteen. Miehet kuitenkin tietävät pelin hengen eivätkä ihmettele jos tulee pakit. Joskus voi tulla ylilöyntejäkin ja miehet yrittävät lähes väkisin naisen seuraan. Jos nainen on antanut väärän käsityksen, mies saattaa jopa kosketella naista ilman lupaa. Miesten keskuudessa on yleistynyt epäsuoran aggresion käyttö. Naiset turvautuvat yleensä erilaisiin kiertoteihin osoittaessaan aggressiota. Naiset ottavat tilanteen seuraukset huomioon ja loukkaavat välillisesti (Kaukiainen 1996, 32). Miehetkin käyttävät samaa taktiikkaa naisia kohtaan.

Mä hain yhtä naista tanssimaan. Se ei lähteny, enkä mä koskaan oo hakenu sitä myöhemmin, vaikka se on ihan kiinnostava nainen ja se osottaa miten jääräpääksi sitä saattaa tulla. Enkä lähtis vaikka se hakis, mutta en koskaan sano sille naiselle siinä tilanteessa. (Tapio)

Naiset ovat miehille kohteita siihen saakka, kunnes mies ja nainen ovat tutustuneet henkilökohtaisesti. Mies ei halua laittaa itseään kokonaan peliin, eikä aseta tunteita tuntemattomiin naisiin. Miehet tietävät mikä on pelin henki. Miehet ovatkin varovaisia mihin lähtevät mukaan, vaikka he ovatkin fyysisesti mukana. Naisetkin leikittelevät ja miehet eivät halua tehdä itsestään hölmöä.

Siinä kun mä tarkkailen sitä kohdetta, niin siinä mä nään, että onko sillä miesystävää tai muuta. Että jos se on sopivassa seurueessa ja se on vaikka tanssilattialla niin mä saatan suikasta sinne sitten. Mitäpä siinä aikaa tuhlaamaan. (Veikko)

No joo on semmostaki. Siinä kokee ittesä vähän tyhmäksi, jos niinku ite lähteny mukaan siihen. En mä suutu meen vaan vähän itteeni, että mitenkäs tämä nyt tähän malliin tässä näin. (Kyösti)

Miesten asenne naisia kohtaan on hyvinkin perinteinen ja miesten käyttäytyminen edustaa voimakkaan maskuliinisuuden mallia. Jungin ja Adlerin mukaan voimakas autoritaarinen maskuliininen persoona perustuu haavoittuvuuden ja riippuvuuden tukahduttamiselle. Miehen seksuaali-identiteetti kohtaa nämä kaksi tasoa toiminnassa ja tukahduttamisen kanssa yhteensopimaton vaatimus aiheuttaa jännitystä ja ristiriitaisuuksia, joka uhkaa maskuliinista myyttiä. Miehet yksinkertaisesti tukahduttavat tunteet, jotka eivät sovi diskotilanteeseen. Kulttuurin muutos muokkaa miehestä tiedostavampaa ja tukahduttaminen vähenee. Nykymies liikkuu jossain näiden välillä, mutta diskotilanteessa sukupuoliroolit korostuvat, ja on luontevaa käyttäytyä perinteisen miehenmallin mukaan (Rutherford 1988, 28).

9.4. Erityisiä naistapauksia - viettelyksiä ja tyrmäyksiä

Miesten kesken aiheuttaa kitkaa se, että toiset miehet ovat enemmän haluttuja. Eroottisilla markkinoilla epäonnistumiseen on mahdoton liittää sankaruutta ja epäonnistuminen on aina kolaus miehisyydelle (Hänninen 1994, 116). Epäonnistumisista huolimatta mies voi säilyttää itsekunnioituksen ja Willis nimittääkin symboliseksi luovuudeksi taitoa omista lähtökohdista sijoittaa itsensä kulttuuriseen kontekstiin omien halujensa ja resurssiensa mukaan. Symbolinen luovuus ja toiminta kehittävät ja vahvistavat itsen voimaa ja voi tuntea hallitsevansa elämäntilanteensa. Kyse on kulttuurisesta selviytymisestä. (Louhivuori 1995, 295-296).

Kyllä se on työtä teettäny. No sen verran on ollu, että on tullu käytyä, että on jotaki tulostaki herunu. Että töitä on teettäny ja monet on päässy paljon helpommalla. Ei oo kateutta, mutta se on vaan toteamus, että monet on päässy paljon helpommalla. (Mara)

Kateus syntyy eroottisen pyrkimyksen turhautumisesta. Suomalainen mies joutuu liian varhain kokemaan toiset vain arvostelijoina eikä väylänä itsenäisyyteen. Toiset muuttuvat esteeksi yksinäisessä kamppailussa itsearvostuksen saavuttamiseksi. Toisen vahvuutta ei saa jakaa. Syväänjuurtunut keskinäisen ihailun ja myönteisten tunteiden kielto pitää huolta siitä, ettei kukaan muukaan saa nauttia elämästään. Toisen arvo olisi itseltä pois (Siltala 1994, 327).

Joskus miehillä on sama kiinnostuksen kohde. Yleensä miehet hyväksyvät kilpailuasetelman, jossa paras voittaa. Eroottisilla markkinoilla toimiikin viehätysvoiman ja valloittamisen armoton laki (Hänninen 1994, 116).

No en mä lähtis saako se ottaa. Ei se kysymys oikeestaan oo siitä oikeudesta. Se on viidakonlaki. Se ottaa sen, että se on se nainen viimekädessä, joka päättää kans. Niin se nainen viimekädessä päättää kuitenkin kumman kanssa se lähtee. (Tapio)

Kaverin kanssa ei kilpailla naisesta ja näin vältetään mustasukkaisuusdraamoja kavereiden kesken. (Siltala 1994, 364). Miehet eivät halua sotkea kavereussuhteita. Sensijaan kaikkia muita tuntemattomia naisia voi jokainen mies yrittää vapaasti. Miehet varovat "astumasta toistensa varpaille", sillä se voi aiheuttaa väkivaltaisia purkauksia. Eräät miehet ovat välinpitämättömiä mahdollisesta mustasukkaisuus uhkasta huolimatta ja esittävät miehisyyttä olemalla rohkea ja päättäväinen.

Ei kai kenenkään kaverin kanssa oo menny välejä. Aina-kaan meillä ei koskaan ollu sama kiinnostuksen kohde. Aina on ollu eri. Ehkä jaetaan jo etukäteen. Saattaa näinki tapahtua. Onhan näitä jakoja tapahtunu. Ei pääse

tapahtumaan kömmähdyksiä. Joskus satunnainen jako ja joskus tarkoituksellinen. (Veikko)

Voi mennä naisen takia välit. Mulle on käynyksi niin. Itseasiassa mulle on käyny kolme kertaa niin, että mä oon iskeny toisen. Mä oon oikein rakastunu ja ainut, mikä on tuntunu tärkeeltä, se niinku se nainen pitää saaha itelleen. (Kyösti)

Yksinäisiä naisia diskoissa on vähän. Naiset kokevat olevansa tyrkyllä, koska miehet ehdottelevat kaikenlaista ollessaan yksin. Miesten mielestä naiset voivat olla yksin diskossa, eikä yksinoleminen leimaa naista millään tavalla. Yksinkertaisesti miehet ajattelevat, että kukaan ei halua olla yksin diskossa. Yksinäistä naista on myös helpompi lähestyä kuin suuria naisten ryhmiä.

Se on vähän sama juttu kun miehilläki, kun menee porukalla, niin se oleminen on kaikinpuolin vapautuneempaa. Että en mä ajattele naisista senkummemmin kun miehistä, että jos se on yksin, niin oletushan on, että se on tullu hakemaan seuraa, vaikka näin ei olisikaan. Pitäähän sitä ainaki yrittää, koska sen kanssa on helpompi mennä juttelemaan, kun sitä ei tartte kiskoo mistään pöydästä. (Mara)

Periaatteessa nainen voi olla rauhassa yksinkin. Taustalla piilee kuitenkin käsitys miehen ja naisen seksuaalisuudesta, jossa mies on tunkeutuja ja nainen vastaanottaja. Tämä käytäntö toimii lähestymisessäkin. Koska naiset ovat vastaanottava osapuoli, saattaa yksinäinen nainen vaikuttaa enemmän vastaanottavaiselta (Waldby 1995, 268-271). Naisen vastaanottava rooli määrittää heidän olemistaan yksin. Kyse on Objektin ruumiin esittämistävasta, miten se on saatavilla (Haug 1987, 248). Mies tekee aloitteet ja naisen osa on esittää aktiivisuutensa kiertoteitse. Yksin oleminen yksinkertaisesti merkitsee, että olen halukas tutustumaan (O'Neill 1989, 76-78). Miehen on mahdoton tietää naisen ajatuksia, jos mies ei aktiivisena osapuolena kysy passiiviselta naiselta, haluaako hän keskustella.

Agressiiviset naiset eivät ole miesten mieleen. Suoraviivainen toiminta on miesten näkökulmasta miehistä ja miehet mieltävät naisen käyttäytymisen miehiseksi, jos nainen tekee suoria ehdotuksia. Etsiessään yhdenillan suhdetta mies voi joustaa naisen käyttäytyessä aggressiivisesti.

Onpa nainen sanonu suoraanki, että haluaa seksiä. Kaverille yks ehotti jopa, että haluais kaks miestä, että ei käy muuten. (Leksa)

Nainen voi liiallisella aggressiivisuudella menettää naisellisuu- tensa. Sari Näreen mukaan kulttuurimme ihannoi poikien aggres- siivisuutta ja tytöt oppivat antamaan sijaa muiden tarpeille ja vastaamaan ympäristön odotuksiin (Näre 1992, 27-28).

No jos rupee heti ensimmäiseksi vittuilee, ei siitä voi olla hirveesti kiinnostunu. Jos jotenki onnistuu vaikka loukkaamaan tai jotenki vittuilee, niin kyllä sitten on vähän vaikee enää siinä. Niin ei ihan outo luonne oikein sovi. (Tapio)

Sukupuoliroolien korostuessa miehet käyttäytyvät kuten miehen kuuluu ja samaa odotetaan myös naisilta. Moore nimittää tätä peliksi, jossa naiselta vaaditaan tiettyjä ominaisuuksia. Hänen tulee näyttää naiselta ja käyttäytyä kuin nainen. Tätä voidaan nimittää vastavuoroiseksi peliksi, jossa toimitaan valmiilla ennakkokäsityksillä. Jokaisen osaanottajan täytyy pelata oikein, sillä odottamaton käytös muuttaa pelin luonnetta. Moore kyysyy- kin, että entä jos naiset eivät suostu pelaamaan tätä peliä? (Moore 1988, 180-184). Miesten kesken miehen kunnia vaatii puolustautumista hyökkääjää vastaan, mutta miten käy naisten kanssa jää kysymysmerkiksi.

9.5. Ilta päättyy - minne diskon jälkeen

Viimeisten hitaiden aikana diskossa vallitsee yleinen rauhatto- muus. Sekä miehet että naiset vaeltavat edestakaisin etsien kumppania. Tanssilattia on lähes aina täynnä tanssivia pareja, mutta kaikki eivät kohtaa unelmiensa täyttymystä. Toiset luovut-

tavat ja lähtevät kotiin, mutta sinnikkäimmät etsivät kumppanin viimeisten joukosta. Tässä vaiheessa odotukset eivät enää ole kovin suuria.

Niin, että jos joku nainen on vaikka vähän huonomman näkönen, mutta tietää, että saa 95%:n varmuudella siihen kauniiseen nähen, niin siihen pitäs tehdä vielä töitä, niin siinä tulee se laiskuusefekti loppuiltaa kohti. Sillon on jo väsyny ja ois jo kiire lähtee jo kämpille ennenkun sammuu lopullisesti. (Tapio)

Musiikin loputtua Ihmiset tungeksivat narikkaan. Tungoksessa keskustelu käy vilkkaana ja mahdollisesti siinäkin syntyy uusia pareja. Paikoitellen viimeiset asiakkaat viipyvät ovien sulkeutumiseen saakka ja lähtevät pihalle erilaisissa ryhmissä, pareina ja yksin. Pääosa ihmisistä menee kotiin, mutta kaupungin kaduilla vaeltaa satunnaisia kulkijoita. Aamuyön tunteina nakkioskioskeilla jonot saattavat olla pitkiäkin. Ihmiset ostavat ruokaa nälkäänsä, mutta jonottamisessa on myös sosiaalinen puolensa. Miehet ja naiset saattavat löytää toisensa vielä nakkioskioskin jonosta tai taksijonossa riittää kyselijöitä yhteiseen taksiin.

Sitten kun tulee valomerkki, niin sitten viime hetken rynnistys ja kattoo onko vielä jotain naisia, joka saattais lähtee mukaan ja jos ei lähe kukaan, niin sitten vielä viime hetken rynnistys menee grillin kautta ja sitten lähteekö kukaan takseihin, että siinä voi vielä sitten yrittää. (Tapio)

Kumppanin löydettyään jokainen tekee mieltymystensä mukaan. Pareja kulkee kaupungin kaduilla "saatilla", muuten vain seurana ja jotkut päätyvät kotiinkin yhdessä. Suuremmat ryhmät pyrkivät lyöttäytymään yhteen ja joillakin miehillä on tavoitteena houkuttella jatkoille kadulla kulkevia naisia. Mahdollisesti kadulla voi tavata myös diskossa tutustumiinsa naisiin. Jatkoja suunnittelevilla miehillä on tarkoituksena löytää naisia mukaan, sillä miesten kesken ei välttämättä enää ole kiinnostusta jatkaa iltaa. Joka tapauksessa naisten kanssa järjestettävät jatkot sisältävät aina lupauksen muustakin kuin alkoholin käytöstä.

Parhaassa tapauksessa antoisaan seurustelu hetkeen jonkun naisen kanssa. Mieluummin johonki intiimiin. No se on semmonen, että on päätyne jonneki tai on jonku mukavan naisen sylissä, niin mikäpä siinä on ollessa. (Mara)

Kyllähän se on, että jos ei oo naisseuraa, niin kuka sitä viittii mennä kaljaa enää juomaan. Naisseura on oleellista. (Saku)

Viimeiset yksinäiset kulkijat suuntaavat kotiin aamun tunteina. Väsyneitä ja hiljaisia sekä miehiä että naisia laahustaa täytty-mättömien odostusten painolasti harteillaan valmistautumaan uuteen diskoiltaan uusin toivein.

Yritän pinnistellä loppuun asti ja häivyn sitten pois ja niinku kirjaan sen omassa mielessä niin, että yks semmonen epäonnistunu diskoilta. Että kotiin oon päätyne yksin körmöttämään. (Mara)

Miesten halu löytää nainen hinnalla millä hyvänsä perustuu siihen, että seksi on väylä maskuliinisuuden todistamiseen. Seksuaaliset suhteet ovat areena, jossa voi osoittaa kyvykkyytensä miehenä (Seidler 1989, 23). Meidän kulttuurissamme maskuliinisuus merkitsee myös, että keho on instrumentti meidän haluillemme. Seksuaalisuus ja tunteet ovat hallitsemattomia voimia ja jatkuvia huolenaiheita. Miehen seksuaalisuus ei välttämättä liity tunteisiin, vaan se on kamppailua älyn ja libidon välillä. Me elämme kulttuurissa, joka loitontaa miehen omasta kehostaan ja seksuaalisuudestaan. Miehet oppivat erottamaan tunteet ja seksuaalisuuden. Mieskulttuuri tukee heidän käsitystään ja miehet projisoivat tämän käsityksen toisilleen. Puheet valloituksista ja erilaisista kokemuksista lujittavat yhteenkuuluvaisuuden tunnetta oikeasta mieheydestä. Saavuttaakseen miesyhteisön hyväksynnän miehen on hankittava kokemuksia liittyäkseen miesyhteisön täysvaltaiseksi jäseneksi. Maskuliinisuuden historia on ollut miehen tunteiden ja seksuaalisuuden välistä kamppailua. (Rutherford 1988, 26).

10. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

10.1. Yhteenveto

Iltaan valmistautumiseen liittyy ulkonäön kohentaminen. Miehen keho on yksi niistä areenoista, jolla mieheydestä kamppaillaan. Ollakseen mies pitää myös näyttää sellaiselta vaatteita myöten. Miehet vähättelevät puheissaan laittautumisen merkitystä, vaikka valmistautuminen kestäisi kauankin. Näin miehet pyrkivät saavuttamaan sosiaalista hyväksyntää. Miehet pukevat yllään sukupuoliasun ja se tekee heistä samannäköisiä. Pukeutumistyyllillä mies ilmaisee sen millaista maskuliinisuutta hän edustaa. Henkinen latautuminen on myös osa valmistautumista: nuodatetaan rituaaleja tavataan kaverit, otetaan alkoholia, kerrotaan edellisistä diskoilloista. Yhteiset harrastukset lujittavat ryhmähenkeä ja kohottavat tunnelmaa.

Alkoholinkäyttö on olennainen osa miesten diskoiltaa. Alkoholin avulla irrottaudutaan arjesta ja se toimii miehillä yhteisyyden välineenä. Miehet ajattelevat oman kehon koneen kaltaisena, joka saadaan toimimaan alkoholin avulla halutulla tavalla. Tavoitteena on kuitenkin hallittu humala ja alkoholi toimii sosiaalisena voiteluaineena, se auttaa lähestymään vastakkaista sukupuolta. Nainen on miesten juomisessa myös symbolisesti mukana. Nainen on sekä miehen tarpeiden kuvastin että juomisen rajoittaja, mutta naisten humalaa ei paheksuta diskossa. Miesten juomiseen liittyy perinteisesti juomarinki ja siinä noudatetaan rituaaleja. Juomaringissä kannustetaan juomaan, rinki pitää ryhmän kasassa ja ulkopuoliset loitolla. Ryhmässä muodostetaan uusi rooli ja siinä vallitsee välinpitämättöyys. Liikaa humaltuessaan mies jää yksin kosmiseen yksinäisyyteen.

Miehille kaverit ovat tärkeitä alkuillasta itseluottamuksen tukijana ja tunnelman luoja. Miehet ovat tyypillisesti ryhmässä ja tyytyvät yhteiseen puuhasteluun. Miesten ryhmä rakoilee diskossa ja ryhmää voi kutsua henkiseksi tukikohdaksi. Ryhmä ei ole välttämättä näkyvillä. Muut pidetään sisäpiirin jutuilla ulkopuolella, mutta jokainen vastaa itsestään ja seuraan liityessään nainen rikkoo miesten yhteisyyden. Ryhmä on olemassa yhteisen

tunnelman ylläpitämisen vuoksi. Miesten diskossa oloa leimaa hauskuuden maksimointi ja tärkeimpiä tuolloin ovat "diskokaverit". Yksinäiset miehet ovat yksinäisiä ratsastajia, jotka eivät välttämättä halua olla tekemisissä muiden miesten kanssa. Muut miehet koetaan kilpailjoina, mikä voi aiheuttaa tappeluja. Miehen on puolustettava kunniaansa. Seuraavana päivänä kaveriryhmälle kerrotaan "hauskoista" tapahtumista ja parhaalle kaverille surkeimmat asiat.

Miehet eivät yleensä tanssi alkuillasta, koska eivät ole hyviä tanssijoita ja hakevat tanssilla enemmän yhteisyyttä kuin nauttintoa itse tanssimisesta. Raskas rock saa tanssilavalle miehistä uhoa rock-konserttien tyyliin. Diskotansseja miehet tanssivat vähäeleisemmin, sillä he eivät harjoittele tanssimista. Diskotanssit käsitetään feminiiseksi ja diskomusiikki tyttöjen musiikiksi. Mies liittyy mukaan naisen tanssiin ja nainen antaa miessubjektille ilmauksen ja ankkuroitumispisteen.

Miehet liikkuvat tanssilattialla antaen kuvan maskuliinisuudestaan. Erilaisia tanssityylejä edustavat miehet voi nimetä seuraavasti: "Kovat kundit" eivät tanssi, "macho" runnoo muut tanssijat, "joustava mies" ottaa naisen tanssin huomioon, "seikkailija" sukkuλοι lavalla ja "epävarma" mies tanssii häiritsemättä. Sosiaalisesti taitava ja ruumiinsa hallitseva mies voi vaihdella eri esitysten välillä. Tanssityylit ovat sukupuolisi-donnaisia ja tanssiessa sukupuoliroolit tulevat esille.

Harvat miehet tanssivat yksin. Useimmiten miehet menevät tanssiin joko miesten tai naisten kanssa. Miehet eivät kuitenkaan tanssi kahdestaan lähekkäin, sillä se voidaan tulkita seksuaaliseksi. Miehet kokevat omaavansa valtaa tanssilattialla, vaikka naiset ovat parempia tanssijoita. Miehet ovat toimijoita ja naiset katseen kohteita.

Erilaisissa ryhmissä tai naisen kanssa kahdestaan tanssiminen on suosituinta miesten keskuudessa. Ryhmässä miehet yleensä yrittävät päästä naisen kanssa kontaktiin. Naisen kanssa tanssiessaan miehet pyrkivät yhteisymmärrykseen eleiden ja liikkeiden avulla. Miehet kokevat hitaat tanssit tärkeiksi, sillä silloin he pääsevät lähelle naista ja tunnustelemaan kehonkieltä. Perin-

teisesti mies vie paritanssissa ja siten hänellä on selkeä rooli.

Diskomiesten arkiset naissuhteet ovat vaihtelevia. Yhteistä heille on, että he eivät ole tekemisissä naisten kanssa tarpeeksi. Diskomiesten harrastukset ovat toiminnallisia, eikä naisten kanssa voi harrastaa samoja asioita. Diskossa miehet käyttävät valtaansa katseen avulla. Kauniita naisia tuijotetaan ja toisaalta etsitään itselle sopivaa naista.

Miesten iskustrategiat ovat sekä aktiivisia että passiivisia. "Aktiivinen saalistaja" etsii kumppania tosissaan. "Aktiivinen tunnustelija" viihtyy naisten kanssa, mutta on enemmän kiinnostunut hyvästä menosta kuin kumppanin löytymisestä. "Passiivinen iskijä" asettuu näkyvälle paikalle ja odottaa naisten aloitteita. "Odottelija" toivoo löytävänsä kumppanin sattumalta diskon tungoksessa. Naista lähestyessään miehet tarkkailevat tilannetta ja menevät keskustelemaan tai he pyrkivät kontaktiin tanssilavalla. Kaverin naista ei isketä, mutta muita naisia voi yrittää vapaasti. Yksinäisiä naisia on helppo lähestyä. Aggressiiviset naiset sensijaan ovat liian maskuliinisia ja siksi he eivät ole haluttavia.

10.1. Mieheyden rituaaleja

Diskossa on näkyvillä rinnakkain sekä perinteinen että uusi mieheys, jota voi kutsua myöskin itsereflektiiviseksi diskomieheydeksi. Molemmat mieheyden esittämistavat näyttäytyvät jokaisessa miehessä eri tavalla yksilöstä riippuen. Sama mieskin voi tasapainoilla eri tilanteissa ja eri areenoilla näiden kahden maskuliinisen esityksen välillä, joten ei ole olemassa puhtaasti perinteistä ja uutta miestä. Mutta tietysti on tunnusmerkkejä, joiden avulla nämä mieheyden esittämisen tavat voidaan tunnistaa.

Perinteisen miehen kuva perustuu hegemonisen maskuliinisuuden pohjalle. Termin hegemoninen maskuliinisuus voi ymmärtää usealla toinen toistaan täydentävällä tavalla. Ensinnäkin se viittaa miesten hallitsevaan asemaan suhteessa naisiin. Maskuliinisuus

on hegemonista, koska se on asetettu modernissa kulttuurissa etusijalle ja koska feminiinisyys on sille alisteista toiseutta (Lehtonen 1995, 32). Toimijan subjekti vaatii minuutta edottomana kokonaisuutena siinä mielessä kuin minää edustaa mies koko ihmisyyden edustajana. Toista ei voi hyväksyä itselle samantarvoisena toimijaosapuolena. Siksi toiseus eli nainen on ehdollistettu minän objektina. Toinen on minulle olemassa siinä määrin kuin hänellä on minulle käyttöä esimerkiksi tanssiessa tai seksuaalisesti.

Toiseksi termi viittaa siihen, että vaikka samaan aikaan on olemassa monia erilaisia maskuliinisuuksia, jotkut niistä samastetaan yleisesti oikean maskuliinisuuden kanssa ja ovat maskuliinisuuksien joukossa hegemonisessa asemassa (Lehtonen 1995, 32). Esitäessään ruumiin näyttämöllä mieheyttä, suuret lihakset tekevät miehen. Lihaksilla voidaan erottautua naisellisesta ruumiista. Vaikka ruumis on tärkeä mieheyden määrittäjä, tuntuu ristiriitaiselta, että perinteinen mies ei käytä aikaa ulkonäkönsä kohentamiseen. Miesyhteisö, johon hän samastuu, arvostaa toisenlaista maskuliinisuutta.

Kolmanneksi termi hegemoninen vihjaa, että valta-asema suhteessa naisiin ja alistettuihin maskuliinisuuksiin ei ole luonnollinen, vaan että hegemonisen maskuliinisuuden on ollut ja on yhä uudelleen voitettava asemansa käyttämällä tilanteen mukaan joko pakottamista tai suostuttelua (Lehtonen 1995, 32-33). Mies käyttää valtaa perinteisillä keinoilla. Katsominen on aktiivista ja samastuu vallankäyttöön kun taas katsottavana oleminen on passiivista ja siitä puuttuu valta. Naisen keho on esillä, katsottavana ja mies on toimiva osapuoli. Lisäksi miehen katse projisoi fantasiansa naisen ulkomuotoon ja näin hän seksualisoi naisen ruumiin. Perinteisessä mieheessä on myös aina hiven turpaanvetäjää ja hän säilyttää näin valta-asemansa.

Maskuliiniset rakennelmat eivät säilytä vakuuttavuuttaan itsestään, vaan ne on pystytettävä jokapäivä uudestaan. Traditiot ovat perinteisen miehen perustaa ja traditioonaalinen mieheys tuotetaan rituaalien kautta. Traditio erottaa sisäpiirin ja ulkopuoliset. Rituaaliin osallistuminen ja kaavallisen totuuden

hyväksyminen ovat tradition olemassaolon edellytyksiä (Giddens 1995, 113).

Kaveruutta ilmaistaan rituaalien välityksellä, sillä miesten kaveruussuhteissa, kuten yleensäkin miesten välisissä suhteissa, ryhmässä ei jaeta tunteita toisten miesten kanssa (Seidler 1992, 4). Tunteista puhumisen korvaavat erilaiset miehiset rituaalit kuten esimerkiksi alkoholin käyttöön liittyvät tavat. Miesten juomaringissä ovat tuttuja erilaiset tarjoamisrituaalit. Myös diskossa noudatetaan rituaaleja, jotka toimivat miesryhmän yhtenäisyyden säilyttämisen ja uusintamisen välineinä. Myös tavat, jolla lähestytään naisia vaikuttavat rituaalimaisilta. Rituaaliin kuuluu juomien tarjoaminen ja tanssiminen eri tavalla miesten kuin naisten kanssa.

Miesten rituaalipuheissa toistuu sankaruus. Nykysuomen sanakirjan mukaan sankari on urhoollinen kunnostautuja, joka on tekojensa ja ominaisuuksiensa vuoksi ihailun kohde. Mies haluaa olla sekä tytön unelmien sankari että poikajoukon suuri sankari (Nykysuomen sanakirja 1983, 49). Miehinen sankari on naisten ja miesten ihailun kohde. Sankarieetos ilmenee nimenomaan puheissa, mutta joiltakin osin myös teoissa, sillä miehen on hankittava aineistoa kertomuksiinsa. Miehet itse sanovat kertoessaan diskoilloista, että heidän puheensa sisältää "hehkutuslisän, josta puolet on petäjäistä." Eli miehet liioittelevat antaen sankarillisen vaikutelman.

Sari Näreen mukaan sankariin liittyvät merkitykset kertovat sukupuolten kulttuurisesta rakentumisesta. Sankaruus voidaan nähdä naisen ja miehen välisen suhteen symbolisena nimittäjänä. Se sisältää määritelmällisesti ihmisessä arvokkaina pidetyt ominaisuudet. Sankari-ihanteissa välittyy paitsi minäihanteita myös kulttuurin yleisiä arvo- ja normirakenteita: ne välittävät kulttuurista sekä kognitiivista että emotionaalista ainesta. Edustaessaan kulttuurin päämääriä ja arvoja sankarit liittyvät symboliseen valtaan (Näre 1992, 69). Sankaruus on jonkinlainen maskuliinisuuden huipentuma ja sankari-ideologian mallit tulevat esimerkiksi urheilukentiltä ja tiedotusvälineistä (Tiihonen 1994, 230). Rituaalien avulla on turvallista lähestyä asioita.

Jos on epävarma omasta miehisyydestään, järjestyksellä voi saavuttaa ennustettavuutta ympäristöönsä (Siltala 1996, 135).

10.2. Itsereflektiivinen diskomies

Postmoderniin elämään liittyy omaan olemukseen kohdistuva arviointi, itsereflektiivisyys (Hautamäki 1996, 36). Siinä itsetarkkailu korvaa aiemman ulkokohtaisen tarkkailun (Lash 1995, 161). Itsen tiedostaminen tapahtuu läheisesti suhteessa omaan ruumiillisuuteen. Itsereflektiiviselle miehelle ruumiillisten erontekojen tekeminen ei ole samanlaista kuin perinteiselle miehelle. Omaan ulkonäköön suhtautuminen on tietoisempaa ja moniulotteisempaa. Rakennetaan tietoisesti tietynlaisesta mieheydestä viestivää ulkoasua. Maskuliiniseen ruumistyöhön kuuluu oman ulkonäön muokkaaminen ja vaatteiden hankintaa eri kulttureista.

Beck näkeekin, että mitä enemmän yhteiskunnat modernisoituvat, sitä enemmän subjektit hankkivat itselleen kykyjä reflektoida olemassaolonsa yhteiskunnallisia ehtoja ja samalla muuttaa niitä (Beck 1995, 239). Bennet Bergerin näkemyksen mukaan taas reflektiivisyys edistää itsensä tiedostamista ja palvelee roolietäisyyden aikaansaamista (Wacquant 1995, 60). Sosiaalista toimintaa voidaan selittää ja antaa käytännöille merkitykset (Wacquant 1995, 60). Itsereflektiivisyys antaa miehelle mahdollisuuden olla autonominen toimija, jos mies harkinnan jälkeen tekee ratkaisunsa tiedostaen tekemisiensä perusteet. Miesten mielestä diskossa on kyse "soidinmenoista" ja tarvitaan tilanteeseen sopiva esitys (Tarkki 1996, 208).

Lähestyessään naista itsereflektiivinen mies muuntaa esitystään, eikä anna määritellä itseään. Postmoderni maailma vaatii kykyä vastata muutoksiin ja täytyy pystyä muuttamaan strategioitaan aina tilanteen mukaan. Hyvin rakennettu ja kestävä identiteetti on muuttunut edusta painolastiksi. Samoin kulttuurinen pääoma voi muuttua rasitteeksi, sillä postmodernissa elämänpelissä säännöt muuttuvat pelin kestäessä (Bauman 1994, D2). Itsereflektiivinen diskomies voi olla aktiivinen saalistaja, aktiivinen tunnustelija, passiivinen iskijä tai odottelija mielensä mukaan.

Diskomiehen refleksiivinen maskuliinisuus ilmenee esimerkiksi siten, että tanssilavalla oleminen on luontevaa. Hän voi tanssia yksin, kahdestaan, ryhmässä, miesten tai naisten kanssa. Tanssi ei ole välttämättä pelkkä lähestymisen väline, vaan myös leikki, flirttailua molemminpuolin, vastavuoroisesti subjektin ja objektin paikkaa vaihdellen. Itse-reflektiivinen mies osaa vaihdella esitystään ja hän liukuu erilaisten maskuliinisuuden esitysten välillä. Toisin sanoen subjekti omaksuu eri identiteettejä eli rooleja eri aikoina ja eri areenoilla. Itse-reflektiiviselle miehelle onkin tärkeintä itsensä toteuttaminen haluamallaan tavalla, eikä niinkään muiden mielipide

Erilaiset sosiaaliset roolit kytkeytyvät identiteetin tunteeseen ja siihen liittyvät myös yksilön kyvyt ja tarpeet (Korpela 1988, 2-3). Autonominen subjekti tekee päätökset itse, jos hänellä on taitoja, tietoja ja kykyjä tulkita tilanteita ja ihmisiä (Tarkki 1996, 208-209). Itse-reflektiiviselle miehelle on tärkeää toteuttaa itseään haluamallaan tavalla. Rituaalit eivät enää ohjaile tapahtumien kulkua. Rituaalit menettävät merkitystään, mutta eivät katoa täydellisesti. Voimme tunnistaa rituaalit ja voimme käyttää niitä tietoisesti hyväksi (Giddens 1995, 140-142). Kyse on valinnoista, miten käytämme rituaaleja, sillä monet toiminnot ovat muuttuneet valinnanvaraisiksi (Giddens 1995, 108).

Toisin sanoen itse-reflektiivinen mies ei välttämättä tarvitse juomarinkiä esimerkiksi osoittaakseen kaveruutta, mutta hän voi olla siinä mukana, sillä hän kykenee irtaantumaan ryhmän rituaaleista ja toimimaan oma-aloitteisesti. Rituaaleja voi käyttää hyväksi henkilökohtaisella tavalla miten kukin haluaa. Postmoderniinkin maailmaan kuuluu rituaaleja. Rituaaleilla on perustava merkityksensä ontologiselle turvallisuudelle, koska ne tarjoavat strukturoivan välineen, jossa elämän jatkuvuus toimitakehyksestä toiseen voi toteutua (Giddens 1995, 142).

On kuitenkin tärkeää, että identiteetin muotoutuminen eli kulttuurisenkin esityksen valitseminen liittyy niihin eri tapoihin, joilla kulttuuriset järjestelmät esittelevät tai puhuttelevat. Diskon "henki" määrittää miehen toimintaperiaatteita. Hän joko toimii diskon pelisääntöjen mukaan tai jättää pelaamatta. Jos kieltäytyy noudattamasta sovittuja toimintatapoja jää ulkopuo-

lelle ja lakkaa olemasta pelaaja. Peli jatkuu edelleen yksilön valinnasta huolimatta (Bauman 1994, D5).

Disko on leikkikenttä, jossa on järkevää noudattaa postmodernia moraalia. Postmodernille aikakaudelle on ominaista levottomuus, oikullisuus ja päättämättömyys. Ihmissuhteissa ilmenee pirstaleisuutta ja katkelmallisuutta. Nämä torjuvat sitoutumista ja vastustavat molemminpuolisen velvollisuus- ja vastuuverkoston rakentamista. Kaikki suosivat ja kannattavat yksilön ja toisen välistä etäisyyttä ja tarkastelevat toista ensisijaisesti esteettisestä eivät moraalisesta näkökulmasta. Voidaan puhua halun esteettisesti suuntautuneista subjekteista. Tällainen asennoituminen toimii itesään vastaan, sillä suhteet muuttuvat puhtaiksi suhteiksi etäännyttäen ihmiset. Ainoa kysymys kuuluu, ovatko asiat mielenkiintoisia, jolloin maailmasta tulee asioiden kokoelma ja tehtävänä on puristaa siitä mahdollisimman paljon. Päämääränä on onnistunut toteutus, keinoina sinnikkyys ja kekseliäisyys (Bauman 1994, D6).

10.4. Diskojen miehet "naiseuden naamiaisissa"

Tarkastelen mitä tapahtuu eri areenoilla, kun miehet menevät "naiseuden naamiaisiin" (Nykyri 1995). Nimeän jokaisen areenan erikseen asiayhteydessään ja ensimmäisenä on ruumiillisuuden areena. Ilta alkaa valmistautumisella. Miehillä ja naisilla on erilaiset valmistautumisrituaalit. Selvin ero miesten ja naisten välillä on ulkonäön kohentamisessa. Naiselle meikkaaminen voi olla lähes velvollisuus, sillä se on määritelty hyväksi käytökseksi, kohteliaisuudeksi toisia ihmisiä kohtaan (Nykyri 1995, 24). Miehet kokevat itsensä miehekkääksi olemalla oma itsensä. Laittautumista pidetään naismaisena.

Pukeutuminen on osa ulkonäköä ja se myös jakaa sukupuolet. Naisilla on ensinnäkin enemmän mahdollisuuksia käytettävään valitessaan vaatteita, kun taas miehet pukevat aina yllään miehisen sukupuoliasun. Naisesta loihditaan sadun Tuhkimon tavoin täydellinen esteettinen taidonnäyte ja kyse on enemmänkin naisen itsetunnosta kuin miesten miellyttämisessä; naisellisuus tässä mielessä ei siis ole pelkkää passiivista alistumista. Näin

nainen on toimija ja hän saa valtaa juuri näistä naisellisuuden käytännöistä ja osoittaa olevansa itsenäinen ja yksilöllinen toimija (Nykyri 1995, 31). Miehellä pukeutuminen saa vastakkaisen merkityksen. Tulemalla sellaisena kuin on mies haluaa määrittää itse miltä hän näyttää. Hän ei halua kuunnella ulkopuolisia määrittelyjä. Miesten kannalta on tärkeää, että he pääsevät määrittelijöiksi ja vakuuttamaan myös muut etenkin silloin, kun on kysymys mieheydestä.

Toisena humalan areena. Siinä subjektiviteetti ja identiteetti ovat häilyviä, minän ja toisen rajat joustavat, halu liikkuu kohteesta toiseen sekä järjen ja ruumiin dualismi hälvenee. Omiin toimiin ei pidetä kriittistä tai kontrolloivaa etäisyyttä. Tällä tavoin liikutaan fantasioiden ja mielikuvien alueella (Nykyri 1995, 113). Miesten juomisen yllä leijuu sankarillisuuden sädekehä, jota mitkään tunaroinnit eivät himmennä, vaan päinvastoin niitä voidaan kuvailla kerskailevaan sävyyn. Miehet ottavatkin alkoholia huolettomasti, ja humala syrjäyttää tietoisemmän harkinnan. Humalassa miehet lähestyvät naisia avoimemmin.

Naisten juominen diskoissa tarvitsee hillitsemistä vain harvoin, vaikka nuorille naisille sallitaankin humalassa esiintyminen. Naiset tyypillisesti haluavat pitää juomisensa suunniteltuna ja hallittavana ja se kertoo naisten hyvin sisäistetyistä itsekontrollista (Nykyri 1995, 98). Kuitenkin miehet odottavat, että naisetkin olisivat kutakuinkin samanlaisessa kunnossa kuin itsekin, sillä on vaikea pitää riehakasta tunnelmaa yllä, jos toinen osapuoli on selvinpäin. Alkoholi kuuluu diskon ympäristöön ja naisten juomista ei paheksuta, paitsi silloin kun naisesta tulee aggressiivinen ja hän häiritsee toisia ihmisiä käytöksellään (Nykyri 1995, 102). Yhteentörmäykset ovat todennäköisiä, sillä naisen aggressiivisuus on miehistä epämiellyttävää. Aggressiivisuus on maskuliinista, eikä se ole haluttavaa naisessa. Toisaalta jos miehen suhtautuminen alkoholiin on humalahakuinen ja nainen pitää itsekontrollin, niin kumpikaan ei ymmärrä toisiaan.

Kolmantena sukupuolten kohtaamisen areena. Nykyrin mukaan naiset vaeltelevat diskossa enemmän kuin miehet (Nykyri 1995, 19). Joka tapauksessa naiset istuvat enemmän pöydissä ja miehet seisoske-

levat käytävillä ja baaritiskillä. Helposti tulee vaikutelma, että miehet liikkuvat naisia enemmän, mutta ehkä naiset loppujen lopuksi liikkuvatkin enemmän, jotta heidät huomattaisiin. Monilla on tarkoituksena tutustua vastakkaiseen sukupuoleen.

Käytännössä lähestyminen tapahtuu siten, että naisen ensimmäinen askel on miehen huomion kiinnittäminen ja jonkinlaisen kontaktin luominen. Kun miehen katseen on saanut kiinnitettyä itseensä, kiinnostusta ylläpidetään niin katseen ja katseen välttelyn vaihtelulla kuin muullakin ruumiinkielellä (Nykyri 1995, 67). Naisen iskemisstrategiat ovat siis enemmän hienovaraisista vietteilyä kuin suorasukaista iskemistä. Miehen keinona on enemmänkin suora, kiinnostusta ilmaiseva katse ja juttelemaan tulo (Nykyri 1995, 70). Kuten Nykyrikin on huomauttanut, miehen on ymmärrettävä lähes olemattomista vihjeistä onko nainen kiinnostunut ja siksi tapahtuukin paljon ali- ja ylilyöntejä (Nykyri 1995, 71).

Diskoon olennaisesti kuuluva leikittely on harmitonta hauskanpitoa, jos ei odoteta kumppanin löytymistä. Flirttailu voi mennä liian pitkälle ja joskus tapahtuu lähestymistä luvatta väärin tulkintojen vuoksi. Jos diskosta hakee kumppania, leikittely voi aiheuttaa väärinkäsityksiä, sillä tulkintamahdollisuuksia on loputtomiin. Useat naiset ovatkin ymmärtäneet, että keskustelu on paras keino tutustua mieheen, jos haluaa lähestyä tiettyä miestä. Naiset tekevätkin usein keskustelualoitteen ja väärinkäsityksiä tapahtuu vähemmän.

Neljäntenä tanssin areena. Tanssiessa leikittely on yleistä. Nykyri mielestä leikittelyn kohteena olevalla miehellä ei välttämättä ole paljoakaan merkitystä naiselle. Miesten suhtautuminen tällaiseen vaihtelee. Osa on ilahtuneita, toiset hämmentyneitä ja vetäytyviä tai jopa ärtyneitä ja torjuvia (Nykyri 1995, 84). Miesten suhtautumistapa riippuu naisen esitystavasta. Jos tanssi on vilpítőntä leikkiä, siihen on helppo lähteä mukaan. Pilailutarkoituksessa tehty esitys aiheuttaa miehissä ärtyymistä. Siksi miehet mieluummin ensin katsovat kuin katuivat, etteivät tekisi itsestään hölmöä. Toisaalta miehet kokevat oikeudekseen määrittää naisen seksuaalisuutta ja johtopäätökset tehdään esityksen mukaan. Yhteentörmäyksiä tulee, jos naisesta saa väärän käsityksen.

Naiset ja miehet ovat jokseenkin samaa mieltä, että nopeiden tanssiminen kahdestaan mies/nainen -parina voi tuntua hölmöltä, koska toisen kanssa tanssiminen ja katseleminen välimatkan päästä ei ole välttämättä miellyttävää (Nykyri 1995, 74). Nykyrin mukaan nainen katsoo tanssin alussa flirttaillaanko vai keskitytäänkö omaan tanssiin. Nainen haluaa löytää tasapainon kontaktin pitämisessä ei liikaa mutta ei liian vähänkään (Nykyri 1995, 75).

Miehet hakevat tanssilla yhteyttä naiseen eleiden ja liikkeiden avulla. Tarkoitus on löytää yhteisymmärrys, sillä miehet eivät ole niinkään kiinnostuneita yksilötanssimisesta. Tanssi on enemmänkin yhteisyyden hakemista. Väärien tulkintojen mahdollisuus on suuri, jos mies hakee yhteyttä ja nainen tanssii yksin. Mies ei ymmärrä naisen vetäytymistä omaan maailmaan. Nainenkaan ei varmaan ymmärrä, jos mies seisoo lähes paikallaan, eikä tanssi. Sensijaan oman aineistoni pohjalta ja Nykyrinkin mukaan miesten ja naisten kaksin tanssiminen sujuu parhaiten ryhmässä. (Nykyri 1995, 75).

Hitaita kappaleita tanssiessa on hienoisia eroja miesten ja naisten välillä. Naiset tanssivat mieluummin tutun miehen kanssa ja vieraan miehen kanssa vasta kun ollaan vähän ehditty tutustua. Naiset saattavat kokea hämmentävänä vieraan miehen tunkeutumisen heidän omalle reviiirilleen (Nykyri 1995, 78). Toisaalta on täysin yksilöllistä mikä on liian läheistä tai sopivaa, omat intressit määrittävät läheisyyden kokemista (Nykyri 1995, 78).

Miehet sensijaan kokevat hitaat tanssit erinomaisena tutustumiskeinoa, koska muuten tanssitaan erillään ja on vaikea keskustella. Hitaiden tanssien aikana voi keskustella ja tarkkailla naisen ruumiinkieltä. Asetelma on perinteinen ja miehet kokevat olevansa enemmän omalla alueella paritanssissa, sillä yleensä mies vie. Naiset ehkä menettävät vapaudentunteen miehen sitoessa hänet otteeseensa. Nykyri näkee, että hitaitten tanssimisen perusasetelma kärjistää mielikuvia eroista sukupuolten välillä (Nykyri 1995, 78).

Viidentenä perinteistä ja postmodernia eri areenoilla. Perinteiselle subjektille on itsestään selvää toimia traditioiden mukai-

sesti. Naiset näyttävät naisellisilta, he ovat herkempiä ja hennompia, seksuaalisuus on vihjailevaa ja moraalisesti ylemmydentuntoista (Nykyri 1995, 108). Perinteinen mies on lihaksikas sankari, kamppailija ja valloittaja. Hän on määrätietoinen ja rationaalinen. Oikeat miehet ovat vapaita tunteista ja feminiinisistä ailahteluista. He ovat tasapainoisia, itsevarmoja ja riippumattomia.

Postmoderni subjekti hyväksyy yhteiskunnan muuttuvuuden: ei suuntaudu tulevaisuuteen, muttei vetoa perinteisiinkään. Yhteiskunnan fragmentaarisuus ja nykyhetki koetaan täysillä. Ihmisen elämästä tulee jatkuvaa "itsen kokoamista". Postmoderni subjekti hyväksyy sekä vanhaa että uutta kumpaankaan pysyvästi sitoutumatta tai antamatta kummankaan leimallisesti määrittää identiteettiään (Nykyri 1995, 112). Nainen voi yhdistää perinteisen passiivisuuden, pehmeiden, romanttiset haaveet uusiin itsensä toteuttamisen välineisiin kuten aggressiivisuuteen ja itsemääräämisen haluun. Nainen voi olla kiltti tyttö tai vamppi tai mielihalujen mukaan (Nykyri 1995, 112). Mies yhdistää perinteisen aktiivisuuden, voiman ja valloittajan hahmon uusiin vaatimuksiin. Mies käyttäytyy miellyttävästi ja on joustava. Mies voi esittää tunteellista, mutta voi olla toisaalta röyhkeä baumanilainen peluri, jolle mikään ei ole sattumanvaraista (Bauman 1994, D5).

LIITE: HAASTATTELURUNKO

Taustakysymykset

Ikä, ammatti, diskoissa käynnin tiheys, juotko, tupakoitko, millainen ystäväpiiri, onko parhaat kaverit mukana tai naisystävä, seurusteltko.

ENNEN DISKOA

Illan suunnittelu yksin tai kavereiden kanssa.

Lähdön syyt, seura, paikan valinnan kriteerit, onko kantapaikka.

Missä valmistaudutaan ja miten, mitä teet yksin ja mitä kavereiden kanssa.

Ulkonäön huolehtiminen yleensä.

Ulkonäön huolehtimisen tärkeys ennen iltaa, illan aikana.

Pohjien ottaminen yksin, kavereiden kanssa, miten paljon, mitä juot.

Käytkö muissa ravintoloissa, missä.

Mistä puhutaan.

DISKOILLAN AIKANA

Mitä haet diskosta, mikä tekee diskosta erityisen paikan, millainen on hyvä disko.

Mistä hyvä fiilis rakentuu, mitä tarkoittaa huono meno.

Mitä odotat illalta, miten koet ja ilmaiset pettymyksen.

Mitä teet ensin ja siitä eteenpäin, rituaalit ja ruutinit.

Tyypillinen illan kulku.

Oletko yksin, kavereiden kanssa, muuttuuko tilanne illan aikana.

Tutustutko uusiin naisiin tai miehiin.

Miten suhtaudut miehen pyrkiessä ryhmään.

Jos olet yksin pyritkö miesten ryhmään.

Miten koet muut miehet, onko kilpailjoita.

Mitä teet kaverille, jolla menee heikosti.

Mistä miehet puhuu keskenään ja naisten kanssa, onko eroja.
Oletko ollut tappelussa, miksi.
Pysyykö ryhmä kasassa, katkeaako yhteisyys, mihin.
Ulkonäöstä saadut kommentit, miten vaikuttaa.
Katseen kohteen oleminen ja muiden katseleminen.
Ulkonäön vaikutus kanssakäymisessä yleensä ja omakohtaisia kokemuksia.
Miten suhtaudut miehen, naisen pukeutumiseen.
Miten vaikuttaa naisten erilainen pukeutuminen ja meikkaaminen.
Millaiset vaatteet itsellä diskossa, pukeudutko eritaval-
la, kuin muulloin, pukeudutko paikan mukaan.

Diskon naiset ja seksuaalisuus

Onko ilmapiiri seksuaalinen, miten näkyy.
Alkoholin vaikutus seksuaalisuuden kokemiseen ja ilmaisemiseen.
Alkoholin vaikutus aloitteiden tekemiseen ja sopivuuden rajojen ylittymiseen, sekä naisen että oma humala.
Oma toimintatapa, toimintastrategia, aktiivisuus.
Suhde naisen aktiivisuuteen ja humalaan, mitä odotat.
Miten koet naisen flirttailun ja mitä teet, entä jos se on leikkiä.
Miten koet ja ilmaiset rukkaset.
Pelailenko tai leikitteletkö itse, miten.
Odotatko saavasi tai oletko saanut naisseuraa yhdeksi yöksi tai pitemmäksi ajaksi.
Luokitteletko diskon naiset, pukeutuminen ja käyttäytyminen.
Oletko tekemisissä tuttujen vai tuntemattomien naisten kanssa, kumpia pyydät jatkoille.
Sopeutatko oman toimintasi naisten mukaan.
Puhutko paljon, selvinpäin, humalassa.
Ottaako naiset puheet todesta.
Miesten solidaarisuus, voiko mennä välit naisen takia.
Suhtautuminen aggressiiviseen naiseen.
Löytyykö diskosta elinkumppani tai vakavasti otettavia naisia.
Miten vaikuttaa seurustelu omaan käyttäytymiseen.
Onko naiset todella tällaisia miltä näyttävät, onko esitys.

Onko vientiä, miten vaikuttaa itsetuntoon.

Diskon ulkopuoliset naiset

Onko naisystäviä, liikutko naisten kanssa enemmän.

Käytkö ulkona ja mistä puhut naisten kanssa.

Paljonko vietät aikaa naisten kanssa, töissä, vapaa-aikana.

Mitä teette yleensä.

Onko eroa miesten ja naisten kanssa tekemisessä ja puhumisessa.

Viihdytkö naisten kanssa vai ovatko pelkkiä kohteita.

Tanssiminen

Mikä vaikuttaa miksi tanssit tai et tanssi.

Miten paljon tanssit.

Menetkö tanssimaan omasta vai muiden aloitteesta.

Minkälaisessa kokoonpanossa tanssit.

Vaikuttako tanssimiseen tuttu tai tuntematon.

Mitä musiikki merkitsee, mistä pidät.

Millaista musiikkia tanssit ja missä vaiheessa iltaa.

Alkoholin vaikutus tanssimiseen.

Nopeiden tanssien merkitys itselle, mitä teet tanssiessa.

Miten tanssit, tanssityyli, otatko vaikutteita, tilankäyttö.

Hitaat tanssit, kumpi hakee, mikä merkitys hitailla tansseilla.

Miten koet tanssimisen, nautitko, onko tavoitteita.

Puhutko hitaitten tai nopeitten aikana, mistä miehille ja naisille.

Kommentoitko tanssin aikana tanssia tai ulkonäköä.

Miten muuten ilmaiset itseäsi tanssiessa.

Miten koet naisten erilaiset tanssityylit, leikittelyn.

Leikitteletkö itse tanssiessa.

Päihteet

Mitä juot diskossa.

Juomisen määrä ja siihen vaikuttavat tekijät.

Tarkkailetko omaa juomista, rajoittavatko sitä muut.

Mikä on liikaa.

Alkoholin vaikutus ulkonäön kokemiseen, itsestä ja muista.

Liikaa juominen ja sen seuraukset, rajan ylläpitäminen.

Suhtautuminen humalaiseen mieheen ja naiseen.

Mitä teet humalaiselle kaverille.

Humalan vaikutus naisen lähestymiseen.

Diskoillan jälkeen

Minne diskon jälkee, jatkot.

Onnistunut ilta, unelmailta.

Epäonnistunut ilta.

Jälkipohdiskelut yksin tai ystävien kanssa.

Vaihdetaanko kokemuksia.

LÄHTEET

- Ahola**, Eija. 1989. Happy hours. Uuden keskiluokan ravintola elämää. Helsinki: Hakapaino.
- Ahponen**, Pirkko-Liisa. 1993. Minä psykokulttuurissa, psykokulttuuri elämänpolitiikassa. Janus 2 (4), s. 16-30.
- Alasuutari**, Pertti. 1985. Pullon läpi näkyvä mies. Teoksessa Miehen mallit, s. 39-58. Toim. Helminen, S. & Hurri, M.Hämeenlinna: Karisto.
- Alasuutari**, Pertti. 1990. Moderni persoona halunsubjektina Tiede ja edistys 15(2), s. 98-109.
- Alasuutari**, Pertti. 1993. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Alasuutari**, Päivi. 1984. Diskon hälinästä nuorisotilan ilmapiiriin. Tamperelaisen opiskelijaryhmän kokemuksia. Sosiologia 21 (4), s. 320-324.
- Alho**, Olli. 1992. Suomalaisten juomatavasta. Teoksessa Suomalaisen juomatavan salaisuus. Puheenvuoroja suomalaisesta elämäntavasta, s. 36-49. Toim. Blom, A. Jyväskylä: Gummerus.
- Apo**, Satu. 1990. Kertomusten sisällön analyysi. Teoksessa Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta, s. 62-80. Toim. Mäkelä, K. Helsinki: Gaudeamus.
- Argyle**, Michael. 1988. Bodily Communication. London: Methuen.
- Badinter**, Elisabeth. 1993. Mikä on mies. Jyväskylä. Gummerus.
- Bauman**, Zygmunt. 1994. Pyhiinvaeltajasta turistiksi. Helsingin sanomat 5.11. Suom. Perlinen, M. alkutekstistä "From Pilgrim to Tourist".
- Bauman**, Zygmunt. 1994. Pyhiinvaeltajan perilliset. Helsingin sanomat 13.11. Suom. Perlinen, M. alkutekstistä "From Pilgrim to Tourist".
- Beck**, Ulrich. 1995. Mitä ymmärrämme teollisuus yhteiskunnan itsepurkautumisella ja -vaarannuksella. Teoksessa Nykyaian jäljillä, s. 236-248. Toim. Beck, U., Giddens, A., Lash, S. Tampere: Vastapaino.
- Blinnikka**, Leena-Maria & Uusitalo, Marja. 1988. Ruumiinkuva aikuisiällä. Psykologian tutkimuksia n:o 85. Turku: Turun yliopisto.
- Childe**, Gordon. 1966. Varhaiskulttuureja. Keuruu. Otava.
- Cohen**, Louis & Manion, Lawrence. 1986. Research Methods in Education. Routledge: London.

- Coleman**, Will. 1990. Doing Masculinity - Doing Theory. Teoksessa Men, Masculinity & Social Theory, s. 186-199. Toim. Hearn, J. & Morgan, D. London: Unwin Hyman.
- Connell**, R.W. 1995. Masculinities. Cambridge: Polity Press.
- Copeland**, Roger. 1993. Dance, Feminism and the Critique of the Visual. Teoksessa Dance, Gender and Culture, s. 139-150. Toim. Thomas, H. Hong Kong: MacMillan.
- Dyer**, Richard. 1993. I Seem to Find the Happiness I Seek: Heterosexuality and Dance in the Musical. Teoksessa Dance, Gender and Culture, s. 49-68. Toim. Thomas, H. Hong Kong: MacMillan.
- Dyer**, Richard. 1993. Älä katso. Lähikuva (2), s. 25-30.
- Easthope**, Anthony. 1986. What a Man Gotta Do. The Masculine Myth in Popular Culture. Boston: Unwin Hyman.
- Eerikäinen**, Hannu. 1994. My body - no body - ruumiin äärellä. - Teoksessa Tekno. Digitaalisen tanssimusiikin historia, filosofia ja tulevaisuus, s. 58-64. Toim. Inkinen, S. Hämeenlinna: Aquarian publications.
- Ehrnrooth**, Jari. 1990. Intuitio ja analyysi. Teoksessa Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta, s. 30-41. Toim. Mäkelä, K. Helsinki: Gaudeamus.
- Eräsaari**, Risto. 1986. Vapaa-aika ihmisen elämässä. Liikunta ja tiede 23 (7), s. 424-429.
- Falk**, Pasi & Sulkunen, Pekka. 1980. Suomalainen humala valkokankaalla - Suomalaisen miehen myyttinen fantasia. Sosiologia 17 (4), s. 257-270.
- Falk**, Pasi. 1988. Ihoon piirretty - lihaan kirjoitettu. Teoksessa Uuden liikuntakulttuuriin, s. 192-205. Toim. Sironen, E. Jyväskylä: Gummerus.
- Fiske**, John. 1992. Merkkien kieli. Johdatus viestinnän tutkimiseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Frith**, Simon. 1988. Rockin potku. Jyväskylä: Gummerus.
- Giddens**, Anthony. 1995. Elämää jälkitraditionaalisessa yhteiskunnassa. Teoksessa Nykyajan jäljillä, s. 83-152. Toim. Beck, U., Giddens, A., Lash, S. Tampere: Vastapaino.
- Goffman**, Erving. 1971. Arkielämän roolit. Porvoo. WSOY.
- Goffman**, Erving. 1987. The Arrangement between The Sexes. Teoksessa Women and symbolic interaction, s. 51-80. Toim. Deegan, M.J. & Hill, M. Boston: Allen & Unwin.
- Grönfors**, Martti. 1982. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Jyväskylä: WSOY.
- Haavio-Mannila**, Elina & Snicker, Raija. 1980. Päivätanssit. Jyväskylä: WSOY.

- Haug**, Frigga. 1987. Female Sexualization. A Collective Work of Memory. Thetford: Verso.
- Hautamäki**, Antti. 1996. Individualismi on humanismia. Teoksessa Yksilö modernin murroksessa, s. 13-44. Toim. Hautamäki, A. Tampere: Gaudeamus.
- Helen**, Ilpo. 1990. Peilivirta. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Hellman**, Heikki. 1985. Diskon nousu ja ravintolamusiiikki. Alkoholipolitiikka 50 (1), s. 23-30.
- Hietala**, Veijo. 1992. Kulttuuri vaihtoi viihteelle. Jyväskylä: Gummerus.
- Hirsjärvi**, Sirkka & Hurme, Helena. 1982. Teemahaastattelu. Helsinki: Gaudeamus.
- Hoikkala**, Tommi. 1989. Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen. Helsinki: Gaudeamus.
- Holmila**, Marja & Määttä, Kirsti. Suomalaisen miehen viinaisia suhteita. Sosiologia 18 (2), s. 124-133.
- Huizinga**, Johan. 1984. Leikkivä Ihminen. Juva: WSOY.
- Hänninen**, Jorma. 1994. Eritisoitu ruumis ja potenssin markkinat. Teoksessa Miestä rakennetaan maskuliinisuuksia puretaan, s. 103-116. Toim. Sipilä, J. & Tiihonen, A. Jyväskylä: Gummerus.
- Hänninen**, Jorma. 1994. Seksitarinan pornografinen käsikirjoitus: Minä sain, olen siis mies. Teoksessa Miehen elämää, s. 106-139. Toim. Roos, J.P. & Peltonen E. Rauma: Westpoint.
- Hänninen**, Jorma. 1996. Kokopuvussa heijastuu mieheyden mystinen performanssi. Nykypäivä 13.9. n:o 36.
- Hänninen**, Jorma. 1996. Miehiä katsellessa - koreilemattomia kansanmiehiä. Teoksessa Naisen naamio, miehen maski, s. 81-110. Toim. Laiho, M. & Ruoho, I. Tampere: Tammerpaino.
- Jaatinen**, Jaana. 1994. Hauskanpito Hangon Regatassa: Nuoret ja poliisi yhteistyössä. Alkoholipolitiikka 59 (2), s. 120-130.
- Jokinen**, Arto. 1996. Tekstit joissa miehiä tehdään. Taistelijan oppaan ja varusmiehen käsikirjan diskurssianalyttinen luenta. Kulttuuritutkimus 13 (4), s. 25-34.
- Jokinen**, Eeva & Veijola, Soile. 1990. Oman elämänsä turistit. Helsinki: Valtionpainatuskeskus.
- Jokinen**, Eeva & Kaskisaari, Marja. 1991. Tanssiva punkakatemia. Tanssi 12 (4), s. 12-14.
- Jokinen**, Kimmo. 1987. Jännityksen metsästys. Kulttuuritutkimus 4 (1), s. 38-41.

- Jokinen**, Kimmo. 1989. Skeittaus, break, muuttuva ruumiinkulttuuri. Teoksessa Hölkkääjiä, sählääjiä, skeittaaajia, s. 102-148. Toim. Suomi, K. Turenki: Kirjapaino Jaarli.
- Karvonen**, Erkki. 1991. Representaation politiikka ja sukupuolen tuontanto. Sosiologia 25(1), s. 27-32.
- Kaukiainen**, Ari. 1996. Arjen aggressio kysyy älyä ja harkintaa. Tiede 2000 (1), s. 30-32.
- Keinänen**, Leena. 1989. Keskiolutbaarin sosiaalinen ilmapiiri. Alkoholipolitiikka 54 (2), s. 57-63.
- Keroauc**, Jack. 1980. Matkalla. Helsinki. Kirjayhtymä.
- Klemola**, Timo. 1991. Liikunta tienä kohti varsinaista itseä. Filosofisia tutkimuksia vol. 12. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Knuuttila**, Jarna. 1989. Miksi hevikitarristilla on miekka kädessä. Teoksessa Rockin seksuaalisuus, s. 153-167. Toim. Lähteenmaa, J. Helsinki: Gaudeamus.
- Knuuttila**, Seppo. 1984. Humoristinen humala. Alkoholipolitiikka 49 (1), s. 9-15.
- Korpela**, Kalevi. 1988. Viimeaikaisia malleja minuudesta ja iden titeetistä. Psykologian laitoksen julkaisuja n:o 301. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kortteinen**, Matti. 1992. Kunnian kenttä. Suomalainen palkkatyö kulttuurisena muotona. Hämeenlinna: Hanki ja jää.
- Kotirinta**, Pirkko. 1996. Hei meitä terapoidaan. Helsingin sanomat 17.3.
- Kuhmonen**, Petri. 1994. Kehollisuudesta Merleau-Pontyalla. Teoksessa Ihmisen mallit, s. 44-66. Toim. Laine, T. Filosofian laitoksen julkaisu n:o 62. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kytöhonka**, Arto. 1988. Eksoottinen oksentelu ja muita toteamia suomalaisesta tajunnankulttuurista. Alkoholipolitiikka 53 (2), 101-103.
- Lash**, Scott. 1995. Refleksiivisyys ja sen vastinparit: rakenne, estetiikka, yhteisö. Teoksessa Nykyajan jäljillä, s. 153-235. Toim. Beck, U., Giddens, A., Lash, S. Tampere: Vastapaino.
- Laiho**, Marianna & Leino, Ritva. 1988. Erojen leikki - muodin jäljillä. Helsinki: Painokaari.
- Larros**, Heini. 1997. Karjujen kapina. City lehti 2/1997 Helmikuu Jyväskylä.
- Larros**, Heini. 1997. Nuorten naisten vallankumous. City lehti 3/1997 maaliskuu. Jyväskylä.
- Lehtonen**, Mikko. 1995. Pikku jättiläisiä. Tampere. Vastapaino.

- Linker**, Kate. 1995. Representaatio ja seksuaalisuus. Teoksessa kuva ja vastakuvat. Sukupuolen esittämisen ja katseen politiikkaa, s. 208-244. Toim. Rossi, M.L. Tampere. Gaudeamus.
- Louhivuori**, Leena. 1995. Manalasta Manalaan - Tiina ja Bailaaminen. Teoksessa Helsingin yö, s. 279-297. Toim. Lähteenmaa, J. & Mäkelä, L. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Lähteenmaa**, Jaana. 1989. Rockin miehisuus - Nousua ja laskua. Teoksessa Rockin seksuaalisuus, s. 21-43. Toim. Lähteenmaa, J. Helsinki: Gaudeamus.
- McRobbie**, Angela. 1987. Dance and Social Fantasy. Teoksessa Gender and Generation, s. 130-153. Toim. McRobbie, A. & Nava, M. Hong Kong: MacMillan.
- Merleau-Ponty**, Maurice. 1993. Silmä ja mieli. Jyväskylä: Gummerus.
- Moore**, Suzanne. 1988. Getting a Bit of the other. The Pimps of The Postmodernism. Teoksessa Male Order. Unwrapping Masculinity, s. 165-192. Toim. Rutherford, J. & Chapman, R. London: Lawrence & Wishart.
- Morris**, Desmond. 1988. Hellyyden anatomia. Keuruu. Otava.
- Mulvey**, Laura. 1985. Visuaalinen mielihyvä ja kerronnallinen elokuva. Synteesi 4 (1-2), s. 5-15.
- Mäenpää**, Pasi. 1993. Niin moni tulee vastaan. Katutason tutkimus kaupunki julkisuudesta. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja n:o 14. Helsinki.
- Mäkelä**, Klaus & Virtanen, Matti. 1987. Kauppaoppilaiden suomaainen humala. Alkoholipolitiikka 52 (4), s. 162-172.
- Mäkelä**, Klaus. 1990. Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. Teoksessa Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta, s. 42-61. Toim. Mäkelä, K. Helsinki: Gaudeamus.
- Määttä**, Kaarina. 1995. Kumppanin valinta rakkausskeemaa muokkaavana kokemuksena 2. osa. Kasvatustieteellisiä julkaisuja B tutkimusraportteja ja selvityksiä n:o 21. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Neale**, Steve. 1993. Maskuliinisuus speaktaakkelinä. Lähikuva (2), s. 17-24.
- Nykyri**, Tuija. 1995. Nautintoja naiseuden naamiaisissa. Nuoren naisen diskoruumiillisuus. Pro Gradu tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nykysuomen sanakirja**. 1983. Suomen kirjallisuuden seura. Porvoo: WSOY.

- Näre, Sari.** 1992. Liisa älä, älä-maassa. Teoksessa Letit liehu-
maan. Tyttökulttuuri murroksessa, s. 25-36. Toim. Näre,
s. & Lähteenmaa, J. Helsinki: Suomalaisen
kirjallisuuden seura.
- Näre, Sari.** 1992. Sankareita onko heitä. Teoksessa Letit liehu-
maan. Tyttökulttuuri murroksessa, s. 69-82. Toim. Näre,
s. & Lähteenmaa, J. Helsinki: Suomalaisen
kirjallisuuden seura.
- Näre, Sari.** 1995. Hengailua aamuyössä - Urbaania tunneyhteisöl-
lisyyttä. Teoksessa Helsingin yö, s. 299-323. Toim.
Lähteenmaa, j. & Mäkelä, L. Helsinki: Helsingin kaupun-
gin tietokeskus.
- Nätkin, Ritva.** 1984. Naisten julkinen ilme ja alkoholi sitä ru-
mentamassa. Alkoholipolitiikka 49 (4), s. 208-213.
- O'Neill, Eileen.** 1989. (Re)presentations of Eros: Exploring Fe-
male Sexual Agency. Teoksessa Gender/Body/Knowledge, s.
52-67. Toim. Jaggar, A.M. & Bordo, S. New Jersey: Rut-
gers.
- Paakkanen, Pirjo.** 1989. Sanalliset juomiskertakuvaukset alkoho-
likulttuurin tulkkina. Alkoholipolitiikka 54 (4), s.
188-198.
- Paakkanen, Pirjo.** 1992. Sukupuolen mukainen kaksoiskansalaisuus
ja alkoholi. Alkoholipolitiikka 57 (4), s. 237-252.
- Paakkanen, Pirjo.** 1994. Suomalaisten juomiskertojen ominaisuudet
vuosina 1976 ja 1992. Alkoholipolitiikka 59 (3), s.
163- 174.
- Pedersen, Willy.** 1992. Siirtymäriitit, liminaliteetti, päihty-
mys. Alkoholipolitiikka 57 (5), s. 307-317.
- Polhemus, Ted.** 1993. Dance, Gender and Culture. Teoksessa Dance,
Gender and Culture, s. 3-15. Toim. Thomas, H. Hong
Kong: Macmillan.
- Pöyskö, Marjo.** 1995. Öisen kaupungin äänimaisemia. Teoksessa
Helsingin yö, s. 91-110. Toim. Lähteenmaa, J. & Mäkelä,
L. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Rimmer, Valerie.** 1993. The Anxiety of Dance Performance. Teok-
sessa Dance, Gender and Culture, s. 200-215. Toim. Tho-
mas, H. Hong Kong: MacMillan.
- Ruotsi, Suvi.** 1988. Mies pukeutuu. Kirja toimivasta klassisesta
vaatekaapista. Helsinki: Painokaari.
- Rutherford, Jonathan.** 1988. Who's that man? Teoksessa Male Or-
der. Unwrapping masculinity, s. 21-67. Toim. Ruther-
ford, R. & Chapman, R. London: Lawrence & Wishart.

- Saarikangas**, Kirsi. 1996. Katseita, kohtaamisia, kosketuksia. Tilassa muodostuvat merkitykset. *Tiede & Edistys* 21 (4), s. 306-317.
- Sanchez-Golberg**, Ana. 1993. You put your left foot in, then you shake it all about...: Excursions and Incursions into Feminism and Bausch's Tanztheater. Teoksessa *Dance, Gender and Culture*, s. 151-163. Toim. Thomas, H. Hong Kong: MacMillan.
- Sankari**, Anne. 1995. Kuntosaliruumis. Kappaleita nuorten aikuisten ruumiillisuuksista. *Nykykulttuurin tutkimusyksikkö Julkaisu n:o 44*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Sarmaja**, Heikki. 1996. Turpaanvetoja. Teoksessa *Miehen kuvia. Välähdyksiä nuorista miehistä Suomessa*, s. 10-57. Toim. Hoikkala, T. Tampere: Tammerpaino.
- Seidler**, Victor J. 1989. *Rediscovering Masculinity. Reason, Language and Sexuality*. London: Routledge.
- Seidler**, Victor J. 1992. *Men, Sex and Relationships*. Teoksessa *Men, Sex and Relationships. Writings from achilles heel*, s. 1-26. Toim. Seidler, V. London: Routledge.
- Seidler**, Victor J. 1994. *Unreasonable Men. Masculinity and Social Theory*. London: Routledge.
- Sennet**, Richard. 1976. *The Fall of Public Man*. Cambridge: The Cambridge University Press.
- Sherrod**, Drury. 1987. The Bonds of Men. Problems and Possibilities in close male relationships. Teoksessa *The Making of Masculinities. The New Men's Studies*, s. 213-239. Toim. Brod, H. Boston: Allen Unwin.
- Siltala**, Juha. 1994. Miehen kunnia. Modernin miehen taistelu häpeää vastaan. Helsinki: Otava.
- Siltala**, Juha. 1996. Yksilöllisyyden historialliset ja psykologiset ehdot. Teoksessa *Yksilö Modernin murroksessa*, s. 117-204. Toim. Hautamäki, A. Tampere: Gaudeamus.
- Simmel**, Georg. 1986. *Muodin filosofia*. Rauma: Odessa.
- Simpura**, Jussi & Partanen, Juha. 1985. Juomatavat muuttuvassa yhteiskunnassa. Teoksessa *Suomalaisten juomatavat*, s. 206-218. Toim. Simpura, J. *Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja n:o 34*. Helsinki.
- Simpura**, Jussi. 1989. Ravintolajuominen Suomessa vuonna 1984. *Alkoholipolitiikka* 54 (2), s. 50-56.
- Simpura**, Jussi. 1989. Viinapää ja nykyaika. *Alkoholipolitiikka* 54 (3), s. 100-111.
- Sipilä**, Jorma. 1994. Miestutkimus - Säröjä hegemonisessa maskuliinisuudessa. Teoksessa *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*, s. 17-36. Toim. Sipilä, J. & Tiihonen, A. Tampere: Vastapaino.

- Sironen**, Esa. 1987. Silmäyksiä aistien antropologiaan. Teoksessa *Aistimellisuus, sivistys ja massakulttuuri*, s. 118-126. Toim. Mehtonen, L. & Sironen, E. Filosofian laitoksen julkaisu n:o 34. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Spangler**, Lynn C. 1992. *Buddies and Pals. A History of Male friendship on Prime-time Television*. Teoksessa *Man, Masculinity and The Media*, s. 93-110. Toim. Craig, S. London: Sage.
- Sulkunen**, Pekka, Alasuutari, Pertti, Nätkin, Ritva, Kinnunen, Merja. 1985. *Lähiöravintola*. Helsinki: Otava.
- Syrjäläinen**, Leena, Ahonen, Sirkka, Syrjäläinen, Eija, Saari, Seppo. 1994. *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Tarkki**, Jarmo. 1996. *Yksilöiden oikeus itsemääräämiseen*. Teoksessa *Yksilö modernin murroksessa*, s. 205-243. Toim. Hautamäki, A. Tampere: Gaudeamus.
- Thomas**, Helen. 1993. *An-Other voice: Young Women Dancing and Talking*. Teoksessa *Dance, Gender and Culture*, s. 69-93. Toim. Thomas, H. Hong Kong: MacMillan.
- Tiihonen**, Arto. 1994. *Urheilussa kilpailevat maskuliinisuudet*. Teoksessa *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*, s. 229-251. Toim. Sipilä, J. & Tiihonen, A. Jyväskylä: Vastapaino.
- Turunen**, Kari. 1987. *ihminen ja tiede*. Jyväskylä: Atena.
- Uotila**, Minna. 1995. *Pukeutumisen kuvaus*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Vainio**, Riitta. 1988. *Ilmaiseva liike*. Teoksessa *Uuteen liikuntakulttuuriin*, s. 97-112. Toim. Sironen, E. Jyväskylä: Gummerus.
- Wacquant**, Loic J.D. 1995. *Kohti sosiaalista prakseologiaa: Bourdieun sosiologian rakenne ja logiikka*. Teoksessa *Refleksiiviseen sosiologiaan*, s. 20-84. Toim. Bourdieu, B. & Wacquant, L.J.D. Joensuu: University Press.
- Waldby**, Catherine. 1995. *Destruction: Boundary Erotics and Refigurations of The Heterosexual Male Body*. Teoksessa *Sexy Bodies: The Strange Carnalities of Feminism*, s. 266-277. Toim. Grosz, E. & Probyn, E. London: Routledge.
- Ward**, Andrew H. 1993. *Dancing in the Dark: Rationalism and the Neglect of social Dance*. Teoksessa *Dance, Gender and Culture*, s. 16-33. Toim. Thomas, H. Hong Kong: MacMillan.
- Walsh**, David. 1993. *Saturday night fever: An Ethnography of Disco Dancing*. Teoksessa *Dance, Gender and Culture*, s. 112-118. Toim. Thomas, H. Hong Kong: MacMillan.

- Veijola**, Soile. 1995. Yöjuoksun aika. Teoksessa Helsingin Yö, s. 141-160. Toim. Lähteenmaa, J. & Mäkelä, L. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Villari**, Jack & Villari, Kathleen. 1979. Discotanssit. Lieto. Eteläsuomen kustannus Oy.
- Wilson**, Elisabeth. 1985. Adorned in Dreams. Fashion and Modernity. Essex: Virago.
- Virtanen**, Matti. 1982. Änkyrä, tuiske, huppeli. Muuttuva suomalainen humala. Juva: WSOY.